

**ΕΘΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΚΑΙ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ**

**ΚΕ΄ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΣΕΙΡΑ
ΤΕΛΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ**

ΤΙΤΛΟΣ

Οι ελληνο-ισραηλινές εμπορικές και οικονομικές σχέσεις (2008-2018)

ΤΜ. ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ ΟΕΥ

Επιβλέπων:

Χαράλαμπος Τσαρδανίδης

Σπουδάστρια:

Αλεξάνδρα Ρουβά

ΑΘΗΝΑ - 2018

Οι ελληνο-ισραηλινές εμπορικές και οικονομικές σχέσεις (2008-2018)

Περίληψη

Η παρούσα εργασία είναι αποτέλεσμα δευτερογενούς έρευνας και επομένως προϊόν μελέτης της υπάρχουσας βιβλιογραφίας (βιβλία, άρθρα, επιστημονικά περιοδικά) καθώς και έρευνας και επεξεργασίας ποσοτικών δεδομένων. Αντικείμενο του συγκεκριμένου πονήματος αποτελεί η μελέτη των ελληνοισραηλινών οικονομικών και εμπορικών σχέσεων από το 2008 μέχρι τις μέρες μας. Στόχος του είναι να υπάρξει εστίαση στα σημεία σύγκλισης των συμφερόντων των δύο χωρών και να παρουσιαστούν ενδεχομένως νέες ευκαιρίες συνεργασίας στα δύο αυτά πεδία.

Σε μεθοδολογικό επίπεδο, ακολουθήθηκε η ανάλυση των διμερών σχέσεων σε δύο μέρη, δίνοντας καταρχήν το ιστορικό πλαίσιο μέσα στο οποίο αναπτύχθηκαν οι σχέσεις και την επαναπροσέγγιση των δύο χωρών μετά από την απομάκρυνση του Ισραήλ από τη συμμαχία της Τουρκίας. Κατόπιν γίνεται παρουσίαση της οικονομίας μέσα από το διμερές εμπόριο, τις επενδύσεις, τον τουρισμό και ενέργεια, αναλύοντας επίσης το γενικότερο γεωπολιτικό πλαίσιο στο οποίο αναπτύσσονται οι σχέσεις των δύο κρατών.

Λέξεις-κλειδιά: Ελληνοισραηλινές σχέσεις, διμερές εμπόριο, όγκος εμπορίου, επενδύσεις, τουρισμός, ενεργειακά κοιτάσματα.

Abstract

This thesis is a result of secondary research and therefore a product of study of existing literature (books, articles, scientific journals) as well as research and processing of quantitative data. The subject of this particular thesis is the study of Greek-Israeli economic and trade relations from 2008 to the present day. Its aim is to focus on the convergence of the interests of the two countries and to explore the possible new opportunities for cooperation in these two fields.

At a methodological level, the analysis of bilateral relations was followed in two parts, giving in principle the historical context in which relations as well as the rapprochement of the two countries developed, following the removal of Israel from the alliance of Turkey. The thesis then presents the economy through bilateral trade, investment, tourism and energy, also analyzing the broader geopolitical context in which the two states are developing.

Keywords: Greek-Israeli relations, bilateral trade, volume of trade, investments, tourism, energy deposits

Περιεχόμενα

Περίληψη.....	3
Abstract	4
Εισαγωγή:.....	8
Κεφάλαιο 1: Πορεία διμερών σχέσεων μεταξύ Ελλάδας και Ισραήλ.....	10
1.1. Οι ψυχρές σχέσεις της Ελλάδας με το Ισραήλ μετά το Ψυχρό Πόλεμο	10
1.2. Ο ρόλος της Τουρκίας στην ύπαρξη ελληνοισραηλινών σχέσεων	11
1.3. Η αρνητική αντίδραση της Αθήνας στην τουρκοισραηλινή συνεργασία και η απάντηση της Ιερουσαλήμ	12
1.4. Η επαναπροσέγγιση μεταξύ Ελλάδας και Ισραήλ	13
1.5. Το σημείο καμπής του Μαβί Μαρμαρά και η επίσκεψη του Γεωργίου Παπανδρέου στο Ισραήλ	16
1.6. Προοπτικές, προκλήσεις και το στοιχείο «βολικότητας»	18
Κεφάλαιο 2: Θεσμικό περιβάλλον Ελλάδας-Ισραήλ	20
2.1. Λόγοι αναγκαιότητας ύπαρξης θεσμικού πλαισίου ανάμεσα σε Ισραήλ και Ελλάδα	20
2.2. Διμερής συνεργασία και Διμερείς Συμφωνίες Ελλάδας-Ισραήλ:	20
Κεφάλαιο 3: Πορεία εμπορικών σχέσεων μεταξύ Ελλάδας και Ισραήλ.....	23
3.1. Περί της οικονομίας του Ισραήλ.....	23
3.2. Το εμπόριο μεταξύ Ελλάδος και Ισραήλ διαχρονικά.....	24
3.3. Εισαγωγές-Εξαγωγές Ελλάδας.....	27
3.4. Εξαγωγές Ελλάδας προς Ισραήλ.....	28
3.5. Προοπτικές εξαγωγών ανάμεσα σε Ελλάδα και Ισραήλ.....	34
3.6. Συνεργασία σε τομείς έρευνας και καινοτομίας	39
3.7. Τουρισμός	40
3.8. Ο ρόλος των ενεργειακών κοιτασμάτων	41
Κεφάλαιο 4: Το ζήτημα των επενδύσεων	44
4.1. Ισραήλ: Εξωστρέφεια και επενδύσεις.....	44
4.2. Μεταρρυθμίσεις στο πλαίσιο των επενδύσεων.....	46
4.3. Επενδύσεις του Ισραήλ στην Ελλάδα	47
4.4. Κομβικοί τομείς για ευκαιρίες επενδύσεων των Ισραηλινών εταιρειών στην Ελλάδα	49
4.5. Νομικό Πλαίσιο	50
4.6. Προβλήματα Ελληνικών εξαγωγών στο Ισραήλ.....	51
4.7. Ισραήλ και νεοφυείς επιχειρήσεις	52
Συμπεράσματα:	55
Βιβλιογραφία:.....	58
Παράρτημα.....	62

ΕΣΔΔΑ

ΡΟΥΒΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ

©

2018

Με την επιφύλαξη παντός δικαιώματος

Δήλωση

«Δηλώνω ρητά ότι, η παρούσα εργασία αποτελεί αποκλειστικά προϊόν προσωπικής εργασίας, δεν παραβιάζει καθ' οιονδήποτε τρόπο πνευματικά δικαιώματα τρίτων και δεν είναι προϊόν μερικής ή ολικής αντιγραφής.»

Αθήνα, 12/ 12/2018

Υπογραφή

Εισαγωγή:

Οι ελληνοισραηλινές σχέσεις για πολλές δεκαετίες λειτουργούσαν με την ύπαρξη της εκατέρωθεν αμοιβαίας αδιαφορίας. Με αυτό τον τρόπο, τα εν λόγω έθνη-κράτη εξυπηρετούσαν τμήμα των εθνικών τους συμφερόντων, συνεργαζόμενοι ο ένας με τους αντιπάλους του άλλου. Αξιοσημείωτο στοιχείο αυτών των σχέσεων υπήρξε η αλληλεξάρτηση τόσο με τις ελληνοτουρκικές όσο και με τις ελληνοαραβικές σχέσεις. Αυτό σημαίνει αφενός πως όσο πιο κοντά βρισκόταν η Ελλάδα στις αραβικές χώρες, τόσο σε μεγαλύτερη απόσταση με το Ισραήλ και αφετέρου πως όταν οι σχέσεις της Ελλάδας με την Τουρκία βρισκόντουσαν σε κρίση, τότε ήταν που αναζητούσε ένα περιφερειακό αλλά και ουσιαστικό σύμμαχο στην πλευρά του Ισραήλ.

Οι επαφές μεταξύ των Ελλήνων και των Ισραηλινών κατά κύριο λόγο υπήρξαν πρόσκαιρες και επιφανειακές, με βάση κατά κύριο λόγο το συμφέρον της κάθε πλευράς και χωρίς να υπάρχει εκατέρωθεν καμία διάθεση για εμπάθυνση. Ο ρόλος των Αράβων υπήρξε καθοριστικός εξαιτίας της απαίτησής τους να υπάρξει αμοιβαιότητα σε πιθανή υποστήριξη της Ελλάδας. Ως αποτέλεσμα αυτής της κατάστασης, οι ελληνοισραηλινές σχέσεις υποβαθμιζόντουσαν όταν προέκυπταν θερμές ελληνοαραβικές περίοδοι. Τα δυο σημαντικά ζητήματα της περιοχής, το Κυπριακό και το Παλαιστινιακό, ήταν αναπόδραστο να επηρεάσουν σε μεγάλο βαθμό τις ελληνοισραηλινές σχέσεις, όπου κατά καιρούς αυτό μπορούσε να οδηγήσει σε αποξένωση.

Στο πρώτο κεφάλαιο του πονήματος παρουσιάζεται η πορεία των διμερών σχέσεων μεταξύ Ελλάδας και Ισραήλ. Συγκεκριμένα, αρχικά παρουσιάζονται οι ψυχρές σχέσεις της Ελλάδας με το Ισραήλ μετά το Ψυχρό Πόλεμο, ο ρόλος της Τουρκίας στην ύπαρξη ελληνοισραηλινών σχέσεων, η αρνητική αντίδραση της Αθήνας στην τουρκοισραηλινή συνεργασία και η απάντηση της Ιερουσαλήμ και εντέλει η επαναπροσέγγιση της Ελλάδας και του Ισραήλ. Η προσέγγιση που προέκυψε τα τελευταία χρόνια μεταξύ της Ελλάδας και της Κύπρου με το Ισραήλ ήταν αποτέλεσμα τριών καθοριστικών γεγονότων που έλαβαν χώρα στην περιοχή. Καταρχήν, καθοριστική υπήρξε η σταδιακή αλλά ταχύτατη επιδείνωση στις σχέσεις της Τουρκίας και του Ισραήλ, λόγω των ηγεμονικών οραματισμών της πρώτης. Εν δεύτερο, η ανακάλυψη υδρογονανθράκων στην περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου και ιδιαίτερα στις θαλάσσιες περιοχές της Κύπρου και του Ισραήλ, δημιούργησαν τις προϋποθέσεις συνεργασίας μεταξύ των δύο κρατών, με βάση το εξέχον γεωπολιτικό και γεωοικονομικό στοιχείο του ελέγχου της παραγωγής και διακίνησης των ενεργειακών πηγών. Τρίτον, η αστάθεια που επικρατεί στην περιοχή, εξαιτίας των επιπτώσεων της Αραβικής Άνοιξης σε συνδυασμό με την

απομόνωση του Ισραήλ, λειτούργησαν υποβοηθητικά στη συνεργασία Ελλάδας, Κύπρου και Ισραήλ, τρία κράτη τα οποία επιθυμούν την επικράτηση της σταθερότητας και της ανάπτυξης στην περιοχή.

Στο δεύτερο κεφάλαιο του πονήματος γίνεται παρουσίαση του θεσμικού πλαισίου μεταξύ Ελλάδας και Ισραήλ. Σε αυτό το κεφάλαιο παρουσιάζονται οι λόγοι αναγκαιότητας ύπαρξης θεσμικού πλαισίου ανάμεσα σε Ισραήλ και Ελλάδα και στη συνέχεια κάποιες σημαντικές διμερείς συμφωνίες ανάμεσα στην Ελλάδα και στο Ισραήλ σε τομείς όπως η ενέργεια και οι θαλάσσιες μεταφορές. Στο τρίτο κεφάλαιο του πονήματος, παρουσιάζεται η πορεία των εμπορικών σχέσεων ανάμεσα σε Ελλάδα και Ισραήλ. Ειδικότερα, μπορεί να αναφερθεί πως από το 1990 έως το 2000 το επίπεδο τόσο των εξαγωγών από την Ελλάδα στο Ισραήλ όσο και των εισαγωγών από το Ισραήλ στην Ελλάδα είναι αρκετά χαμηλό και το χάσμα μεταξύ τους είναι σχετικά μικρό. Παρ' όλα αυτά, μπορούμε να παρατηρήσουμε ότι υπάρχει μια ελαφρά ανοδική τάση καθ' όλη αυτή την περίοδο. Το 2000 παρατηρείται μικρή κορύφωση στις εξαγωγές, ακολουθούμενη σύντομα από ελαφρές διακυμάνσεις. Το 2012 σημειώνεται τεράστια αύξηση στις εξαγωγές, ακολουθούμενη από βραχυπρόθεσμη αλλά απότομη πτώση, παρόλο που αρχίζει και πάλι να αυξάνεται μετά το 2014. Όσον αφορά τις εισαγωγές, το 2012 παρατηρείται μικρή πτώση ακολουθούμενη από μια αρκετά σταθερή ανοδική τάση. Κατά τη διάρκεια ολόκληρης της περιόδου 1990-2017, η διμερής συνολική αξία του εμπορίου ακολουθεί μια ανοδική πορεία με ακόμη μεγαλύτερη ένταση από το 2005 και μετά. Σημαντικός υπήρξε επίσης και ο ρόλος των ενεργειακών κοιτασμάτων για την ανάπτυξη του εμπορίου μεταξύ των δύο χωρών και της περιοχής της Ανατολικής Μεσογείου γενικότερα.

Στο τελευταίο κεφάλαιο της παρούσας εργασίας, αναφέρθηκε το ιδιαίτερα σημαντικό ζήτημα των επενδύσεων. Το επενδυτικό ενδιαφέρον των ισραηλινών εταιρειών για τη χώρα μας, σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία, κυμαίνεται σε χαμηλά επίπεδα. Το ύψος των Άμεσων Ξένων Επενδύσεων από το Ισραήλ (stock - απόθεμα άμεσων επενδύσεων μη κατοίκων από το Ισραήλ στην Ελλάδα), το 2017 ανήλθε σε 32 εκ. ευρώ, έναντι 26,7 εκ. ευρώ, το 2016 (προσωρινά στοιχεία Τραπέζης της Ελλάδος για απόθεμα ΑΞΕ προέλευσης Ισραήλ κατά την 31/12/2016). Παρά τα επίσημα στατιστικά στοιχεία, το 2017 φαίνεται ότι το ενδιαφέρον των ισραηλινών για επενδύσεις στην Ελλάδα αυξήθηκε σημαντικά.

Κεφάλαιο 1: Πορεία διμερών σχέσεων μεταξύ Ελλάδας και Ισραήλ

1.1. Οι ψυχρές σχέσεις της Ελλάδας με το Ισραήλ μετά το Ψυχρό Πόλεμο

Η Ελλάδα, όπως και η Τουρκία, αναγνώρισαν το κράτος του Ισραήλ στα τέλη του 1949 αλλά η δική του αναγνώριση ήταν μόνο *de facto* (Athanassopoulou, 2011). Οι ελληνοισραηλινές σχέσεις κατά τη διάρκεια του Ψυχρού Πολέμου (σε αντίθεση με τις τουρκοισραηλινές σχέσεις) παρέμειναν υποβαθμισμένες και ψυχρές (Nachmani, 1987: 85–124), παρόλο που σε αντίθεση με τις γενικές πεποιθήσεις, η Αθήνα δεν ήταν εχθρική απέναντι στο Ισραήλ. Τρεις κύριοι λόγοι ήταν υπαίτιοι για αυτή την κατάσταση: ο φόβος των ελληνικών κυβερνήσεων για τις ελληνικές κοινότητες στις αραβικές χώρες και ιδιαίτερα στην Αίγυπτο, η επιθυμία της Αθήνας να αποκτήσει υποστήριξη των Αράβων στο Κυπριακό, και στη δεκαετία του 80 το γεγονός ότι το ΠΑΣΟΚ, το κυβερνών δηλαδή κόμμα, είχε ένα σημαντικό αντιαμερικανικό, προπαλαιστινιακό προσανατολισμό (Diamandouros, 1993: 9). Ο Ανδρέας Παπανδρέου, ο χαρισματικός πρωθυπουργός, υιοθέτησε μια ισχυρή προπαλαιστινιακή στάση και χρησιμοποιούσε (για εσωτερική κατανάλωση) σκληρή ρητορική απέναντι στο Ισραήλ.

Ωστόσο, όπως και σε πολλές πτυχές της εξωτερικής πολιτικής του Παπανδρέου, η εγχώρια πολιτική και τα ατομικά συναισθήματα δεν μεταφράστηκαν σε πραγματική πολιτική (Couloumbis, 1993). Μετά από τον πρώτο ενάμισι χρόνο διακυβέρνησης, ο Παπανδρέου συνειδητοποίησε ότι ήταν προς το συμφέρον της Ελλάδας να μην αποξενώσει το Εβραίοαμερικανικό λόμπι και να συνεργαστεί με την ΕΟΚ (της οποίας η Ελλάδα έγινε μέλος το 1981), που ήθελε την ελληνική κυβέρνηση να ομαλοποιήσει τις σχέσεις με το Ισραήλ. Το 1983 επαναβεβαίωσε τους Ευρωπαίους Εβραίους ηγέτες ότι η Ελλάδα υποστήριζε το δικαίωμα του Ισραήλ να υπάρχει μέσα σε ασφαλή και αναγνωρισμένα σύνορα. Από εκείνο το σημείο και μετά επέδειξε ενδιαφέρον στη βελτίωση των διμερών σχέσεων, παρόλο που αυτές οι προσπάθειες έγιναν σε χαμηλούς τόνους. Το 1987, η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ αποφάσισε να αναγνωρίσει το Ισραήλ *de jure*, μέσα στο περιεχόμενο μιας κοινής ελληνοευρωπαϊκής πρωτοβουλίας για να βρεθεί μια λύση στη διαμάχη της Μέσης Ανατολής (Abadi 2000, 57–63). Ωστόσο, η αναγνώριση έλαβε επιτέλους χώρα το 1990 υπό τη νεοεκλεγμένη συντηρητική κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας (η Ελλάδα υπήρξε το τελευταίο μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης που προσέφερε *de jure* αναγνώριση στο κράτος του Ισραήλ).

Το πιο σημαντικό βήμα για τη διεύρυνση των σχέσεων της Ελλάδας με το Ισραήλ λήφθηκε το 1994 από την κυβέρνηση του Ανδρέα Παπανδρέου, που υπέγραψε μια στρατιωτική

συμφωνία με την κυβέρνηση του Γιτζάκ Ραμπίν (Athanassopoulou,2011). Η συμφωνία αυτή προέβλεπε κοινές αεροπορικές και ναυτικές ασκήσεις αλλά και επιχειρήσεις διάσωσης. Ωστόσο η συμφωνία αυτή έλαβε ισχυρές αντιδράσεις από πολλούς εντός του ΠΑΣΟΚ που υποστήριζαν την παραδοσιακά φιλοαραβική πολιτική του κόμματος. Αντιδράσεις ήρθαν επίσης και από τους Άραβες. Σύμφωνα με καλά πληροφορημένες διπλωματικές πηγές, ο Ανδρέας Παπανδρέου έλαβε ένα προσωπικό τηλεφώνημα από τον πρόεδρο Άσαντ, ο οποίος εξέφρασε τη δυσαρέσκειά του για τη συμφωνία της Ελλάδας με το Ισραήλ. Σαν αποτέλεσμα αυτής της κίνησης, η συμφωνία αυτή δεν εφαρμόστηκε ποτέ και η ιδέα της συνεργασίας με το Ισραήλ μπήκε στο ράφι. Η τουρκο-ισραηλινή συμμαχία, που είχε ως πρωταρχικό στόχο τη Συρία, θα είχε ανθίσει ανεξάρτητα από τις ελληνικές αντιδράσεις όταν το καθεστώς Άσαντ επέλεξε να εγκαταλείψει τις ειρηνευτικές συζητήσεις του Γκολάν. Την ίδια στιγμή, η Αθήνα υπέγραψε την ίδια ακριβώς συμφωνία με τη Συρία. Βέβαια, σε αυτό το σημείο αξίζει να σημειωθεί πως και η Συρία και η Δαμασκός έχουν αρνηθεί την ύπαρξη αυτής της συμφωνίας.

1.2. Ο ρόλος της Τουρκίας στην ύπαρξη ελληνοισραηλινών σχέσεων

Οι τεκτονικές αλλαγές που αναδιάρθρωσαν την Εγγύς Ανατολή από την εκκίνηση της Αραβικής Άνοιξης στις αρχές του 2011 επισκίασαν τη σημασία που έχει η διάλυση των τουρκο-ισραηλινών σχέσεων (Tziarras, 2016). Ωστόσο, η αυξανόμενη απόκλιση στα συμφέροντα μεταξύ Τουρκίας και Ισραήλ παρείχε την απαραίτητη γεωπολιτική ορμή για την ανάπτυξη μιας επαναπροσέγγισης μεταξύ Ελλάδας και Ισραήλ που αναπτύχθηκε γρήγορα σε μια πολυδιάστατη γεωστρατηγική ευθυγράμμιση.

Παρόλο που το βάθος και η ταχύτητα των ξαφνικά αναπτυσσόμενων ελληνοισραηλινών σχέσεων που ακολούθησε το περιστατικό του Μαβί Μαρμαρά το Μάιο-Ιούνιο του 2010 μπορεί να είναι χωρίς προηγούμενο, αυτή δεν είναι μολαταύτα η πρώτη φορά που η Αθήνα και το Τελ Αβίβ που έχουν προσπαθήσει να ομαλοποιήσουν τις σχέσεις τους. Ακόμα και πριν την πλήρη διπλωματική ομαλοποίηση των σχέσεων το 1990, είχαν γίνει αρκετές προσπάθειες από το ισραηλινό υπουργείο εξωτερικών προκειμένου να ομαλοποιήσει τις σχέσεις με την Αθήνα.

Παρόλο που η συμμαχία κατευθυνόταν ενάντια στη Συρία, επηρεάζει επίσης σημαντικά την ισορροπία ισχύος μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας, καθώς προσέφερε στην Άγκυρα αρκετά στρατηγικά πλεονεκτήματα, συμπεριλαμβανομένων των προηγμένων ισραηλινών οπλικών συστημάτων, βελτιωμένη εκπαίδευση για τους πιλότους της τουρκικής αεροπορίας και την αναβάθμιση της συλλογής πληροφοριών από την τουρκική κατασκοπεία. Επιπλέον, η

αντιλαμβανόμενη ώθηση στην περιφερειακή ισχύ της Τουρκίας, επέτρεψε στην Άγκυρα να αυξήσει την αποτελεσματικότητα της εξαναγκαστικής της διπλωματίας απέναντι στην Ελλάδα και στην Κύπρο κατά τη διάρκεια της κρίσης του 1998 γύρω από την αποστολή στην Κύπρο ρωσικών πυραύλων S-300.

Μολαταύτα, η συμμαχία παρέμεινε ισχυρή μέχρι τα τέλη του 2000, όπου η αυξανόμενη δυσπιστία που δηλητηρίαζε την τουρκο-ισραηλινή συμμαχία μετά την άνοδο του Ερντογάν το 2003, γιγαντώθηκε σε μια κατάσταση προδοσίας ύστερα από την κατάληξη της Χαμάς στη Γάζα το 2006, η οποία με τη σειρά της επιδεινώθηκε από την απόρριψη του Ισραήλ για το ειρηνευτικό πλάνο ειρήνης της Τουρκίας για τα υψίπεδα του Γκολάν αλλά και τη συνεχώς αυξανόμενη συνεργασία της τουρκο-ισραηλινής συνεργασίας κατά την περίοδο 2008-2011.

Παρόλη τη σταδιακή υποβάθμιση, δεν ήταν μέχρι το περιστατικό του Μαβί-Μαρμαρά τον Ιούνιο του 2010, στο οποίο πέθαναν Τούρκοι πολίτες που επιχειρήσαν να σπάσουν το ισραηλινό μπλοκ στη Γάζα, που διερήχθη οριστικά η συμμαχία μεταξύ Τουρκίας και Ισραήλ. Το αποτέλεσμα ήταν η άμεση κατάρρευση των διμερών διπλωματικών σχέσεων, η αμοιβαία ανάκληση των διπλωματών της κάθε χώρας και η επιβολή εμπάργκο από το Ισραήλ για την εξαγωγή αμυντικού εξοπλισμού προς την Τουρκία.

1.3. Η αρνητική αντίδραση της Αθήνας στην τουρκοισραηλινή συνεργασία και η απάντηση της Ιερουσαλήμ

Στη Μέση Ανατολή, οι περισσότερες αραβικές χώρες μαζί με το Ιράν επιτέθηκαν στη στρατιωτική τουρκοισραηλινή συμφωνία σαν να ήταν ολέθρια στην ειρηνευτική διαδικασία και ότι αυξάνει την περιφερειακή ένταση (Bengio and Özcan, 2001). Ωστόσο, ήρθαν ισχυρές αντιδράσεις και από τις δύο πλευρές, την Ελλάδα και την Κύπρο. Η αντίδραση της Αθήνας πυροδοτήθηκε από το φόβο ότι η στρατηγική σκέψη ανάμεσα στο Ισραήλ και την Τουρκία θα διατάρασσε την ισορροπία ισχύος στην περιοχή και θα είχε αρνητικές επιπτώσεις στην ασφάλεια της Ελλάδας. Για τους ελληνικούς πολιτικούς και στρατιωτικούς κύκλους η τουρκοισραηλινή συμμαχία ενδυνάμωνε την Τουρκία και έδινε ισχύ στην περιφερειακή στρατιωτική της παρουσία (Howard and Enriyiades, 1998: 40). Στους στρατηγικούς τους υπολογισμούς, αν η Τουρκία ένιωθε πιο ασφαλής στο ανατολικό της σύνορο (εξαιτίας της στρατηγικής της συνεργασίας με το Ισραήλ), θα κατέφευγε σε επιθετικές τακτικές απέναντι στην Ελλάδα για να διευρύνει τις απαιτήσεις της στο Αιγαίο.

Οι Έλληνες αισθάνονταν ανησυχία και για άλλο λόγο. Οι στρατιωτικές αγορές της Τουρκίας από το Ισραήλ εισήγαγαν ένα στοιχείο μη προβλεψιμότητας στη στρατιωτική ισορροπία μεταξύ των δυο χωρών, ενώ οι ΗΠΑ (ο παραδοσιακός πάροχος όπλων της Ελλάδας και της Τουρκίας) διατήρησαν την ισχύ τους στο Αιγαίο (Athanassopoulou, 2011). Η σχέση της Άγκυρας με το Ισραήλ δημιούργησαν επίσης εύλογους φόβους στην Αθήνα ότι θα αύξανε τη στρατηγική σημασία της Τουρκίας για τις ΗΠΑ και αυτό θα οδηγούσε στην υποστήριξη του αμερικανοεβραϊκού λόμπι προς την Τουρκία σε ζητήματα που επηρεάζουν τα συμφέροντα της Ελλάδας.

1.4. Η επαναπροσέγγιση μεταξύ Ελλάδας και Ισραήλ

Η κατάρρευση της Τουρκο-ισραηλινής συμμαχίας παρείχε και την ορμή αλλά και την ευκαιρία στο Γιώργο Παπανδρέου, πρωθυπουργό εκείνης της περιόδου, να ξεκινήσει μια φιλόδοξη πολιτική επαναπροσέγγισης του Τελ Αβίβ (Tziarras, 2016). Η υπογραφή μιας συμφωνίας μεταξύ της Κύπρου και το Ισραήλ το Δεκέμβριο του 2010 για τον καθορισμό των ΑΟΖ, ενθάρρυνε την Αθήνα να ενδυναμώσει τις σχέσεις της με το Τελ Αβίβ. Μέσα στο 2011 έλαβαν χώρα κοινές στρατιωτικές ασκήσεις και το Σεπτέμβρη υπογράφηκε μια καινούρια διμερής στρατιωτική συμφωνία. Η συμφωνία αυτή αποτέλεσε σημαντικό βήμα, που επιτεύχθηκε παρόλες τις αμφιβολίες που διατυπώθηκαν ακόμη και από τον Υπουργό Άμυνας Ehud Barak. Ο Ehud Barak ήταν μια από τις βασικές φωνές στον κύκλο του Νετανιάχου, που ζητούσαν μια επαναπροσέγγιση με την Τουρκία. Την ίδια περίοδο, η Noble Energy, μια αμερικανική ενεργειακή εταιρεία ανακάλυψε τα κοιτάσματα Ταμάρ και Λεβιάθαν στην ΑΟΖ του Ισραήλ το 2009 και 2010 αντιστοίχως, εκπληρώνοντας τις υποχρεώσεις της στην Κυπριακή Δημοκρατία στο να εξερευνήσουν για πιθανές πιθανότητες εκμετάλλευσης του τεμαχίου 12 στην κυπριακή ΑΟΖ. Περί τα τέλη του Σεπτεμβρίου 2011, το ωκεανογραφικό σκάφος της Τουρκίας Piri Reis μαζί με κορβέτα προσέγγισαν την πλατφόρμα της Noble Energy που εξόρυσσαν στο τεμάχιο 12, πέντε μίλια από τα σύνορα με την ΑΟΖ του Ισραήλ. Η κυπριακή εφημερίδα φιλελεύθερος κατέγραψε ότι ένα ισραηλινό ελικόπτερο παρέμεινε πάνω από την πλατφόρμα για αρκετή ώρα σηματοδοτώντας στο τουρκικό ναυτικό ότι προστατεύει την εξόρυξη.

Λιγότερο από δύο μήνες μετά την υπογραφή του ελληνοισραηλινού αμυντικού συμφώνου, η πολιτική κατάσταση στην Αθήνα άλλαξε δραματικά. Ο Παπανδρέου αναγκάστηκε να παραιτηθεί ύστερα από μια μαζική αναταραχή στη δική του κοινοβουλευτική ομάδα όταν ανακοίνωσε ότι ήθελε να θέσει το αν πρέπει η Ελλάδα να είναι στην Ευρωζώνη σε

δημοψήφισμα. Μια νέα κυβέρνηση συνεργασίας υπό το Λουκά Παπαδήμο, τον πρώην πρόεδρο της ΕΚΤ, που υποστηρίχθηκε από αμφότερους τους δύο πάλαι ποτέ πολιτικούς αντιπάλους-το ΠΑΣΟΚ και τη Νέα Δημοκρατία-και είχε ως συγκεκριμένο στόχο τη διαπραγμάτευση για τη μείωση του μεγαλύτερου χρέους στην πρόσφατη οικονομική ιστορία και τη μετάβαση σε γενικές εκλογές πριν τα μέσα του 2012. Τα αποτελέσματα των δύο διαδοχικών γενικών εκλογών το Μάιο και τον Ιούνιο του 2012 μεγέθυναν την πολιτική αβεβαιότητα της χώρας, ενώ λίγοι αναλυτές είχαν προτείνει ήδη ότι ο τελικός συνασπισμός που είχε σαν αρχηγό τον Αντώνη Σαμαρά θα επιβίωνε για παραπάνω από λίγους μήνες.

Μέχρι τον Οκτώβρη του 2013, ο πρωθυπουργός Σαμαράς είχε επισκεφτεί την Ιερουσαλήμ και η κυβέρνηση είχε προσπαθήσει να διαλύσει την απαισιοδοξία που υπήρχε το καλοκαίρι του 2012. Λίγοι θα περίμεναν εκείνη την ταραχώδη περίοδο να συνεχίσουν εκείνη την επαναπροσέγγιση με το Ισραήλ σαν σημαντική προτεραιότητα της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής. Ωστόσο, αφού ανέλαβε εξουσία, οι διαρκώς βελτιούμενες και εμβαθυνόμενες ελληνοισραηλινές σχέσεις υπήρξαν σήμα κατατεθέν της διπλωματίας του Σαμαρά. Αυτό ίσχυε πριν γίνει ακόμα πρωθυπουργός, ο Σαμαράς ήταν Υπουργός Εξωτερικών όταν η Ελλάδα αναγνώρισε επιτέλους το κράτος του Ισραήλ το 1990, και καταλάβαινε τη σημασία της επιρροής του Ισραήλ στη Ουάσιγκτον, τόσο σε όρους υποστήριξης των διπλωματικών σχέσεων της Ελλάδας όσο και σε προσέλκυση επενδύσεων από Ισραηλινές και Αμερικανοισραηλινές επιχειρήσεις. Μέχρι τη στιγμή που ο Πέρες έκανε την πρώτη επίσκεψη ενός Ισραηλινού Προέδρου στην Αθήνα τον Αύγουστο του 2012, ο Σαμαράς ήταν ήδη σε θέση να εφαρμόσει πλήρως το όραμα μιας ολοκληρωμένης στρατηγικής συνεργασίας που θα εκτεινόταν από αυξανόμενες εμπορικές σχέσεις-400.000 Ισραηλινοί τουρίστες επισκέφτηκαν την Ελλάδα το καλοκαίρι-μέχρι κοινές ναυτικές ασκήσεις στο Αιγαίο που είχαν ολοκληρωθεί λίγες μέρες πριν φτάσει ο Πέρες στην Ελλάδα.

Σε μια κοινή συνέντευξη τύπου, ο ΠτΔ Κάρολος Παπούλιας έδωσε έμφαση στο ότι «η σύγκλιση των συμφερόντων στην Ανατολική Μεσόγειο επιτρέπουν την εγκαθίδρυση μιας στρατηγικής σχέσης με την Κύπρο, λαμβάνοντας υπόψη ότι η ανακάλυψη σημαντικών υποθαλάσσιων κοιτασμάτων φυσικού αερίου και η μεταφορά Ισραηλινού και Κυπριακού φυσικού αερίου στην Ευρώπη μέσω της Ελλάδας θα αλλάξουν το γεωοικονομικό και γεωπολιτικό πλαίσιο της ευρύτερης περιοχής. Ο Ισραηλινός πρόεδρος εξέφρασε την υποστήριξη του για δυο «μικρά κράτη που μπορεί να πετύχουν σπουδαία πράγματα», και αργότερα υποστήριξε την υπόσχεση μιας ενεργειακά στρατηγικής συνεργασίας, η οποία θα οικοδομηθεί γύρω από ένα δίκτυο αγωγών αερίου, που θα ενώνουν το Ισραήλ, την Κύπρο και την Ελλάδα.

Ως εκ τούτου, ύστερα από μια καθυστέρηση δέκα ετών μετά από την αναγνώριση του 1990, η ελληνική πολιτική έγινε πολύ πιο ισορροπημένη και προς τη Μέση Ανατολή και προς το Ισραήλ (Athanasopoulou, 2011). Ωστόσο, η συνολική βελτίωση που παρουσιάστηκε, κρίνεται σαν περιορισμένη. Δεν περιλαμβάνει κάποιες σημαντικές πολιτικές, οικονομικές πτυχές αλλά και πτυχές ασφαλείας. Οι οικονομικές σχέσεις ήταν μετρίου επιπέδου, ενώ η ροή των Ισραηλινών τουριστών παρέμενε χαμηλή. Δεν υπήρχαν κοινές πολιτικές πρωτοβουλίες ή σημαντικές κοινές στρατιωτικές ασκήσεις. Δεν υπήρξε ποτέ επίσκεψη ενός εν ενεργεία πρωθυπουργού στην Αθήνα, ενώ οι σε υψηλό επίπεδο πολιτικές επισκέψεις ήταν μόνο σποραδικές και περισσότερο τελετουργικής φύσης. Η συνεργασία μεταξύ των Ελλήνων και των Ισραηλινών μεταναστών, ιδιαίτερα στις ΗΠΑ, παρέμεινε επίσης περιορισμένη. Μια πολυπρόσωπη επαναπροσέγγιση έλαβε χώρα μετά το 2009.

Όσον αφορά στην Ελλάδα, πολλαπλοί παράγοντες οδήγησαν στην ανάγκη για συνεργασία με περιφερειακούς παίκτες. Η οικονομική και πολιτική κρίση που περνάει η Ελλάδα, οι προσπάθειές της για την ανακάλυψη και την εξερεύνηση των υδρογονανθράκων στο Αιγαίο, η ανάγκη να οριστούν οι θαλάσσιες ζώνες και οι συνεχείς παραβιάσεις των εγχώριων υδάτων και του εναέριου χώρου από την Τουρκία, σύμφωνα με την ελληνική προοπτική, δημιούργησαν την ανάγκη για μια διακρατική συνεργασία που θα παρείχε ασφάλεια και αποτρεπτική δυνατότητα όπως και οικονομικά και ενεργειακά κέρδη (Mazis, 2012; Interview No. 6).

Η Τουρκία έχει κεντρική θέση στη διαδικασία λήψης αποφάσεων της Ελλάδας. Η Άγκυρα, από μια ελληνική οπτική, προκαλεί ζητήματα στο Αιγαίο και η διακήρυξη των ΑΟΖ δημιουργεί ένα πολιτικοοικονομικό προηγούμενο, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη ελληνικά νησιά όπως η Ρόδος και το Καστελόριζο (Heraclides, 2010: 167–193; Minagias, 2012).

Το Ισραήλ, από την άλλη πλευρά, στο μέσο της Αραβικής Άνοιξης, την κρίση με το Ιράν και το πυρηνικό του πρόγραμμα, και τη γεωπολιτική του θέση ανάμεσα σε εχθρικά αραβικά κράτη, ειδικότερα μετά την απώλεια της Τουρκίας σαν περιφερειακός σύμμαχος, άρχισε να ψάχνει για άλλους εταίρους. Μια συμμαχία θα βοηθούσε το Ισραήλ να εξισορροπήσει την περιφερειακή ισχύ και να απειλήσει και την Τουρκία και τον Αραβικό κόσμο, όπως επίσης και να αυξήσει τα οικονομικά του κέρδη μέσω συνεργασίας στον ενεργειακό τομέα.

1.5. Το σημείο καμπής του Μαβί Μαρμαρά και η επίσκεψη του Γεωργίου Παπανδρέου στο Ισραήλ

Τα γεγονότα που συνδέονται με το Gaza Flotilla και το πλοίο Μαβί Μαρμαρά προκάλεσαν μια ιστορικά σκληρή στάση της Αθήνας (Tziarras, 2016). Συγκεκριμένα, το Υπουργείο Εξωτερικών ανακοίνωσε ότι:

Η ελληνική κυβέρνηση καταδικάζει ρητά τη μεγάλη χρήση βίας από τις Ισραηλινές στρατιωτικές δυνάμεις σε ακτιβιστές, ένα μικρό στόλο πλοίων που κατευθύνονταν στη Γάζα, που βρίσκεται σε ένα απαράδεκτο και πολιτικά αντιπαραγωγικό αποκλεισμό. Αυτή η ακατανόητη και άκρως ανησυχητική πράξη οδήγησε στην απώλεια ανθρώπινων ζώων όπως επίσης και σε τραυματισμούς που δε μπορούν να δικαιολογηθούν από οποιοδήποτε ισχυρισμό

Ο Αναπληρωτής Υπουργός Εξωτερικών Δημήτριος Δρούτσας ενίσχυσε τα προηγούμενα στοιχεία σε μια δημόσια δήλωση: δε μπορεί να υπάρξει δικαιολογία για τη χρήση τόσο ακραίας βίας. Την καταδικάζουμε, και αυτό το μήνυμα μετέφερα στον Ισραηλινό Πρέσβη στην Αθήνα, τον οποίο κάλεσα στο γραφείο μου, όπου του ανακοίνωσα επίσης ότι η ελληνική κυβέρνηση αποφάσισε να μη συνεχίσει την επικείμενη κοινή στρατιωτική άσκηση (εδώ αναφερόταν στην άσκηση Μίνωας 2010, μια άσκηση έρευνας και διάσωσης που έλαβε χώρα στο Ιόνιο και στην Πελοπόννησο) και να αναβληθεί και η επίσκεψη στην Αθήνα του Αρχηγού της Αεροπορίας του Ισραήλ, ο οποίος θα ερχόταν την επόμενη μέρα του συμβάντος.

Ως εκ τούτου, η Αθήνα εμφανίστηκε δημόσια πολύ επικριτική και απέρριπτε τις πράξεις του Ισραήλ, τουλάχιστον σε δημόσιο και ρητορικό επίπεδο. Η πραγματικότητα ωστόσο, ήταν πολύ πιο περίπλοκη και επακόλουθη. Σε διπλωματικούς και στρατιωτικούς κύκλους αναφέρθηκε μάλιστα πως παρόλο που επρόκειτο για μια ιδιωτική πρωτοβουλία, ο τουρκικός ρόλος πίσω από αυτό το γεγονός ότι ήταν εμφανής (Athanasopoulos 2010a, June 1). Αυτό είναι ένα σημαντικό στοιχείο. Πολλοί από τους Έλληνες αξιωματούχους είναι εν μέρει πεπεισμένοι ότι οι τουρκικές μυστικές υπηρεσίες ήταν αναμειγμένες στο Gaza Flotilla, παρόλο που οι ίδιοι υπεδείκνυαν γρήγορα ότι η συντριπτική πλειοψηφία των ακτιβιστών εν πλω υποστήριζαν το όντι το εν λόγω σχέδιο. Τα μέλη της εταιρείας Electra Group δεν εξαιρούνταν από τις συγκεκριμένες εκτιμήσεις.

Παρόλο που δεν έχουν προσφερθεί στοιχεία, η συναινετική άποψη που προέκυψε εκ μέρους της Αθήνας ήταν ότι οι Ισραηλινοί χρησιμοποίησαν υπερβολική δύναμη, αλλά στην ουσία είχαν εξαπατηθεί και τους είχαν προκαλέσει η Τουρκία και οι μυστικές της υπηρεσίες. Ως αποτέλεσμα, η καταδίκη του Ισραήλ είχε μετριαστεί ήδη σοβαρά. Οι Έλληνες διπλωμάτες

άρχισαν να δίνουν έμφαση στο γεγονός ότι οι συμμετέχοντες στο Gaza Flotilla είχαν πλήρη επίγνωση των κινδύνων που περιλαμβάνονταν σε αυτή την επιχείρηση, ενώ ο ελληνικός τύπος έτεινε να προσφέρει ισορροπημένες παρουσιάσεις. Επιπλέον, η περιφρονητική ακύρωση των διαφόρων συνεργατικών επισκέψεων και δράσεων με το Ισραήλ αναστράφηκαν και εντέλει έλαβαν χώρα, μολονότι σε λιγότερο δημόσιο επίπεδο. Σε διπλωματικό επίπεδο, οι εξελίξεις διαφάνηκαν ως διαρκούς σημασίας. Ότι έκανε ο σεισμός διπλωματικά για τις ελληνοτουρκικές σχέσεις, το ίδιο έκαναν τα γεγονότα του Gaza Flotilla στις ελληνοισραηλινές σχέσεις. Σε αυτό το σημείο πλέον διαφάνηκε ότι οι σχέσεις μεταξύ Ιερουσαλήμ και Άγκυρας ερχόντουσαν σε ένα τέλος.

Ο Γεώργιος Παπανδρέου επισκέφτηκε πρώτος το Ισραήλ στις 22 Ιουλίου 2010 και έλαβε θερμής και φιλικής υποδοχής. Ο Νετανιάχου τον υποδέχθηκε προσπαθώντας να κάνει την επίσκεψη ιστορικής σημασίας και έκανε αναφορές στην παρουσία των Εβραίων στην Ελλάδα και συγκεκριμένα στην κοινότητά τους στη Θεσσαλονίκη. Έθεσε τον τόνο και το σκοπό της συνάντησης τονίζοντας μια αίσθηση εμπιστοσύνης, *την ανάγκη για ενισχυμένες οικονομικές σχέσεις*, όπως επίσης και την ύπαρξη μεγάλων ευκαιριών και προσδοκιών: «εκτιμούμε ότι κάνετε και θέλω να κάνω ότι είναι δυνατό για να βελτιώσω τους οικονομικούς δεσμούς προς όφελος και των δύο χωρών μας, και νομίζω πως έχουμε να κάνουμε πολλά να κάνουμε».

Ο Παπανδρέου συμφώνησε για τη δυναμική εγγύτερης συνεργασίας. Όπως ο Νετανιάχου, παρέλειψε να κάνει αναφορές σε δεσμούς ασφαλείας. Αντ' αυτού δήλωσε ότι ήταν ευχαριστημένος που οι διμερείς τους σχέσεις εξελίσσονταν, αλλά είχαν μεγάλη δυνατότητα για περαιτέρω ενίσχυση της συνεργασίας τους σε πολλούς τομείς, από την ενέργεια, στις επενδύσεις και από τον τουρισμό στον αγροτικό τομέα.

Η επίσκεψη του Παπανδρέου στο Ισραήλ στόχευε στο να επιτευχθούν αρκετοί στόχοι. Πρώτον, ήθελε να στείλει ένα ξεκάθαρο μήνυμα ότι η Αθήνα και η Ιερουσαλήμ μπορούν να έρθουν πολύ κοντά βασιζόμενες σε κοινά συμφέροντα και μια κοινή ιστορική εμπειρία. Η άσκηση Μίνωας που ακυρώθηκε μετά το περιστατικό του Μαβί-Μαρμαρά θα επανεκκινούσε το φθινόπωρο του 2010.

1.6. Προοπτικές, προκλήσεις και το στοιχείο «βολικότητας»

Έχει εγκαθιδρυθεί ότι μια κοινή αντίληψη της Τουρκίας σαν απειλή και ο ρόλος των φυσικών πόρων που ήταν οι κύριοι στόχοι πίσω από τη συνεργασία των τριών χωρών (Tziarras, 2015). Παρατηρήθηκε επίσης εκτός από αυτά τα ατομικά κίνητρα, δύο παράγοντες πυροδότησαν την τρόπο τινά συμμαχία μεταξύ Ισραήλ-Ελλάδας-Κύπρου: (ι)η χειροτέρευση των τουρκοισραηλινών σχέσεων και (ιι) η ανακάλυψη των υδρογονανθράκων. Αν δεν είχαν χειροτερεύσει οι σχέσεις με την Τουρκία, το Ισραήλ δε θα είχε αναπτύξει τέτοιους δεσμούς με την Κύπρο και την Ελλάδα, ιδιαίτερα στον ενεργειακό τομέα. Φαίνεται ότι τα κοινά συμφέροντα που σχετίζονται με την ενέργεια επηρεάζονται από τους υπολογισμούς του Ισραήλ. Ειδική προσοχή έχει δοθεί στο γεγονός ότι το Ισραήλ θεωρείται ως ο ακρογωνιαίος λίθος και το ισχυρότερο μέλος αυτής της συμμαχίας. Η Ελλάδα και η Κύπρος υπήρξαν ανέκαθεν κοντά σε ζητήματα συντονισμού και συνεργασίας αλλά δεν ήταν μέχρι τη συμμετοχή του Ισραήλ που άλλαξε το παιχνίδι. Ως εκ τούτου, οι φυσικοί πόροι αποτελούν μια συνεχή μεταβλητή της κατάστασης, και η συμμετοχή του Ισραήλ φαίνεται πως είναι ένας μεταβαλλόμενος παράγοντας, καθώς εξαρχής βασίστηκε στις κακές σχέσεις με την Τουρκία. Γι' αυτό το λόγο οι προκλήσεις και οι προοπτικές της συμμαχίας αυτής πρέπει να εξεταστούν συνήθως υπό το φως των τουρκοισραηλινών σχέσεων (Adamides & Christou, 2015a: 182).

Το να εμβαθυνθούν σε στρατηγικό επίπεδο οι σχέσεις μεταξύ Ελλάδας και Ισραήλ θα οδηγήσει στο να δημιουργηθεί στην περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου ένα ισχυρό «τόξο» κρατών που θα θέλουν να υπάρχει σταθερότητα, ανάπτυξη και ευημερία. Η κινητήρια δύναμη αυτής της συνεργασίας θα συνεχίσει και στο εγγύς μέλλον να είναι η ενεργειακή σύμπραξη της Ελλάδας και του Ισραήλ σε αραστή συνεργασία με την Κύπρο, χωρίς όμως να αποκλείονται και τα υπόλοιπα κράτη της περιοχής, αν επιθυμούν να συμμετέχουν σε μια συνεργασία όπου θα υπάρχει όφελος αλλά και σεβασμός.

Το να συνεχιστεί η συνεργασία σε στρατηγικό επίπεδο μεταξύ Ελλάδας και Ισραήλ θα ενισχύσει τους συντελεστές ισχύος αυτών των κρατών, με διαφορετικό τρόπο το καθένα. Συγκεκριμένα, η Ελλάδα θα προσπαθήσει κατ' αυτό τον τρόπο να δημιουργήσει ένα αντίβαρο απέναντι στην Τουρκία, εκμεταλλευόμενη πρωταρχικά τα προηγμένα τεχνολογικά οπτικά συστήματα του Ισραήλ προκειμένου να ενισχύσει τις αμυντικές της ικανότητες. Θα δώσει νέα πνοή στην οικονομία της μέσω επενδύσεων από το Ισραήλ, ενώ ταυτόχρονα θα γίνει σημαντικός διαμετακομιστικός κόμβος ενέργειας και θα αυξήσει τη γεωπολιτική της αξία προς την πλευρά της Δύσης. Εν κατακλείδι, το Ισραήλ συνεργαζόμενο στρατηγικά με την Ελλάδα αλλά και την Κύπρο, θα συμπεριληφθεί σε μια συμμαχία που θα του προσφέρει την απαραίτητη

δίοδο προς την Ευρώπη, εκμεταλλευόμενο τις καλές σχέσεις της Ελλάδας με τον Αραβικό κόσμο. Έτσι, θα βρεθεί ευκολότερα λύση στο Παλαιστινιακό, καθώς θα υπάρχει ευκολότερη επικοινωνία με τον αραβικό κόσμο και το Ισραήλ θα σταματήσει να βρίσκεται σε περιφερειακή απομόνωση.

Κεφάλαιο 2: Θεσμικό περιβάλλον Ελλάδας-Ισραήλ

2.1. Λόγοι αναγκαιότητας ύπαρξης θεσμικού πλαισίου ανάμεσα σε Ισραήλ και Ελλάδα

Το να εμβαθυνθούν οι σχέσεις μεταξύ Ελλάδας και Ισραήλ εδράζεται στο να υπάρξουν σημαντικές δυνατότητες αμοιβαίως κερδοφόρας συνεργασίας σε διάφορους τομείς όπως είναι το εμπόριο, ο τουρισμός, η ενέργεια, το περιβάλλον, η αγροτική ανάπτυξη και η ναυτιλία (Οδηγός Επιχειρείν στο Ισραήλ 2019 από το γραφείο ΟΕΥ Τελ Αβίβ, 2018). Η ύπαρξη μιας πολύπλευρης συνεργασίας ανάμεσα σε αυτές τις δύο χώρες στοχεύει στο να προωθηθεί ενεργά η σταθερότητα αλλά και η ανάπτυξη στην περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου, χωρίς να υπάρχουν εμπόδια οποιουδήποτε είδους, ενώ ταυτόχρονα λαμβάνονται υπόψη οι προκλήσεις ασφάλειας της συγκεκριμένης γεωπολιτικά σημαντικής περιοχής.

2.2. Διμερής συνεργασία και Διμερείς Συμφωνίες Ελλάδας-Ισραήλ:

Η ανάπτυξη της συνεργασίας μεταξύ Ελλάδας και Ισραήλ σε άριστο επίπεδο δημιούργησε σταθεστικό επιστέγασμα το να συγκληθεί το πρώτο Ανώτατο Υπουργικό Συμβούλιο Συνεργασίας, που έλαβε χώρα στα Ιεροσόλυμα στις 08.10.2013 (Οδηγός Επιχειρείν στο Ισραήλ 2019 από το γραφείο ΟΕΥ Τελ Αβίβ, 2018). Το δεύτερο Ανώτατο Υπουργικό Συμβούλιο Συνεργασίας έλαβε χώρα εκ νέου στα Ιεροσόλυμα, στις 27.01.2016. Κατά τη διάρκεια του δεύτερου Ανωτάτου Συμβουλίου, υπεγράφησαν 7 διμερή κείμενα (ανάμεσα στα οποία υπήρχαν και κοινές δηλώσεις (Joint Declarations) αλλά και MoU (Memorandum of Understanding)), μέσω των οποίων ενισχύεται η διμερής συνεργασία σε πολλούς τομείς αρμοδιότητας διαφορετικών Υπουργείων. Ταυτόχρονα, κατά τη διάρκεια του δεύτερου Ανωτάτου Συμβουλίου, οι συμμετέχοντες Υπουργοί παρέστησαν σε διμερείς συναντήσεις με τους Ισραηλινούς ομολόγους τους.

Η Ελλάδα επιθυμεί να υπάρξει μια συνεργασία με το Ισραήλ σε ενεργειακά θέματα επίσης, τόσο σε τριμερές όσο και σε διμερές επίπεδο, λαμβάνοντας υπόψη και την Κύπρο και το γεωπολιτικό της ρόλο στην περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου. Η ενέργεια ήταν ο θεμέλιος λίθος αυτής της στρατηγικής επαναπροσέγγισης, ειδικότερα αφού ο πρωθυπουργός Νετανιάχου είχε προτείνει μια σύνδεση με αγωγούς μέσω της Κύπρου στον Παπανδρέου τον Ιούλιο του 2010 (Tziarras, 2016). Οι δύο πλευρές προσπάθησαν επιπροσθέτως να υπογράψουν

ένα μνημόνιο κατανόησης (MoU) και να θεσμοθετήσουν την ενεργειακή τους συνεργασία, περιλαμβάνοντας επιπροσθέτως και την Κύπρο. Το MoU είχε σχεδιαστεί να υπογραφεί το Μάρτιο του 2012, αλλά ακυρώθηκε την τελευταία στιγμή εξαιτίας μιας κυβερνητικής ανακατάταξης στην Κύπρο, αλλά και οι τρεις Υπουργοί Ενέργειας συνέχιζαν να μιλούν θετικά για τις προοπτικές μιας τριμερούς συνεργασίας. Μετά από μια 15μηνη καθυστέρηση, υπογράφηκε μια τριμερής MoU τον Αύγουστο του 2013. Παρόλο που το MoU είναι αρκετά ασαφές για να δεσμεύσει σε προτιμητέα εξαγωγικά καθεστώτα αερίου, η πολιτική του σημασία παραμένει σημαντική με την έννοια ότι παρουσιάζει μια κοινή προτίμηση για την εξαγωγή κάποιου ισραηλινού ή/και κυπριακού αερίου στην Ευρώπη μέσω της Ελλάδας.

Στα τέλη του 2014, έλαβε χώρα η πρώτη συνάντηση πολιτικού διαλόγου των εν λόγω χωρών, σε επίπεδο Γενικών Γραμματέων των Υπουργείων Εξωτερικών (Οδηγός Επιχειρείν στο Ισραήλ 2019 από το γραφείο ΟΕΥ Τελ Αβίβ, 2018). Υπήρξε ισχυρή βούληση προκειμένου να αναπτυχθεί ένα τριμερές πλαίσιο σε όλα τα επίπεδα των τομέων ενδιαφέροντος. Στα τέλη του 2015, έλαβε χώρα η δεύτερη συνάντηση τριμερών πολιτικών διαβουλεύσεων στο Ισραήλ. Σε αυτή τη συνάντηση, υπήρχε μια τριμερής Κατευθυντήρια Επιτροπή, η οποία είχε ως πρωταρχικό καθήκον της το να προσδιοριστούν προτεραιότητες και ταυτόχρονα να παρακολουθηθεί η υλοποίηση των συμφωνηθέντων δράσεων. Συγκεκριμένα, στις 29.01.16, προχώρησε η συνεργασία και έλαβε χώρα στη Λευκωσία η πρώτη Τριμερής Σύνοδος Κορυφής, στα πλαίσια της οποίας προέκυψαν δύο κείμενα: η *Κοινή Διακήρυξη ανάμεσα στους τρεις ηγέτες* αλλά και το *MoU (Μνημόνιο Κατανόησης) για τη συνεργασία στον τομέα των Υδάτινων Πόρων*.

Μια συμφωνία που δρα θετικά στο εμπόριο μεταξύ Ελλάδας και Ισραήλ ειδικότερα είναι η Διμερής Συμφωνία Ελλάδας – Ισραήλ για τις Θαλάσσιες Μεταφορές (Μηνάς Τσαμόπουλος, 2017). Η Συμφωνία αυτή θα συμβάλει στην εμβάθυνση της στρατηγικής σχέσης συνεργασίας μεταξύ των δυο χωρών στον τομέα των ναυτιλιακών μεταφορών. Ταυτόχρονα, αυτή η Συμφωνία επιβεβαιώνει κατηγορηματικά τις εξαιρετικές σχέσεις ανάμεσα σε αυτές τις δύο χώρες. Με αυτό τον τρόπο, ενισχύεται έτι περαιτέρω η ύπαρξη ενός σταθερού και αξιόπιστου νομικού πλαισίου για τις μεταξύ των θαλάσσιες μεταφορές. Ταυτόχρονα, αποτελεί ορόσημο για να υπάρξει επιπλέον ανάπτυξη και εμβάθυνση των διμερών ναυτιλιακών σχέσεων. Λαμβάνεται επίσης υπόψη ο ιδιαίτερος οικονομικός και γεωπολιτικός ρόλος των εν λόγω χωρών στην περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου. Οι βασικές ελληνικές προτεραιότητες στον τομέα των θαλασσιών μεταφορών απεικονίζονται μέσα από τις διατάξεις της Συμφωνίας για τις Θαλάσσιες Μεταφορές. Οι διατάξεις αυτές φέρνουν στο επίκεντρο το να προστατευθεί το ελληνικό πλοίο και ο Έλληνας ναυτικός. Συγκεκριμένα, τα βασικά σημεία της εν λόγω Συμφωνίας εστιάζουν στο να υπάρξει ανεμπόδιστη πρόσβαση στα πλοία των δυο χωρών στα

φορτία που διακινούνται διαρκώς σε καθεστώς ελεύθερου και θεμιτού ανταγωνισμού. Ταυτόχρονα, πρέπει να παρέχονται αμοιβαίες διευκολύνσεις σε πλοία και ναυτικούς και να ενισχυθούν όλοι οι τομείς των ναυτικών που επιβαίνουν σε πλοία των δυο χωρών. Σημαντική επίσης διάταξη στη Συμφωνία είναι να διευκολυνθεί η εγκατάσταση των ναυτιλιακών εταιρειών των δυο χωρών στο έδαφος του άλλου κράτους, να προωθηθεί η συνεργασία των χωρών προκειμένου να εξαλειφθούν τα εμπόδια στον τομέα των διεθνών θαλάσσιων μεταφορών και τέλος να υπάρξει διμερής τεχνική συνεργασία σε σειρά ναυτιλιακών θεμάτων, κυρίως μέσω της δημιουργίας κοινής επιτροπής, στα πλαίσια της οποίας θα συμμετέχουν εκπρόσωποι των ναυτιλιακών διοικήσεων των δύο εν λόγω χωρών.

Η συγκεκριμένη Συμφωνία είναι η κορωνίδα πέντε γύρων τεχνικών διαπραγματεύσεων που είχαν ξεκινήσει από το 2013 και εμπεριέχεται στο πλαίσιο της πολιτικής της κυβέρνησης να ενισχυθούν οι διμερείς οικονομικές σχέσεις της Ελλάδας με τις χώρες της ΝΑ Μεσογείου.

Κεφάλαιο 3: Πορεία εμπορικών σχέσεων μεταξύ Ελλάδας και Ισραήλ

3.1. Περί της οικονομίας του Ισραήλ

Τα τελευταία 25 χρόνια η ισραηλινή οικονομία υπέστη δραματική μεταμόρφωση και πλέον κυριαρχείται από κλάδους αιχμής υψηλής τεχνολογίας (CIA, 2018). Τα κομμένα διαμάντια, ο εξοπλισμός υψηλής τεχνολογίας και τα φαρμακευτικά προϊόντα συγκαταλέγονται στις σημαντικότερες εξαγωγές του. Οι κυριότερες εισαγωγές της περιλαμβάνουν αργό πετρέλαιο, σιτηρά, πρώτες ύλες και στρατιωτικό εξοπλισμό. Το Ισραήλ συνήθως εμφανίζει σημαντικά εμπορικά ελλείμματα, τα οποία αντισταθμίζονται από τον τουρισμό και άλλες εξαγωγές υπηρεσιών, όπως και σημαντικές εισροές ξένων επενδύσεων. Επιπλέον, οι ανακαλύψεις των κοιτασμάτων φυσικού αερίου Tamar και Leviathan στη Μεσόγειο, τοποθετούν το Ισραήλ στο επίκεντρο μιας πιθανής περιφερειακής αγοράς φυσικού αερίου.

Ωστόσο, ζητήματα, όπως η χαμηλή συμμετοχή στους ταχύτερα αναπτυσσόμενους κοινωνικούς τομείς του εργατικού δυναμικού μεταξύ των μειονοτικών πληθυσμών, η ανισότητα των εισοδημάτων, η χαμηλή παραγωγικότητα του εργατικού δυναμικού, το υψηλό κόστος στέγασης και η έλλειψη ανταγωνισμού, εξακολουθούν να αποτελούν μακροπρόθεσμα διαρθρωτικά προβλήματα της ισραηλινής οικονομίας (Οδηγός Επιχειρείν στο Ισραήλ 2019 από το γραφείο ΟΕΥ Τελ Αβίβ, 2018). Οι ισραηλινές ανισότητες εισοδήματος και τα ποσοστά φτώχειας είναι από τις υψηλότερες στις χώρες του ΟΟΣΑ. Η περιορισμένη προσφορά κατοικιών συνεχίζει να επηρεάζει τους νεότερους Ισραηλινούς που επιδιώκουν να αγοράσουν σπίτια. Επίσης, ο προοδευτικός, παγκοσμίως ανταγωνιστικός τομέας της τεχνολογίας βασισμένος στη γνώση απασχολεί μόνο περίπου το 8% του εργατικού δυναμικού, ενώ οι υπόλοιποι απασχολούνται κατά κύριο λόγο στον κλάδο της μεταποίησης και των υπηρεσιών - τομείς που αντιμετωπίζουν καθοδικές μισθολογικές πιέσεις από τον παγκόσμιο ανταγωνισμό. Το 2017 το ΑΕΠ του Ισραήλ ανήλθε σε 315,6 δις δολάρια σε όρους αγοραστικής δύναμης (PPP), σε 348 δις δολάρια σε τρέχουσες τιμές και το κατά κεφαλήν ΑΕΠ σε όρους αγοραστικής δύναμης σε 36.200 δολάρια (CIA, 2018). Η μεγέθυνση του πραγματικού ΑΕΠ ήταν 3,1 % και η σύνθεσή του κατά τελική χρήση ήταν η εξής: κατανάλωση των νοικοκυριών 55,4%, δημόσια κατανάλωση 22%, επενδύσεις σε πάγιο κεφάλαιο 20,5%, επένδυση σε αποθέματα 0,2%, εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών 29,8%, εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών: -27,9%. Κατά τομέα προέλευσης η σύνθεση του ΑΕΠ αποτελείται από: γεωργία 2,3%, βιομηχανία 26,6%, υπηρεσίες: 69,5% (2017). Όπως φαίνεται και από τα ποσοστά, η συμμετοχή της γεωργίας στη σύνθεση του ΑΕΠ είναι ιδιαίτερα χαμηλή. Το Ισραήλ αντιμετωπίζει σημαντικά προβλήματα

σχετικά με την περιορισμένη έκταση αρόσιμης γης και περιοριζόμενων φυσικών πόρων γλυκού νερού. Ως προς τη χρήση της γης, το 23,8% αποτελεί γεωργική γη (αρόσιμη γη 13,7%, μόνιμες καλλιέργειες 3,8%, μόνιμοι βοσκότοποι 6,3%) και το δάσος 7,1% (άλλα: 69,1% (2011)). Το Ισραήλ αντιμετωπίζει προβλήματα ερημοποίησης όπως και ατμοσφαιρικής ρύπανσης από τις εκπομπές των βιομηχανιών και ρύπανση των υπογείων υδάτων από βιομηχανικά και οικιακά απόβλητα, χημικά λιπάσματα και φυτοφάρμακα.

Τα κυριότερα αγροκτηνοτροφικά προϊόντα που παράγει το Ισραήλ είναι τα εξής: εσπεριδοειδή, λαχανικά, βαμβάκι, βόειο κρέας, πουλερικά, γαλακτοκομικά προϊόντα (CIA,2018). Οι κυριότεροι φυσικοί πόροι του Ισραήλ είναι η ξυλεία, η ποτάσα, ο χαλκός, το φυσικό αέριο, τα πετρώματα φωσφορικών, το μαγνήσιο, το αργίλιο και η άμμος (Ετήσια έκθεση για τις διμερείς σχέσεις, 2018). Στον τομέα της βιομηχανίας το Ισραήλ παράγει προϊόντα υψηλής τεχνολογίας (συμπεριλαμβανομένης της αεροπορίας, επικοινωνιών, σχεδιασμού και κατασκευής με τη βοήθεια ηλεκτρονικών υπολογιστών, ιατρικών ηλεκτρονικών, οπτικών ινών), προϊόντα ξύλου και χαρτιού, ανθρακικού καλίου και φωσφορικών αλάτων, τροφίμων, ποτών και καπνού, καυστικής σόδας, τσιμέντου, φαρμάκων, χημικά προϊόντα, πλαστικά, κομμένα διαμάντια, κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα, υποδήματα.

Το έλλειμμα του προϋπολογισμού Γενικής Κυβέρνησης ανήλθε στο -2,7% του ΑΕΠ το 2017 και το Δημόσιο χρέος στο 59,5% του ΑΕΠ (CIA,2018). Το ποσοστό πληθωρισμού (τιμές καταναλωτή) το 2017 ανήλθε στο 0,2% και το ποσοστό ανεργίας στο 4,3%. Οι Εξαγωγές του Ισραήλ το 2017 έφτασαν στα 60,6 δισ. δολάρια και αποτελούνταν κατά κύριο λόγο από μηχανήματα και εξοπλισμό, λογισμικό, κομμένα διαμάντια, γεωργικά προϊόντα, χημικά προϊόντα, υφάσματα και είδη ένδυσης. Οι κυριότεροι εμπορικοί εταίροι του ήταν οι ΗΠΑ, Χονγκ Κονγκ, Ηνωμένο Βασίλειο, Κίνα και Βέλγιο. Οι εισαγωγές του Ισραήλ το 2017 έφτασαν στα 66,76 δισ. δολάρια και αποτελούνταν κατά κύριο λόγο από πρώτες ύλες, στρατιωτικό εξοπλισμό, επενδυτικά αγαθά, ακατέργαστα διαμάντια, καύσιμα, σιτηρά, καταναλωτικά αγαθά. Οι κυριότεροι εμπορικοί εταίροι του ήταν οι ΗΠΑ, Κίνα, Ελβετία, Γερμανία, Βέλγιο, Ηνωμένο Βασίλειο, Κάτω Χώρες και Ιταλία.

3.2. Το εμπόριο μεταξύ Ελλάδος και Ισραήλ διαχρονικά

Από το 1990 έως το 2000 το επίπεδο τόσο των εξαγωγών από την Ελλάδα στο Ισραήλ όσο και των εισαγωγών από το Ισραήλ στην Ελλάδα είναι αρκετά χαμηλό και το χάσμα μεταξύ τους είναι σχετικά μικρό (Πανελλήνιος Σύνδεσμος Εξαγωγέων, 2009). Παρ'όλα αυτά, μπορούμε να

παρατηρήσουμε ότι υπάρχει μια ελαφρά ανοδική τάση καθ' όλη αυτή την περίοδο. Το 2000 παρατηρείται μικρή κορύφωση στις εξαγωγές, ακολουθούμενη σύντομα από ελαφρές διακυμάνσεις. Το 2012 σημειώνεται τεράστια αύξηση στις εξαγωγές, ακολουθούμενη από βραχυπρόθεσμη αλλά απότομη πτώση, παρόλο που αρχίζει και πάλι να αυξάνεται μετά το 2014 (Επεξεργασία στοιχείων της Eurostat). Όσον αφορά τις εισαγωγές, το 2012 παρατηρείται μικρή πτώση ακολουθούμενη από μια αρκετά σταθερή ανοδική τάση. Κατά τη διάρκεια ολόκληρης της περιόδου 1990-2017, η διμερής συνολική αξία του εμπορίου ακολουθεί μια ανοδική πορεία με ακόμη μεγαλύτερη ένταση από το 2005 και μετά (Πανελλήνιος Σύνδεσμος Εξαγωγέων, 2009). Από το 1990 έως το 2011 το διμερές εμπορικό ισοζύγιο είναι είτε ελαφρώς αρνητικό είτε ελαφρώς θετικό. Κατά την πρώτη δεκαετία παρατηρούμε κατά κύριο λόγο θετικές αξίες για την Ελλάδα, ενώ στη δεύτερη δεκαετία κατά κύριο λόγο αρνητικές. Από το 2010 μέχρι το 2013, το εμπορικό ισοζύγιο της Ελλάδας με το Ισραήλ γίνεται θετικό, με ιδιαίτερα μεγάλο εμπορικό πλεόνασμα που παρατηρήθηκε στα έτη 2012 και 2013 (Επεξεργασία στοιχείων της Eurostat). Μετά το 2014, το εμπορικό ισοζύγιο είναι αρνητικό για την Ελλάδα. Όσον αφορά το μερίδιο των εισαγωγών από το Ισραήλ στις συνολικές εισαγωγές της Ελλάδας, αυξήθηκε από 0,75% το 1990 σε 1,07% το 2017. Το μερίδιο των εξαγωγών αυξήθηκε επίσης από 0,95% σε 1,53%.

Γράφημα 1: Εμπόριο Ελλάδος-Ισραήλ

Πηγή: Eurostat, Επεξεργασία στοιχείων

Γράφημα 2: Διμερές Εμπορικό Ισοζύγιο Ελλάδος-Ισραήλ

Πηγή: Eurostat, Επεξεργασία στοιχείων

Το 2017 οι εισαγωγές αυξήθηκαν κατά 68,88% από 317,441,319 το 2016 σε 536,093,380 το 2017, οι εξαγωγές αυξήθηκαν κατά 63.62% από 270,438,284 το 2016 σε 442,482,333 το 2017, και το συνολικό εμπόριο κατά 66,46% από 587,879,603 το 2016 σε 978,575,713 το 2017 (Επεξεργασία στοιχείων ΕΛ.ΣΤΑΤ που παρουσιάζονται σε πίνακες στο παράρτημα και στοιχεία από την Ετήσια Έκθεση για την οικονομία του Ισραήλ και τις διμερείς οικονομικές σχέσεις από το γραφείο ΟΕΥ Τελ Αβίβ, 2017-8). Το έλλειμμα του εμπορικού ισοζυγίου αυξήθηκε επίσης από -€47.003.035 το 2016 σε -€93.611.047 το 2017. Τέλος, το μερίδιο των εισαγωγών της Ελλάδας από το Ισραήλ σε σχέση με τις συνολικές εισαγωγές αυξήθηκε από 0,72% το 2016 σε 1,07% το 2017 και το αντίστοιχο μερίδιο εξαγωγών προς το Ισραήλ από 1,06% σε 1,53%.

Συνοψίζοντας όλα τα παραπάνω, τα τελευταία χρόνια διαφαίνεται μία ουσιαστική ανάκαμψη των εξαγωγών. Ακόμα και χωρίς τα πετρελαιοειδή, η αξία των εξαγωγών αυξάνεται

αργά αλλά σταθερά. Αντίστοιχη κίνηση παρατηρείται και στις εισαγωγές. Οι τάσεις αυτές βέβαια είναι αρκετά εύθραυστες αφού όπως είδαμε παραπάνω διαχρονικά υπάρχουν μεγάλες εναλλαγές στο ισοζύγιο των δύο χωρών.

3.3. Εισαγωγές-Εξαγωγές Ελλάδας

Οι κυριότερες εισαγωγές μας είναι στον τομέα των ορυκτών καυσίμων, των χημικών προϊόντων, των πλαστικών, μηχανολογικού εξοπλισμού και προϊόντων χάλυβα (Επεξεργασία στοιχείων ΕΛ.ΣΤΑΤ που παρουσιάζονται σε πίνακες στο παράρτημα και στοιχεία από την Ετήσια Έκθεση για την οικονομία του Ισραήλ και τις διμερείς οικονομικές σχέσεις από το γραφείο ΟΕΥ Τελ Αβίβ, 2017-8). Οι κυριότερες εξαγωγές μας αντιστοίχως επικεντρώνονται στον τομέα των ορυκτών καυσίμων, στα τεχνουργήματα από αργίλιο, στα πλαστικά προϊόντα, στα προϊόντα σιδήρου και χάλυβα, στα παρασκευάσματα λαχανικών και φρούτων, στους λέβητες και μηχανές, στα αιθέρια έλαια και στα ιχθυηρά.

Επιπλέον, από ό, τι φαίνεται από τα στοιχεία, ένα μεγάλο κομμάτι των εμπορικών συναλλαγών Ελλάδος Ισραήλ αποτελείται από εισαγωγές και εξαγωγές πετρελαιοειδών και γι' αυτό κρίνεται σκόπιμο αυτές να εξεταστούν ξεχωριστά. Οι παρακάτω πίνακες προκύπτουν αφαιρώντας από τις συνολικές εισαγωγές/εξαγωγές της Ελλάδας από/προς το Ισραήλ τις συναλλαγές αυτές που συγκαταλέγονται στον διψήφιο κωδικό 27 του εναρμονισμένου συστήματος κωδικοποίησης και βρίσκοντας το αντίστοιχο ποσοστό. Όπως φαίνεται από τους παρακάτω πίνακες, τα τελευταία χρόνια οι εξαγωγές πετρελαιοειδών της Ελλάδος προς το Ισραήλ αποτελούν περίπου το 1/3 των συνολικών εξαγωγών προς το Ισραήλ και μάλιστα κάποιες χρονιές φτάνουν και σε πολύ υψηλότερα επίπεδα (βλ. 2012, 2013). Αντιστοίχως οι εισαγωγές πετρελαιοειδών αποτελούν σχεδόν τις μισές μας εισαγωγές από το Ισραήλ.

Εξαγωγές από Ελλάδα

(ποσά σε εκ. €)	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Εξαγωγές συνολικές	145,757	147,092	234,215	237,641	596,274	395,44	203,589	236,042	270,538	442,423
Πετρελαιοειδή (CN 27)	42,045	54,931	127,402	74,536	463,343	259,41	72,974	73,432	85,062	172,581
Εξαγωγές χωρίς πετρελαιοειδή	103,711	92,16	106,813	163,105	132,93	136,03	130,615	162,61	185,476	269,842
Ποσοστό πετρελαιοειδών	28,85%	37,34%	54,40%	31,36%	77,71%	65,60%	35,84%	31,11%	31,44%	39,01%

Πηγή: Γραφείο ΟΕΥ Τελ Αβίβ & ΕΛ.ΣΤ.ΑΤ, Επεξεργασία στοιχείων

Γράφημα 3: Εξαγωγές από Ελλάδα

Εισαγωγές από Ελλάδα

(ποσά σε εκ. €)	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Εισαγωγές συνολικές	214,37	212,931	188,628	123,556	150,305	192,037	260,479	444,923	301,331	535,556
Πετρελαιοειδή (CN 27)	52,917	81,493	49,407	68,205	49,404	102,362	139,237	315,61	157,36	363,839
Εισαγωγές χωρίς πετρελαιοειδή	161,452	130,542	139,22	55,35	100,901	89,674	121,242	129,316	143,971	171,717
Ποσοστό πετρελαιοειδών	24,68%	38,27%	26,19%	55,20%	32,87%	53,30%	53,45%	70,94%	52,22%	67,94%

Πηγή: Γραφείο ΟΕΥ Τελ Αβίβ & ΕΛ.ΣΤ.ΑΤ, Επεξεργασία στοιχείων

Γράφημα 4: Εισαγωγές από Ελλάδα

3.4. Εξαγωγές Ελλάδας προς Ισραήλ

Για τα αγροτικά προϊόντα παρατηρούμε πως τα 40 πρώτα προϊόντα από αυτά που εισάγει το Ισραήλ, αποτελούν ταυτόχρονα εξαγωγικό προϊόν της Ελλάδος (Επεξεργασία στοιχείων ΕΛ.ΣΤΑΤ που παρουσιάζονται σε πίνακες στο παράρτημα και στοιχεία από την Ετήσια Έκθεση για την οικονομία του Ισραήλ και τις διμερείς οικονομικές σχέσεις από το γραφείο ΟΕΥ Τελ Αβίβ, 2017-8). Παρόλα αυτά η Ελλάδα δεν εξάγει προς το Ισραήλ- ενώ τα εξάγει γενικά σε μεγάλες αξίες- τα εξής προϊόντα: (0112) κατεψυγμένα κρέατα βοοειδών, (0412) σιτάρι (συμπεριλαμβάνεται και η όλυρα) και σμιγάδι, όχι αλεσμένα, (0344) κατεψυγμένα φιλέτα ψαριών, (0813) πίτες και άλλα στερεά υπολείμματα (εκτός από κατακάθια) από την εξαγωγή λιπών ή λαδιών από ελαιόσπορους, ελαιώδεις καρπούς και φύτες δημητριακών, (0111) κρέατα βοοειδών νωπά ή διατηρημένα με απλή ψύξη, (0712) καφές καβουρντισμένος, (0481) σπόροι δημητριακών, επεξεργασμένοι ή παρασκευασμένοι (συμπεριλαμβάνονται και οι "παρασκευασμένες τροφές πρωινού"), (0342) ψάρια κατεψυγμένα (με εξαίρεση τα φιλέτα και άλλη σάρκα ψαριών), (0713) εκχυλίσματα, αποστάγματα και συμπυκνώματα καφέ, (0711) καφές, μη καβουρντισμένος, έστω και χωρίς καφεΐνη, κελύφη και φλούδες καφέ, (0345) φιλέτα ψαριών, νωπά ή διατηρημένα με απλή ψύξη, (0012) ζωντανά προβατοειδή και αιγοειδή, και (0483) μακαρόνι, спаγγέτι και όμοια προϊόντα.

Επιπλέον, υπάρχουν και κάποια προϊόντα από αυτά που εξάγει η Ελλάδα σε σημαντικές ποσότητες, τα οποία εξάγονται μεν στο Ισραήλ αλλά το μερίδιό τους ως προς τις συνολικές εισαγωγές του Ισραήλ είναι ιδιαίτερα χαμηλό, όπως τα καρύδια (καλύπτουν μόνο το 0,09% των συνολικών εισαγωγών του Ισραήλ), τα παρασκευάσματα και κονσέρβες ψαριών, χαβιάρι και τα υποκατάστατα αυτού που παρασκευάζονται από αυγά ψαριού (0,01% των συνολικών

εισαγωγών του Ισραήλ), ζάχαρη από ζαχαροκάλαμο ή από τεύτλα και ζαχαρόζη χημικώς καθαρή, σε στερεή κατάσταση (0,05% των συνολικών εισαγωγών του Ισραήλ), σάλτσες και παρασκευάσματα τους, αρτύματα και καρυκεύματα, σύνθετα, αλεύρι από σινάπι και μουστάρδα παρασκευασμένη, ξύδια και υποκατάστατα αυτών βρώσιμα που λαμβάνονται από οξικό οξύ (0,001%), όσπρια ξερά, χωρίς λοβό, έστω και ξεφλουδισμένα ή σπασμένα (0,09%), τυριά, πηγμένο γάλα για τυρί (0,58%), κρασιά από νωπά σταφύλια (στα οποία περιλαμβάνονται και τα εμπλουτισμένα με αλκοόλη κρασιά), μούστοι σταφυλιών που έχουν υποστεί μερική ζύμωση έστω κι αν η ζύμωση έχει ανασταλεί (0,14%).

Τέλος παρατηρούμε ότι αρκετά από τα προϊόντα που εξάγει η Ελλάδα σε σημαντικές ποσότητες, εξάγονται μεν στο Ισραήλ αλλά το μερίδιο των εξαγωγών προς το Ισραήλ είναι πολύ μικρό σχετικά με τις συνολικές εξαγωγές των προϊόντων, όπως π.χ. ψάρια, νωπά (ζωντανά ή νεκρά), ή διατηρημένα σε απλή ψύξη (εκτός από φιλέτα και άλλη σάρκα ψαριών) (μόνο 0,06% των συνολικών εξαγωγών της Ελλάδας καταλήγουν στο Ισραήλ), παρασκευάσματα και κονσέρβες ψαριών, χαβιάρι και τα υποκατάστατα αυτού που παρασκευάζονται από αυγά ψαριού (0,13% εξάγεται στο Ισραήλ), σάλτσες και παρασκευάσματα τους, αρτύματα και καρυκεύματα, σύνθετα, αλεύρι από σινάπι και μουστάρδα παρασκευασμένη, ξύδια και υποκατάστατα αυτών βρώσιμα που λαμβάνονται από οξικό οξύ (0,001%), όσπρια ξερά, χωρίς λοβό, έστω και ξεφλουδισμένα ή σπασμένα (0,39%), τυριά, πηγμένο γάλα για τυρί (0,06%) και κρασιά από νωπά σταφύλια (στα οποία περιλαμβάνονται και τα εμπλουτισμένα με αλκοόλη κρασιά), μούστοι σταφυλιών που έχουν υποστεί μερική ζύμωση έστω κι αν η ζύμωση έχει ανασταλεί (0,06%).

Αγροτικά Προϊόντα

Προϊόν (US \$)	Εισαγωγές Ισραήλ	Εξαγωγές Ελλάδας σε Ισραήλ	Εξαγωγές Ελλάδας σε Ισραήλ %	Συνολικές Εξαγωγές Ελλάδας	Συνολικές Εξαγωγές Ελλάδας %
0112 Κρέατα βοοειδών, κατεψυγμένα	437.019.000	0	0	1.683.411	0
0412 Άλλο σιτάρι (συμπεριλαμβάνεται και η όλυρα) και σμιγάδι, όχι αλεσμένα	322.974.000	0	0	1.954.822	0
0449 Άλλο	315.197.000	0	0	2.944.533	0
0989 Παρασκευάσματα διατροφής, μ.α.κ.	301.605.000	1.746.239	0,58%	230.906.108	0,76%
0577 Καρδία βρώσιμα (εκτός από τα καρδία που χρησιμοποιούνται κυρίως για την εξαγωγή λαδιού), νωπά ή αποξηραμένα, έστω και χωρίς το κέλυφος ή τη φλούδα τους	209.606.000	189.871	0,09%	52.715.552	0,36%
0344 Φιλέτα ψαριών, κατεψυγμένα	207.054.000	0	0	21.122.201	0
1222 Τσιγάρα που περιέχουν καπνό	205.677.000	400.828	0,19%	301.907.649	0,13%
0011 Βοοειδή ζωντανά	205.120.000	0	0	30.238	0
0813 Πίτες και άλλα στερεά υπολείμματα (εκτός από κατακόθια), έστω και σπασμένα ή συσσωματωμένα με μορφή σβόλων, από την εξαγωγή λιπών ή λαδιών από ελαιόσπορους, ελαιώδεις καρπούς και φύτες δημητριακών	159.786.000	0	0	35.701.620	0
0484 Προϊόντα αρτοποιίας, ζαχαροπλαστικής ή μπισκοτοποιίας, έστω και με προσθήκη κακάου σε οποιαδήποτε αναλογία. Όστιες, κάγουλες κενές των τύπων που χρησιμοποιούνται για φάρμακα, αζυμοσφραγίδες, ξεραμένες ζύμες από αλεύρι ή άμυλο κάθε είδους	144.824.000	1.285.438	0,89%	92.931.072	1,38%
1124 Αποστάγματα (άλλα από εκείνα της διάκρισης 512.16). λικέρ και					

Άλλοινοπνευματώδη ποτά, μ.α.κ., σύνθετα αλκοολούχα παρασκευάσματα των τύπων που χρησιμοποιούνται για την παρασκευή ποτών	137.388.000	318.434	0,23%	88.414.068	0,36%
0341 Ψάρια, νοπά (ζωντανά ή νεκρά), ή διατηρημένα σε απλή ψύξη (εκτός από φιλέτα και άλλη σάρκα ψαριών)	131.895.000	343.453	0,26%	596.616.675	0,06%
0819 Απορρίμματα τροφής και παρασκευάσματα των τύπων που χρησιμοποιούνται για τη διατροφή των ζώων, μ.α.κ.	127.549.000	1.186.323	0,93%	27.227.372	4,36%
0371 Παρασκευάσματα και κονσέρβες ψαριών, χαβιάρι και τα υποκατάστατα αυτού που παρασκευάζονται από αυγά ψαριού	122.664.000	9.401	0,01%	7.076.713	0,13%
0612 Άλλη ζάχαρη από ζαχαροκάλαμο ή από τεύτλα και ζαχαρόζη χημικώς καθαρή, σε στερεή κατάσταση	99.900.000	51.934	0,05%	39.544.355	0,13%
0739 Παρασκευάσματα διατροφής που περιέχουν κακάο, μ.α.κ.	99.297.000	1.128.379	1,14%	24.087.789	4,68%
1110 Ποτά μη αλκοολούχα, μ.α.κ.	97.692.000	727.542	0,74%	49.963.238	1,46%
0815 Κατάλοιπα αμυλοποιίας και παρόμοια κατάλοιπα, πολτοί τεύτλων, υπολείμματα και απορρίμματα ζυθοποιίας ή οινοπνευματοποιίας, έστω και συσσωματωμένα με μορφή σβόλων	96.672.000	0	0	36.752	0
0111 Κρέατα βοοειδών νοπά ή διατηρημένα με απλή ψύξη	94.401.000	0	0	1.864.028	0
0567 Λαγανικά, παρασκευασμένα ή διατηρημένα μ.α.κ.	94.022.000	8.720.374	9,27%	677.302.028	1,29%
0423 Ρύζι, μισολευκασμένο ή λευκασμένο, έστω και γυαλισμένο ή στιλβωμένο ή επεξεργασμένο με βραστό νερό (parboiled) ή μεταποιημένο (εκτός από το ρύζι σε θραύσματα)	86.647.000	288.015	0,33%	58.053.953	0,50%
0611 Ζάχαρη από ζαχαροκάλαμο ή από τεύτλα ακατέργαστη, σε στερεή κατάσταση, χωρίς προσθήκη αρωματικών ή χρωστικών ουσιών	79.136.000	0	0	184.897	0
0589 Καρποί και φρούτα και άλλα βρώσιμα μέρη φυτών, αλλιώς παρασκευασμένα ή διατηρημένα, με ή χωρίς προσθήκη ζάχαρης ή άλλων γλυκαντικών ή αλκοόλης, που δεν κατονομάζονται ούτε περιλαμβάνονται αλλού	78.774.000	2.155.687	2,74%	319.288.098	0,68%
0430 Κριθάρι ανάεστο	68.743.000	0	0	632.801	0
0712 Καφές καβουρντισμένος	68.286.000	0	0	11.840.724	0
0481 "Σπόροι δημητριακών, επεξεργασμένοι ή παρασκευασμένοι με τρόπο που δεν καθορίζεται αλλού (συμπεριλαμβάνονται και οι "παρασκευασμένες τροφές προινού")"	62.856.000	0	0	17.195.313	0
0342 Ψάρια κατεψυγμένα (με εξαίρεση τα φιλέτα και άλλη σάρκα ψαριών)	61.169.000	0	0	9.562.007	0
0622 Ζαχαρώδη προϊόντα χωρίς κακάο (στα οποία περιλαμβάνεται και η λευκή σοκολάτα)	61.105.000	1.944.734	3,18%	65.297.468	2,98%
0713 Εκχυλίσματα, αποστάγματα και συμπυκνώματα καφέ και παρασκευάσματα με βάση τα προϊόντα αυτά ή με βάση τον καφέ, υποκατάστατα του καφέ και τα εκχυλίσματα, αποστάγματα και συμπυκνώματα αυτών	60.953.000	0	0	26.822.778	0
1123 Μπίρα από βύνη [περιλαμβάνονται το ale, και η μαύρη δυνατή ιπύρα (stout και porter)]	58.655.000	565.417	0,96%	24.411.340	2,32%
0711 Καφές, μη καβουρντισμένος, έστω και χωρίς καφεΐνη, κελύφη και φλούδες καφέ	54.847.000	0	0	4.508.876	0
0984 Σάλτσες και παρασκευάσματα τους, αρτύματα και καρυκεύματα, σύνθετα, αλεύρι από σινάπι και μουστάρδα παρασκευασμένη, ξύδια και υποκατάστατα αυτών βρώσιμα που λαμβάνονται από οξικό οξύ	52.554.000	918	0,00%	29.507.830	0,00%

0345 Φιλέτα ψαριών, νωπά ή διατηρημένα με απλή ψύξη, και άλλη σάρκα ψαριών (κιμαδιασμένη ή όχι), νωπή, διατηρημένη με απλή ψύξη, ή κατεψυγμένη	52.265.000	0	0	15.023.513	0
4217 Λάδια αγριογογγύλης, αγριοκράμβης, ή σιναπιού και τα κλάσματα τους	49.715.000	0	0	55.612	0
0249 Άλλα τυριά, πηγμένο γάλα για τυρί	49.612.000	288.673	0,58%	481.652.292	0,06%
0012 Προβατοειδή και αιγοειδή, ζωντανά	47.955.000	0	0	1.485.036	0
0733 Άλλα παρασκευάσματα διατροφής που περιέχουν κακάο, σε πλακίδια ή ράβδους	46.858.000	345.688	0,74%	10.784.776	3,21%
1223 Άλλα βιομηχανικά προϊόντα καπνού (περιλαμβάνεται ο καπνός για κάπνισμα, ο καπνός για μάρσιμα και ο καπνός για εισπνοή (ταμπάκος). Εκχυλίσματα και βάμματα καπνού	38.185.000	1.916.112	5,02%	32.899.187	5,82%
0542 Όσπρια ξερά, χωρίς λοβό, έστω και ξεφλουδισμένα ή σπασμένα	37.938.000	33.447	0,09%	8.596.248	0,39%
1121 Κρασιά από νωπά σταφύλια (στα οποία περιλαμβάνονται και τα εμπλουτισμένα με αλκοόλη κρασιά), μούστοι σταφυλιών που έχουν υποστεί μερική ζύμωση έστω κι αν η ζύμωση έχει ανασταλεί	36.787.000	50.349	0,14%	87.105.458	0,06%
0483 Μακαρόνια, παγγέτι και όμοια προϊόντα (ζυμαρικά εν γένει, όχι νημένα ούτε παραγεμισμένα, ούτε αλλιώς παρασκευασμένα)	36.065.000	0	0	45.852.631	0

Πηγή: UNstats, Επεξεργασία στοιχείων

Για τις πρώτες ύλες και τα καύσιμα παρατηρούμε επίσης πως τα 40 πρώτα προϊόντα – πλην του υδροποιημένου φυσικού αερίου- από αυτά που εισάγει το Ισραήλ, αποτελούν ταυτόχρονα εξαγωγικό προϊόν της Ελλάδος . (Επεξεργασία στοιχείων ΕΛ.ΣΤΑΤ που παρουσιάζονται σε πίνακες στο παράρτημα και στοιχεία από την Ετήσια Έκθεση για την οικονομία του Ισραήλ και τις διμερείς οικονομικές σχέσεις από το γραφείο ΟΕΥ Τελ Αβίβ, 2017-8) Από αυτά που η Ελλάδα εξάγει σε μεγάλες ποσότητες αλλά δεν εξάγει προς το Ισραήλ είναι τα εξής : (3330) λάδια ακατέργαστα, από πετρέλαιο ή από ασφαλτούχα ορυκτά (ακατέργαστο πετρέλαιο), (2665) συνθετικές ίνες μη συνεχείς, που δεν είναι λαναρισμένες, χτενισμένες ή με άλλο τρόπο παρασκευασμένες για νηματοποίηση, (2225) σπέρματα σουσαμιού, (2732) γύψος, γύψος ψημένος, ασβεστόλιθοι κατάλληλοι για συλλίπασμα κατά το λιώσιμο σιδηρομεταλλευμάτων ή ασβεστόλιθοι για την παρασκευή ασβέστου ή τσιμέντου, (2485) ξυλεία άλλη από των κωνοφόρων (στην οποία περιλαμβάνονται και οι σανίδες και τα πηχάκια για παρκέτα, μη συναρμολογημένα) με καθορισμένη μορφή (με εξοχές - γλωσσίδια, αυλάκια, εντομές, πλαγιτομές, αρμούς σε σχήμα V, γλυφές, στρογγυλεμένη, (2224) σπέρματα ηλιοτροπίου, και (2852) αλουμίνα (οξειδίο του αργιλίου).

Τα κυριότερα προϊόντα από αυτά που εξάγει η Ελλάδα σε σημαντικές ποσότητες, τα οποία εξάγονται μεν στο Ισραήλ αλλά το μερίδιό τους ως προς τις συνολικές εισαγωγές του Ισραήλ είναι ιδιαίτερα χαμηλό είναι τα εξής: ξυλεία άλλη από των κωνοφόρων, πριονισμένη ή πελεκημένη κατά μήκος, κομμένη εγκάρσια ή ξετυλιγμένη, έστω και πλανισμένη, λειασμένη με ελαφρόπετρα ή κολλημένη με δακτυλικό αρμό, πάχους που υπερβαίνει τα 6mm (0,16% των συνολικών εισαγωγών του Ισραήλ), άσφαλτος από πετρέλαιο, οπτάνθρακας (κωκ) από πετρέλαιο, και ασφαλτικά μείγματα, (1,13%), σπέρματα, καρποί και σπόροι για σπορά (0,12%), άργιλοι και άλλα δύστηκτα ορυκτά (0,31%), βολβοί, κόνδυλοι, και ριζώματα γενικά λουλουδιών ή φυτών με

φυλλώματα-μοσχεύματα, μπόλια, ζωντανά δέντρα και άλλα φυτά (0,55%) και βαμβάκι, λαναρισμένο ή χτενισμένο (0,63%).

Τέλος, τα σημαντικότερα προϊόντα τα οποία εξάγει η Ελλάδα σε σημαντικές ποσότητες και εξάγονται μεν στο Ισραήλ αλλά το μερίδιο των εξαγωγών προς το Ισραήλ είναι πολύ μικρό σχετικά με τις συνολικές εξαγωγές των προϊόντων είναι τα εξής: άσφαλτος από πετρέλαιο, οπτάνθρακας (κωκ) από πετρέλαιο, και ασφαλτικά μείγματα, (0,26% των συνολικών μας εξαγωγών καταλήγει στο Ισραήλ), άργιλοι και άλλα δύστηκτα ορυκτά, (0,13%), βολβοί, κόνδυλοι, και ριζώματα γενικά λουλουδιών ή φυτών με φυλλώματα-μοσχεύματα, μπόλια, ζωντανά δέντρα και άλλα φυτά (0,42%), βουτάνιο, υγροποιημένο (0,11%) και βαμβάκι, λαναρισμένο ή χτενισμένο (1,50%).

Πρώτες ύλες και Καύσιμα

Προϊόν (US \$)	Εισαγωγές Ισραήλ	Εξαγωγές Ελλάδας σε Ισραήλ	Εξαγωγή ές Ελλάδα σε Ισραήλ %	Συνολικές Εξαγωγές Ελλάδας	Συνολική Εξαγωγή ές Ελλάδα %
3330 Λάδια ακατέργαστα, από πετρέλαιο ή από ασφαλτούχα ορυκτά (ακατέργαστο πετρέλαιο)	4.444.666.000	0	0	57.037.226	0
3346 Ορυκτέλαια πετρελαίου που εξάγονται από ασφαλτώδη ορυκτά (εκτός ακατέργαστων) που περιέχουν 70% η περισσότερο έλαιο πετρελαίου	1.990.804.000	192.328.181	9,66%	9.593.667.153	2,00%
3212 Άλλοι λιθάνθρακες, έστω και σε σκόνη	781.386.000	0	0	627.707	0
2222 Κουκιά σόγιας	182.892.000	0	0	203.133	0
3442 Αέριο υδρογονάνθρακες, υγροποιημένοι, μ.α.κ.	154.029.000	0	0	52.565	0
2482 Ξυλεία κωνοφόρων πριονισμένη ή πελεκημένη κατά μήκος, κομμένη εγκάρσια ή ξετυλιγμένη, έστω και πλανισμένη, λειασμένη με ελαφρόπετρα ή κολλημένη με δακτυλικό αρμό, πάχους που υπερβαίνει τα 6mm	119.616.000	0	0	817.668	0
3432 Αέριο φυσικό, σε αεριώδη κατάσταση	102.710.000	0	0	99.776	0
2484 Ξυλεία άλλη από των κωνοφόρων, πριονισμένη ή πελεκημένη κατά μήκος, κομμένη εγκάρσια ή ξετυλιγμένη, έστω και πλανισμένη, λειασμένη με ελαφρόπετρα ή κολλημένη με δακτυλικό αρμό, πάχους που υπερβαίνει τα 6mm	98.123.000	155.201	0,16%	3.737.801	4,15%
2665 Συνθετικές ίνες μη συνεχείς, που δεν είναι λαναρισμένες, χτενισμένες ή με άλλο τρόπο παρασκευασμένες για νηματοποίηση	97.627.000	0	0	3.196.723	0
2515 Χημικοί πολτοί από ξύλο, με ανθρακικό νάτριο (σόδα) ή θειικό άλας, ημιλευκασμένοι ή λευκασμένοι (άλλοι από τους πολτούς για διάλυση)	93.561.000	0	0	481.001	0
2741 Θείο κάθε είδους (με εξαίρεση αυτό που παράγεται με εξάχνωση, με κατακρήμνιση και το κολλοειδές)	72.532.000	7.220.149	9,95%	17.207.719	41,96%
2225 Σπέρματα σουσαμιού	70.715.000	0	0	5.418.426	0
2671 Τεχνητές ίνες κατάλληλες για κλώσιμο	69.495.000	0	0	666.649	0
3354 Άσφαλτος από πετρέλαιο, οπτάνθρακας (κωκ) από πετρέλαιο, και ασφαλτικά μείγματα, μ.α.κ.	43.477.000	490.456	1,13%	191.667.106	0,26%
2925 Σπέρματα, καρποί και σπόροι για σπορά μ.α.κ.	41.514.000	48.797	0,12%	2.945.778	1,66%

2785 Χαλαζιάς, μαρμαρυγίας, άστριος, αργυραδάμας, κρυόλιθος και γιόλιθος	34.103.000	1.288	0,00%	613.800	0,21%
2321 Καουτσούκ συνθετικό και καουτσούκ τεχνητό που προέρχεται από λάδια, σε αρχικές μορφές ή σε πλάκες, φύλλα ή ταινίες. Μείγματα των προϊόντων της ομάδας 231 με προϊόντα αυτής της ομάδας, σε αρχικές μορφές ή σε πλάκες, φύλλα ή ταινίες	32.663.000	2.700	0,01%	336.410	0,80%
2929 Υλεις φυτικής προέλευσης, μ.α.κ.	28.603.000	5.057	0,02%	2.461.755	0,21%
3431 Αέριο φυσικό, υγροποιημένο	24.342.000	0	0	0	0
2226 Σπέρματα αγριογογγύλης, αγριοκράμβης και σπέρματα σιναπιού	24.185.000	0	0	149.520	0
2789 Ορυκτά ακατέργαστα, μ.α.κ.	18.629.000	3.173.718	17,04%	36.947.032	8,59%
2732 Γύψος, γύψος ψημένος, ασβεστόλιθοι κατάλληλοι για συλλίπασμα κατά το λιώσιμο σιδηρομεταλλευμάτων. Ασβεστόλιθοι για την παρασκευή ασβέστου ή τσιμέντου	17.632.000	0	0	3.461.677	0
2450 Καυσόξυλα (εκτός από απορρίμματα ξύλου) και ξυλοκάρβουνα	16.258.000	0	0	636.491	0
2312 Φυσικό καουτσούκ (άλλο από το λατέξ)	16.139.000	0	0	6.109	0
2782 Αργίλοι και άλλα δύστηκτα ορυκτά, μ.α.κ.	15.921.000	49.297	0,31%	38.728.804	0,13%
2485 Ξυλεία άλλη από των κωνοφόρων (στην οποία περιλαμβάνονται και οι σανίδες και τα πηχάκια για παρκέτα, μη συναρμολογημένα) με καθορισμένη μορφή (με εξοχές - γλωσσιδία, αυλάκια, εντομές, πλαγιοτομές, αρμούς σε σχήμα V, γλυφές, στρογγυλεμένη	15.614.000	0	0	1.098.689	0
2926 Βολβοί, κόνδυλοι, και ριζώματα γενικά λουλουδιών ή φυτών με φυλλώματα. Μοσχεύματα, μπόλια, ζωντανά δέντρα και άλλα φυτά	15.611.000	85.649	0,55%	20.289.664	0,42%
3421 Προπάνιο, υγροποιημένο	15.167.000	0	0	1.558.204	0
3351 Βαζελίνη, παραφίνη, κερί πετρελαίου μικροκρυστάλλινο, slack wax, οζοκρίτης, κερί από λιγνίτη, κερί από τύρφη, άλλα ορυκτά κεριά και παρόμοια προϊόντα που παίρνονται με σύνθεση ή άλλες μεθόδους, έστω και χρωματισμένα	13.322.000	1.988.675	14,93%	16.928.434	11,75%
2722 Νιτρικό νάτριο	12.821.000	0	0	10.870	0
3352 Ορυκτές πίσσες και προϊόντα απόσταξης τους (περιλαμβάνονται παρόμοια προϊόντα από κατεργασμένο πετρέλαιο ή από οποιαδήποτε άλλη μέθοδο)	12.682.000	0	0	35.223	0
3425 Βουτάνιο, υγροποιημένο	12.041.000	166.027	1,38%	146.257.923	0,11%
2734 Χαλίκια, αμμοχάλικα, πέτρες χοντροθρυμματισμένες, των τύπων που χρησιμοποιούνται στην παρασκευή σκυροκονιάματος ή για το στρώσιμο των δρόμων, των σιδηροδρόμων γραμμών ή άλλες ανάλογες χρήσεις, κροκάλες και πυρίτης λίθος, έστω και θερμικά	10.236.000	686.443	6,71%	14.732.437	4,66%
2772 Λειαντικές ύλες φυσικές, μ.α.κ.	9.605.000	1.752.257	18,24%	4.912.571	35,67%
3223 Τύρφη (στην οποία περιλαμβάνεται και η τύρφη για επίστροφή στάβλων), έστω και συσσωματωμένη	9.122.000	21.994	0,24%	833.415	2,64%
2733 Άμμος φυσική κάθε είδους, έστω και χρωματισμένη, (με εξαίρεση τη μεταλλοφόρο άμμο της υποδιαίρεσης 28)	6.264.000	0	0	177.265	0
2919 Υλικά ζωικής προέλευσης, μ.α.κ.	5.768.000	8.784	0,15%	10.210.246	0,09%
2224 Σπέρματα ηλιωτροπίου	4.589.000	0	0	15.096.759	0
2852 Αλουμίνα (οξειδίο του αργιλίου)	4.328.000	0	0	114.561.537	0
2634 Βαμβάκι, λαναρισμένο ή γτενισμένο	4.020.000	25.322	0,63%	1.683.832	1,50%

Πηγή: UNstats, Επεξεργασία στοιχείων

Για τα βιομηχανικά προϊόντα παρατηρούμε επίσης πως τα 40 πρώτα προϊόντα από αυτά που εισάγει το Ισραήλ, αποτελούν ταυτόχρονα εξαγωγικό προϊόν της Ελλάδος (Επεξεργασία στοιχείων ΕΛ.ΣΤΑΤ που παρουσιάζονται σε πίνακες στο παράρτημα και στοιχεία από την Ετήσια Έκθεση για την οικονομία του Ισραήλ και τις διμερείς οικονομικές σχέσεις από το γραφείο ΟΕΥ Τελ Αβίβ, 2017-8). Από αυτά που η Ελλάδα εξάγει σε μεγάλες ποσότητες αλλά δεν εξάγει καθόλου προς το Ισραήλ τα κυριότερα είναι τα εξής: (7764) ολοκληρωμένα κυκλώματα και ηλεκτρονικές μικροσυναρμολογήσεις, (7523) μονάδες επεξεργασίας αριθμητικές, έστω και αν παρουσιάζονται με το υπόλοιπο ενός συστήματος και μπορούν να περιέχουν, στο ίδιο περίβλημα, ένα ή δύο από τους επόμενους τύπους μονάδων μονάδα μνήμης,

μονάδα εισόδου και μονάδα εξόδου και (6624) μη πυρίμαχα κεραμικά τούβλα, πλακάκια, σωλήνες και παρόμοια προϊόντα.

Τα κυριότερα προϊόντα από αυτά που εξάγει η Ελλάδα σε σημαντικές ποσότητες, τα οποία εξάγονται μεν στο Ισραήλ αλλά το μερίδιο τους ως προς τις συνολικές εισαγωγές του Ισραήλ είναι ιδιαίτερα χαμηλό είναι τα εξής: φάρμακα, (0,16% των συνολικών εισαγωγών του Ισραήλ), μηχανές αυτόματες επεξεργασίας πληροφοριών, αριθμητικές, που φέρουν, στο ίδιο περίβλημα, τουλάχιστον μία κεντρική μονάδα επεξεργασίας και, ανεξάρτητα από το αν συνδυάζονται ή όχι, μία μονάδα εισόδου και μία μονάδα εξόδου (0,001%), πολυαιθυλένιο (0,001%), συσκευές και διατάξεις για τη διανομή, κατανομή, προστασία, διακλάδωση, συναρμογή ή σύνδεση των ηλεκτρικών κυκλωμάτων (0,001%), τεχνουργήματα από σίδηρο ή χάλυβα (0,04%), τι - σερτ και φανελάκια από πλεκτό (0,001%), συσκευές φωτισμού (0,04%), μονάδες μνήμης, έστω και αν παρουσιάζονται με το υπόλοιπο ενός συστήματος (0,001%), μηχανήματα λήψης για την τηλεόραση, ενσωματώνοντας ή μη ραδιομεταδότες ή αντιγραφείς ήχων ή βίντεο ή συσκευές αναπαραγωγής (0,001%).

Τέλος, τα σημαντικότερα προϊόντα τα οποία εξάγει η Ελλάδα σε σημαντικές ποσότητες και εξάγονται μεν στο Ισραήλ αλλά το μερίδιο των εξαγωγών προς το Ισραήλ είναι πολύ μικρό σχετικά με τις συνολικές εξαγωγές των προϊόντων είναι τα εξής: φάρμακα (0,19% των συνολικών εξαγωγών της Ελλάδας καταλήγουν στο Ισραήλ), μηχανές αυτόματες επεξεργασίας πληροφοριών, αριθμητικές, που φέρουν, στο ίδιο περίβλημα, τουλάχιστον μία κεντρική μονάδα επεξεργασίας και, ανεξάρτητα από το αν συνδυάζονται ή όχι, μία μονάδα εισόδου και μία μονάδα εξόδου (0,001%), πολυαιθυλένιο (0,01%), συσκευές και διατάξεις για τη διανομή, κατανομή, προστασία, διακλάδωση, συναρμογή ή σύνδεση των ηλεκτρικών κυκλωμάτων (0,001%), τι - σερτ και φανελάκια, από πλεκτό (0,001%), μονάδες μνήμης, έστω και αν παρουσιάζονται με το υπόλοιπο ενός συστήματος (0,02%) και μηχανήματα λήψης για την τηλεόραση, ενσωματώνοντας ή μη ραδιομεταδότες ή αντιγραφείς ήχων ή βίντεο ή συσκευές αναπαραγωγής (0,001%).

Βιομηχανικά Προϊόντα

Προϊόν (US \$)	Εισαγωγές Ισραήλ	Εξαγωγές Ελλάδας σε Ισραήλ	Εξαγωγές Ελλάδας σε Ισραήλ %	Συνολικές Εξαγωγές Ελλάδας	Συνολικές Εξαγωγές Ελλάδας %
6672 Διαμάντια (άλλα από τα διαλεγμένα βιομηχανικά διαμάντια), έστω και κατεργασμένα, αλλά όχι δεμένα σε κόσμημα	6.745.612.000	0	0	1.041.327	0

7812 Αυτοκίνητα οχήματα για τη μεταφορά προσώπων	3.756.282.000	288.261	0,01%	30.161.553	0,96%
7282 Μηχανήματα και συσκευές που χρησιμοποιούνται μόνο για την κατασκευή ημιαγωγών boules , συσκευών ημιαγωγών ηλεκτρονικών ολοκληρωμένων κυκλωμάτων ή επιπέδων οργάνων ελέγχου	2.191.704.000	0	0	762.484	0
7641 Ηλεκτρικές συσκευές για την ενσύρματη τηλεφωνία ή τηλεγραφία (στις οποίες περιλαμβάνονται και οι συσκευές τηλεπικοινωνίας με φερόμενη ηλεκτρική ενέργεια)	2.022.250.000	1.300.581	0,06%	216.183.338	0,60%
5429 Φάρμακα, μ.α.κ.	1.253.622.000	1.952.981	0,16%	1.045.886.365	0,19%
7821 Αυτοκίνητα οχήματα για τη μεταφορά εμπορευμάτων	1.051.930.000	0	0	7.938.631	0
7764 Ολοκληρωμένα κυκλώματα και ηλεκτρονικές μικροσυναρμολογήσεις	1.034.674.000	0	0	17.826.756	0
7523 Μονάδες επεξεργασίας αριθμητικές, έστω και αν παρουσιάζονται με το υπόλοιπο ενός συστήματος και μπορούν να περιέχουν, στο ίδιο περίβλημα, ένα ή δύο από τους επόμενους τύπους μονάδων μονάδα μνήμης, μονάδα εισόδου και μονάδα εξόδου	593.283.000	0	0	60.677.828	0

5157 Άλλες ενώσεις ετεροκυκλικές, οξεία νουκλεϊνικά	508.178.000	0	0	1.795.711	0
8722 Όργανα και συσκευές για την ιατρική, τη χειρουργική, την κτηνιατρική (περιλαμβάνονται οι συσκευές για διάφορες οπτικές δοκιμασίες, αλλά δεν περιλαμβάνονται οι συσκευές ηλεκτροδιαγνωστικής και οι ραδιολογικές)	423.431.000	282.963	0,07%	43.016.785	0,66%
7522 Μηχανές αυτόματες επεξεργασίας πληροφοριών, αριθμητικές, που φέρουν, στο ίδιο περιβλήμα, τουλάχιστον μία κεντρική μονάδα επεξεργασίας και, ανεξάρτητα από το αν συνδυάζονται ή όχι, μία μονάδα εισόδου και μία μονάδα εξόδου	406.693.000	1.108	0,00%	339.052.862	0,00%
7149 Μέρη που προορίζονται για τους κινητήρες και τις κινητήριες μηχανές των διακρίσεων 714.41 και 714.8	398.323.000	0	0	596.695	0
5711 Πολυαθληλένιο	391.838.000	2.542	0,00%	34.493.063	0,01%
7929 Μέρη, μ.α.κ., (δεν περιλαμβάνονται οι τροχοί, οι μηχανές και τα ηλεκτρικά μέρη) των ειδών της ομάδας 792	388.539.000	7.019	0,00%	34.654.285	0,02%
7731 Σύρματα, καλώδια (στα οποία περιλαμβάνονται και τα ομοαξονικά καλώδια) και άλλοι αγωγοί με ηλεκτρική μόνωση (έστω και βερνικωμένα ή ανοδικώς οξειδωμένα), εφοδιασμένα ή όχι με τεμάχια σύνδεσης, καλώδια από οπτικές ίνες, που αποτελούντα	377.732.000	3.537.188	0,94%	242.940.037	1,46%
6761 Χοντρόσυρμα (fil machine) από σίδηρο ή χάλυβες	355.765.000	33.118.702	9,31%	156.616.343	21,15%
7725 Συσκευές και διατάξεις για τη διανομή, κατανομή, προστασία, διακλάωση, συναρμογή ή σύνδεση των ηλεκτρικών κυκλωμάτων [π.χ. διακόπτες, διακόπτες αναστροφής, ηλεκτρονόμοι, διατάξεις διακοπής κυκλωμάτων, αντιστάσεις στα κύματα ηλεκτρισμού	351.348.000	287	0,00%	46.298.030	0,00%
7843 Άλλα μέρη και εξαρτήματα των αυτοκινήτων οχημάτων των ομάδων 722, 781, 782 και 783	329.219.000	642.133	0,20%	74.696.797	0,86%
7924 Αεροπλάνα και άλλα οχήματα αέρος, αυτοκινούμενα (άλλα από τα ελικόπτερα), με βάρος χωρίς φορτίο που υπερβαίνει τα 15000 kg	328.394.000	0	0	9.893.294	0
6624 Μη πυρίμαχα κεραμικά τούβλα, πλακάκια, σολήνες και παρόμοια προϊόντα	325.084.000	0	0	18.729.465	0
6996 Τεχνουργήματα από σίδηρο ή χάλυβα, μ.α.κ.	322.884.000	136.712	0,04%	45.697.517	0,30%
7519 Άλλες μηχανές και συσκευές γραφείου (π.χ. πολύγραφοι εκτογραφικού τύπου ή μεμβρανών, μηχανές εκτύπωσης διευθύνσεων, αυτόματοι διανομείς τραπεζογραμματίων, μηχανές διαλογής, μετρήσεως ή συσκευασίας σε κυλίνδρους των κερμάτων, συσκευές	320.867.000	97.723	0,03%	59.156.511	0,17%
8514 Άλλα υποδήματα που έχουν το πάνω μέρος από δέρμα φυσικό ή ανασχηματισμένο	317.905.000	283.449	0,09%	40.017.485	0,71%
7415 Μηχανές και συσκευές τεχνητού κλίματος που περιλαμβάνουν ανεμιστήρα με κινητήρα και διατάξεις για τη μεταβολή της θερμοκρασίας και της υγρασίας, και τα μέρη τους	307.084.000	553.641	0,18%	57.352.171	0,97%
6842 Αργίλιο και κράματα αργιλίου, κατεργασμένα	300.666.000	22.573.647	7,51%	1.335.185.308	1,69%
8211 Καθίσματα (με εξαίρεση εκείνα της υποδιαίρεσης 872.4), έστω και αν μετατρέπονται σε κρεβάτια, και τα μέρη τους	299.381.000	475.820	0,16%	16.167.926	2,94%
7712 Άλλες μηχανές και συσκευές ηλεκτρικής ισχύος, μέρη των μηχανών και συσκευών ηλεκτρικής ισχύος της ομάδας 771	286.256.000	296.898	0,10%	13.178.955	2,25%
6762 Ράβδοι (άλλες από εκείνες της υποδιαίρεσης 676.1) από σίδηρο ή χάλυβες, που έχουν απλώς ελαθεί, σφυρηλατηθεί ή διελαθεί σε θερμή κατάσταση, καθώς και εκείνες που έχουν υποστεί στρίψιμο μετά την έλαση	280.820.000	15.104.321	5,38%	207.380.310	7,28%
7284 Μηχανές και συσκευές εξειδικευμένες για συγκεκριμένες βιομηχανίες, μ.α.κ.	279.029.000	60.335	0,02%	42.997.197	0,14%
8454 Τι - σέρτ και φανελάκια, από πλεκτό	277.933.000	1.681	0,00%	76.610.162	0,00%
6741 Πλατέα προϊόντα έλασης από σίδηρο ή από όχι σε κράμα χάλυβες, επιψευδαγγυρωμένα	273.369.000	183.052	0,07%	10.044.375	1,82%
8131 Συσκευές φωτισμού (στις οποίες περιλαμβάνονται και οι προβολείς), μ.α.κ.	258.166.000	115.808	0,04%	46.335.849	0,25%
7165 Συστήματα παραγωγής ηλεκτρικού ρεύματος	257.284.000	0	0	9.321.408	0
7144 Συσκευές πρόωθησης	255.639.000	0	0	40.789.120	0
7436 Συσκευές για τη διήθηση και το καθάρισμα των υγρών ή αερίων	251.429.000	255.641	0,10%	20.766.879	1,23%
7527 Μονάδες μνήμης, έστω και αν παρουσιάζονται με το υπόλοιπο ενός συστήματος	251.385.000	4.339	0,00%	28.654.672	0,02%
5542 Οργανικές ουσίες επιφανειακής δράσης (άλλες από τα σαπούνια), παρασκευάσματα που ενεργούν πάνω στην επιφανειακή τάση, παρασκευάσματα για πλύσιμο (αλισίβες) (στα οποία περιλαμβάνονται και τα βοηθητικά παρασκευάσματα για τα	242.426.000	3.385.101	1,40%	102.924.455	3,29%
6429 Τεχνουργήματα από χαρτομάζα, χαρτί, χαρτόνι ή χαρτοβάμβακα, μ.α.κ.	241.837.000	1.633.824	0,68%	128.997.135	1,27%
7616 Μηχανήματα λήψης για την τηλεόραση, ενσωματώνοντας ή μη ραδιομεταδότες ή αντιγραφείς ήχων ή βίντεο ή συσκευές αναπαραγωγής	239.933.000	482	0,00%	28.518.637	0,00%
8215 Έπιπλα, μ.α.κ., από ξύλο	234.264.000	300.838	0,13%	27.322.172	1,10%

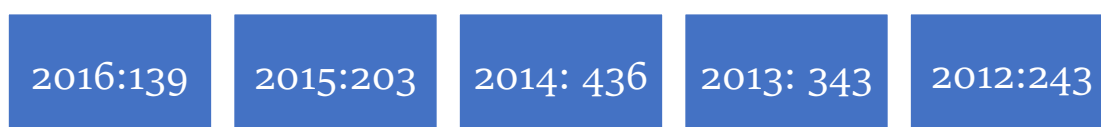
Πηγή: UNstats, Επεξεργασία στοιχείων

3.5. Προοπτικές εξαγωγών ανάμεσα σε Ελλάδα και Ισραήλ

Οι ελληνικές εξαγωγές στο Ισραήλ χαρακτηρίζονται καταρχήν από προϊόντα που προορίζονται για βιομηχανική χρήση (όπως ενδιάμεσα αγαθά, πρώτες ύλες και μεταφορικό εξοπλισμό) και δευτερευόντως από καταναλωτικά προϊόντα και τρόφιμα (όπως για παράδειγμα νωπά και τυποποιημένα τρόφιμα, προϊόντα περιποίησης, φάρμακα και προϊόντα καθαρισμού) (Ετήσια Έκθεση για την οικονομία του Ισραήλ και τις διμερείς οικονομικές σχέσεις από το γραφείο ΟΕΥ Τελ Αβίβ, 2017-8). Σε αυτό το σημείο πρέπει να αναφερθεί πως προκειμένου να αυξηθεί το εμπορικό ισοζύγιο σημαντικά, το «χαρτοφυλάκιο» των ελληνικών εξαγωγών θα πρέπει να διευρυνθεί με προϊόντα υψηλότερης προστιθέμενης αξίας αλλά και ταυτόχρονα υπηρεσίες στον τομέα της υψηλής τεχνολογίας.

Επιπλέον, εδώ αξίζει να σημειωθεί πως το ενδιαφέρον των ελληνικών επιχειρήσεων για αναζήτηση εξαγωγικών ευκαιριών όπως και Ισραηλινών συνεργατών παραμένει σημαντικό και ολοένα αυξανόμενο, τόσο για να προσελκυσθούν αξιόλογα επενδυτικά κεφάλαια στην Ελλάδα, όσο και για να υλοποιηθούν κοινοπραξίες και συνέργειες (joint ventures) (OECD (2016a)). Ιδιαίτερο ενδιαφέρον εμφανίζει η αναζήτηση συνεργασιών όσον αφορά ειδικότερα τον τομέα έρευνας αλλά και της καινοτομίας και της ενέργειας.

Τα αιτήματα των ελληνικών επιχειρήσεων, την περίοδο 2012-2015, έφτασαν τα 1480, το 2016, 139, το 2015, 203, το 2014, 436, το 2013 και 343, το 2012, 243 σημειώνοντας μικρή άνοδο σε σχέση με το 2015 (Ετήσια Έκθεση για την οικονομία του Ισραήλ και τις διμερείς οικονομικές σχέσεις από το γραφείο ΟΕΥ Τελ Αβίβ, 2017-8). .

Σχήμα 1: Αριθμός αιτημάτων των ελληνικών επιχειρήσεων για συνεργασία στο Ισραήλ

Αντιστοίχως, τα αιτήματα ισραηλινών επιχειρήσεων για εισαγωγές προϊόντων από την Ελλάδα αλλά και για συνεργασία με ελληνικές επιχειρήσεις, απεικονίζουν τους κύριους τομείς ενδιαφέροντος, με βασικούς ανάμεσα σε αυτούς, τον τομέα του real estate, των τροφίμων και τέλος, των πρώτων υλών. Ανοδικά κινήθηκε και η τουριστική κίνηση από το Ισραήλ προς την Ελλάδα, όπου παραδείγματος χάρη, οι αφίξεις, το 2016, ξεπέρασαν τις 450.000, εμφανίζοντας μια αύξηση της τάξης του + 7%. Σημαντική είναι επίσης η έντονη κατασκευαστική δραστηριότητα, εξαιτίας της αύξησης του πληθυσμού και της μετανάστευσης από το εξωτερικό τα τελευταία χρόνια.

Οι δυνατότητες για τις ελληνικές εξαγωγές παρουσιάζονται στις παρακάτω κατηγορίες σύμφωνα με τις προτάσεις της Β3 Οικονομικής Διεύθυνσης του Υπουργείου Εξωτερικών και του Γραφείου ΟΕΥ στο Τελ Αβίβ: (Ετήσια Έκθεση για την οικονομία του Ισραήλ και τις διμερείς οικονομικές σχέσεις από το γραφείο ΟΕΥ Τελ Αβίβ, 2017-8)

- ❖ τροφίμων (ειδικότερα γαλακτοκομικών και ζαχαρωδών προϊόντων), καθώς αξίζει να σημειωθεί πως ενδιαφέρον παρουσιάζεται επίσης για τα οργανικά-βιολογικά τρόφιμα, όπως υπάρχει και σε χώρες όπως η Αίγυπτος
- ❖ παραφαρμακευτικών προϊόντων/ συμπληρωμάτων διατροφής και προϊόντα υγείας
- ❖ τεχνολογιών επικοινωνιών/ πληροφορικής (υπηρεσίες σχεδιασμού/ κατασκευή προϊόντων μικροηλεκτρονικής), όπως επίσης διαστημική τεχνολογία και τις εφαρμογές της
- ❖ όπως προαναφέρθηκε, σημαντικές εξαγωγές θα μπορούσαν να προκύψουν όσον αφορά στην έρευνα και ανάπτυξη, αλλά και στη συμπαραγωγή στον τομέα των επιστημών ζωής (σε τομείς όπως βιοφαρμακευτικά και ιατρικός εξοπλισμός)
- ❖ έτοιμου ενδύματος, καθώς το Ισραήλ είναι μια αναπτυσσόμενη αγορά σε αυτό τον τομέα
- ❖ δομικών υλικών για κατασκευές κατοικιών, υποδομών μεταφοράς, αλλά και φυσικού αερίου και εν γένει υποδομές του αναπτυσσόμενου στην περιοχή τομέα της ενέργειας.

3.6. Συνεργασία σε τομείς έρευνας και καινοτομίας

Αξίζει να αναφέρουμε σε ένα ειδικότερο υποκεφάλαιο τη συνεργασία σε τομείς έρευνας και καινοτομίας, καθώς πρέπει καταρχήν να τονιστεί πως το Ισραήλ διαθέτει το υψηλότερο ποσοστό παγκοσμίως για έρευνα και ανάπτυξη στον ιδιωτικό τομέα και το ποσοστό διασύνδεσης των ισραηλινών Ιδρυμάτων Έρευνας και Τεχνολογίας με τον ιδιωτικό τομέα είναι ιδιαίτερα υψηλό (OECD (2016β)).

Παρατηρούνται επομένως δυνατότητες συνεργασίας στους εξής τομείς:

Θα μπορούσε καταρχήν να υπάρξει ανάπτυξη επιχειρηματικών συνεργασιών μεταξύ Ισραηλινών εταιρειών με ελληνικές εταιρείες κλάδων υψηλής τεχνολογίας / καινοτομίας με εξαγωγικό προσανατολισμό (να υπάρξει λοιπόν δημιουργία συνεργατικών τεχνολογικών σχηματισμών, ανάθεση δραστηριοτήτων E&A σε ελληνικές εταιρείες, αλλά και προσέλκυση επιχειρηματικών κεφαλαίων) (Τσακίρη Τόνια, 2015). «Εργαλεία» για την εν λόγω αξιοποίηση αποτελούν ο υπάρχων αναπτυξιακός νόμος, οι διμερείς δράσεις E&A (προκηρύξεις για χρηματοδοτική ενίσχυση κοινών έργων), όπως και το πρόγραμμα της ΕΕ «Horizon 2020» στο οποίο το Ισραήλ συμμετέχει από 1/1/2014.

Επίσης, θα μπορούσε να υπάρξει ανάπτυξη επιχειρηματικών συνεργασιών ισραηλινών εταιρειών με ελληνικές εταιρείες κλάδων υψηλής τεχνολογίας/καινοτομίας, συγκεκριμένα start-ups που ξεκινούν από θερμοκοιτίδες Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (Ετήσια Έκθεση για την οικονομία του Ισραήλ και τις διμερείς οικονομικές σχέσεις από το γραφείο ΟΕΥ Τελ Αβίβ, 2017-8). .

Υπενθυμίζεται ότι στο πλαίσιο της Διακρατικής συνεργασίας Ελλάδας-Ισραήλ στους τομείς Έρευνας, Τεχνολογίας και Καινοτομίας (η οποία υπογράφηκε στα Ιεροσόλυμα στις 18.05.1992) υπεγράφησαν τα κάτωθι:

- α) Συμφωνία για Μορφωτική, Εκπαιδευτική και Επιστημονική Συνεργασία και
- β) Συμφωνία για την Οικονομική, Βιομηχανική και Τεχνολογική συνεργασία.

Στο πλαίσιο της εφαρμογή τους δημοσιεύθηκε νέα 3η Προκήρυξη (2017) προκειμένου να υπάρξει συνεργασία στους τομείς έρευνας και τεχνολογίας: (οι προηγούμενες προκηρύξεις ήταν το 1994 και 2013).

3.7. Τουρισμός

Για να είναι πλήρης η εικόνα των οικονομικών και εμπορικών σχέσεων μεταξύ Ελλάδας και Ισραήλ, το πόνημα αυτό πρέπει να περιλαμβάνει στοιχεία για τον μεταξύ τους τουρισμό. Το 2016, οι Ισραηλινοί τουρίστες έφτασαν, σύμφωνα με στοιχεία Γραφείου ΕΟΤ Τελ Αβίβ στους 460.000 σημειώνοντας αύξηση 10% έναντι της αντίστοιχης περιόδου το 2015 (israelgreece, 2018). Η Ελλάδα συγκεκριμένα κατατάσσεται ως τρίτος σε προτίμηση τουριστικός μεσογειακός προορισμός μετά την Γαλλία και Ιταλία.

Κάποιες δράσεις που θα μπορούσαν να ενισχύσουν το τουριστικό ρεύμα από το Ισραήλ προς την Ελλάδα είναι οι κάτωθι σύμφωνα με το υπουργείο Εξωτερικών, τον ΕΟΤ αλλά και το γραφείο ΟΕΥ του Τελ Αβίβ:

- ✚ καταρχήν θα μπορούσαν να υπάρξουν περισσότερες συνδέσεις μεταξύ Ελλάδας και Ισραήλ.
- ✚ Θα μπορούσαν επίσης να υπάρχουν περισσότερα επιχειρηματικά κριτήρια στις συγκεκριμένες πτήσεις.
- ✚ Θα πρέπει επίσης να υπάρχουν αεροπορικές συνδέσεις Ελλάδα-Ισραήλ σε φθηνότερα διεθνή επαρχιακά αεροδρόμια της Ελλάδας.
- ✚ Τα τουριστικά πακέτα ειδικών θεματικών ενοτήτων, όπως ο ιατρικός και ο γαστρονομικός τουρισμός θα ενισχύσουν κατά πολύ το τουριστικό ρεύμα από το Ισραήλ στην Ελλάδα.
- ✚ Αξίζει επίσης να ληφθεί υπόψη πως η προώθηση των χειμερινών πακέτων τουρισμών είναι ιδιαίτερα σημαντική, καθώς ένα μεγάλο τουριστικό ρεύμα από το Ισραήλ μεταβαίνει σε προορισμούς για σκι κάθε χειμώνα.
- ✚ Θα ήταν σημαντική παράλειψη αν δεν αναφερόντουσαν οι προοπτικές της κρουαζιέρας προς της χώρας μας από το Ισραήλ. Συγκεκριμένα, μια σημαντική ενέργεια προς αυτή την κατεύθυνση θα ήταν να υπάρξουν κοινά πακέτα κρουαζιέρας με σταθμούς σε Ισραήλ, Κύπρο και Ελλάδα.

3.8. Ο ρόλος των ενεργειακών κοιτασμάτων

Ο ρόλος των ενεργειακών κοιτασμάτων είναι πολύ σημαντικός τόσο για την οικονομία του Ισραήλ, όσο και για τις διμερείς σχέσεις μεταξύ Ελλάδας και Ισραήλ, καθώς το Ισραήλ μέχρι το 2000 δε διέθετε αξιοσημείωτες εγχώριες ενεργειακές πηγές και συνήθιζε να καλύπτει τις ενεργειακές του ανάγκες με το να εισάγει ενεργειακά προϊόντα (Κωστούλας Βασίλης, 2017). Η ζήτηση για φυσικό αέριο στο Ισραήλ θα φτάσει περίπου από τα 5,3 δις κυβ. μέτρα στα 11,1 δις κυβ. μέτρα το 2020.

Η ανακάλυψη των σημαντικών κοιτασμάτων φυσικού αερίου στην περιοχή του βόρειου Ισραήλ στα πεδία Tamar και Leviathan μετέβαλλαν την τότε υπάρχουσα οικονομική κατάσταση (Ετήσια Έκθεση για την οικονομία του Ισραήλ και τις διμερείς οικονομικές σχέσεις από το γραφείο ΟΕΥ Τελ Αβίβ, 2017-8). Το Ισραήλ έχει πλέον με την ανακάλυψη των κοιτασμάτων του φυσικού αερίου τη δυνατότητα να καλύψει τις δικές του ενεργειακές ανάγκες, όπως επίσης και να εξάγει φυσικό αέριο σε άλλες χώρες (το 40% του παραγόμενου φυσικού αερίου θα εξάγεται και το 60% θα κατευθυνθεί στην εσωτερική κατανάλωση). Στα πλαίσια της πολιτικής του Ισραήλ εντάσσεται το να καλυφθούν οι ενεργειακές ανάγκες της χώρας με φυσικό αέριο αλλά και να αναπτυχθούν οι τομείς της οικονομίας γύρω από την ύπαρξη του φυσικού αερίου (όπως είναι η ηλεκτροπαραγωγή, αλλά και η αυτοκίνηση με φυσικό αέριο).

Το 2016, επισημαίνεται η είσοδος της εταιρίας Energean στην αγορά ενέργειας του Ισραήλ, με την εξαγορά της άδειας εκμετάλλευσης των κοιτασμάτων Karish και Tanin (αξίας 148 εκ. \$) όπως και την αναμενόμενη υλοποίηση επένδυσης, ύψους 1,3 δις \$ για την ανάπτυξη των δύο κοιτασμάτων (Κωστούλας Βασίλης, 2017). Ήδη, ανακοινώθηκε η συνεργασία της Energean με τον όμιλο διαχείρισης κεφαλαίων Kerosen Capital (private equity fund manager), ο οποίος δραστηριοποιείται στην διεθνή βιομηχανία πετρελαίου και του φυσικού αερίου για την εξαγορά του 50% της Energean Israel.

Πρόκειται για την πρώτη παρουσία επιχείρησης στην ανάπτυξη μεγάλων κοιτασμάτων φυσικού αερίου σε ξένες αγορές (τα Ελληνικά Πετρέλαια είχαν δραστηριοποιηθεί στην εξόρυξη πετρελαίου) και η συγκεκριμένη επιχειρηματική κίνηση, αποτελεί την αφετηρία για την συμμετοχή και άλλων ελληνικών επιχειρήσεων, στη διαδικασία ανάπτυξης του τομέα των υδρογονανθράκων στην ευρύτερη περιοχή

της ΝΑ Μεσογείου. Προωθεί επίσης τις ευρύτερες συνεργασίες που σχεδιάζονται και εξελίσσονται, τόσο στο ενεργειακό τρίγωνο Ελλάδα-Κύπρου-Ισραήλ, όσο και με την Αίγυπτο (χώρα στην οποία Energean Oil & Gas, έχει ήδη ερευνητική δραστηριότητα).

Η επιχειρηματική παρουσία Ομίλων συμβάλλει στην αναβάθμιση του γεωπολιτικού ρόλου της χώρας μας, μέσω της άσκησης ολοκληρωμένης ενεργειακής διπλωματίας στην περιοχή, δεδομένου ότι οι σχετικοί επιχειρηματικοί σχεδιασμοί συμπληρώνουν και υλοποιούν τους αντίστοιχους πολιτικούς. Παράλληλα δε, επιτυγχάνεται η εμβάθυνση της συνεργασίας μας με το Ισραήλ όπως οι αμοιβαία επωφελείς συμφωνίες συμβάλλουν στη δημιουργία κοινού πεδίου οικονομικών συμφερόντων.

Η παραχώρηση των εν λόγω κοιτασμάτων στην ε/συμφερόντων εταιρεία υλοποιείται σε ένα περιβάλλον έντονης κινητικότητας στην ΝΑ Μεσόγειο που χαρακτηρίζεται από την ανακάλυψη του κοιτάσματος Zohr φυσικού αερίου στην Αίγυπτο, τον νέο διαγωνισμό παραχωρήσεων κοιτασμάτων φυσικού αερίου στην Κύπρο που προσέλκυσε μερικές από τις μεγαλύτερες εταιρίες του τομέα διεθνώς όπως και την πρόσφατη υπογραφή συμφωνίας Κύπρου-Αιγύπτου για τη μεταφορά φυσικού αερίου, από την κυπριακή ΑΟΖ (Ετήσια Έκθεση για την οικονομία του Ισραήλ και τις διμερείς οικονομικές σχέσεις από το γραφείο ΟΕΥ Τελ Αβίβ, 2017-8).

Η ισραηλινή στρατηγική, πέραν της σημασίας επιλογής της Energean Oil & Gaz, η οποία ανταγωνίζεται μεγάλες εταιρίες (Edison, Fosun, ιδιώτες επενδυτές από το Ισραήλ) αντανάκλα, αφενός, το ενδιαφέρον της ισραηλινής πλευράς να ενισχύσει την τριμερή ενεργειακή και οικονομική συνεργασία με την Ελλάδα και την Κύπρο, όπως άλλωστε είχε συμφωνηθεί μεταξύ των ΠΘ στη διάρκεια των διμερών και τριμερών συναντήσεων, αφετέρου αποκαθιστά την επενδυτική εικόνα του Ισραήλ στις διεθνείς αγορές. Η προσέλκυση ξένων επενδυτών στον τομέα της ενέργειας είχε πληγεί σημαντικά τόσο από την κατάρρευση της συμφωνίας με την αυστραλιανή εταιρεία Woodside για την ανάπτυξη του Leviathan όσο και από την καθυστερημένη έγκριση του πολιτικά και νομικά αμφιλεγόμενου ρυθμιστικού πλαισίου για το φυσικό αέριο, που απασχόλησε έντονα τη βιομηχανία φυσικού αερίου καθόλη τη διάρκεια του 2015 και είχε σαν αποτέλεσμα αφενός να αποθαρρυνθεί η ενδεχομένη συμμετοχή μεγάλων ενεργειακών ομίλων και αφετέρου να εκμεταλλευτούν την ευκαιρία μικρότερου μεγέθους εταιρίες.

Το Ισραήλ, προσδοκά ότι η είσοδος της Energean Oil & Gaz στην ενεργειακή αγορά του, θα αποτελέσει τον καταλύτη για την προσέλκυση και άλλων διεθνών ενεργειακών εταιρειών και θα εκπέμψει ένα θετικό σήμα προς τις αγορές.

Όπως προβλέπεται στην Κοινή Δήλωση που υπεγράφη από τους δύο Πρωθυπουργούς στην 2η Σύνοδο του Ανώτατου Υπουργικού Συμβουλίου Συνεργασίας (Ιεροσόλυμα 27.1.2016), τα μέρη συμφώνησαν να εξετάσουν τη δυνατότητα υλοποίησης των έργων που σχετίζονται με την ανάπτυξη αγωγών, τη μεταφορά ΦΑ και τους τερματικούς σταθμούς από το Ισραήλ προς την Ευρώπη, μέσω του αγωγού «East Med», όπως και την αμφίδρομη ροή ηλεκτρικής ενέργειας μέσω του διασυνδεδηρίου καλωδίου Euro-Asia interconnector (Ισραήλ-Κύπρος-Ελλάδα). Τα εν λόγω θέματα τέθηκαν επίσης κατά τη διάρκεια της Τριμερούς Συνόδου Κορυφής Ισραήλ-Ελλάδος-Κύπρου (Ιεροσόλυμα, 08.12.2016).

Κεφάλαιο 4: Το ζήτημα των επενδύσεων

4.1. Ισραήλ: Εξωστρέφεια και επενδύσεις

Το Ισραήλ συχνά αναφέρεται ως μία «απομονωμένη οικονομία» (“island economy”) καθώς δεν είχε αρκετές οικονομικές σχέσεις με τις γειτονικές χώρες, τουλάχιστον μέχρι τα τελευταία χρόνια (Οδηγός Επιχειρείν στο Ισραήλ 2019 από το γραφείο ΟΕΥ Τελ Αβίβ, 2018). Παρ’ όλα αυτά, τη σήμερον ημέρα, το (εξωτερικό) εμπόριο αγαθών και υπηρεσιών αντιπροσωπεύει περίπου το 90% του ΑΕΠ της χώρας.

Ορισμένοι παράγοντες όπως το μικρό μέγεθος της χώρας και τα διάφορα εμπόδια εισόδου επεξηγούν την αιτία γιατί κάποιοι τομείς της ισραηλινής οικονομίας μοιάζουν, παραδόξως, αρκετά «συγκεντρωμένοι». Είναι αναμφισβήτητο γεγονός ότι μέχρι σχετικά πρόσφατα υπήρχαν περίπου 80 επιμέρους αγορές, στις οποίες μία και μόνο εταιρεία καταλάμβανε μερίδιο αγοράς που ξεπερνούσε το 50%, συμπεριλαμβανομένων σε αυτές των τομέων των τηλεπικοινωνιών, της ενέργειας και των μεταφορών.

«Τα υψηλά επίπεδα συγκέντρωσης της ισραηλινής οικονομίας έχουν τις ρίζες τους στην ισραηλινή ιστορία, δηλαδή μετά το 1948. Εκείνα τα πρώτα χρόνια, υπό το φως της εξωτερικής στρατιωτικής απειλής και της έλλειψης αγαθών και εισροής ξένων κεφαλαίων, το κράτος αναγκάστηκε να επιβάλλει μέτρα όπως διανομή τροφίμων με δελτίο, ρύθμιση τιμών και άμεσο έλεγχο επί της παραγωγής κάποιων συγκεκριμένων προϊόντων. Επίσης, τα ισχυρά μέτρα προστατευτισμού προωθούσαν πολιτικές υποκατάστασης εισαγωγών και οι επιδοτήσεις βοήθησαν νέες βιομηχανίες να ανθίσουν, όπως η υφαντουργία και η αυτοκινητοβιομηχανία. Πολλές επιχειρήσεις συστάθηκαν και διαχειρίζονταν από την ισραηλινή Κυβέρνηση, καθώς και άλλους 2 «Οργανισμούς» (Jewish Agency και Histadrut) που επίσης αντιπροσώπευαν μία μορφή δημόσιας ιδιοκτησίας περιουσιακών στοιχείων. Ο πρώτος, μεταξύ άλλων, σύστησε τον εθνικό αερομεταφορέα (El Al) και την δημόσια εταιρεία ύδρευσης. Ο δεύτερος, πέραν του ότι αποτελούσε το βασικό εργατικό συνδικάτο του Ισραήλ, κατείχε την μεγαλύτερη εθνική τράπεζα (Ha’ Roalim), μεγάλες βιομηχανικές εταιρείες, κ.α. Και οι δύο συνδέονταν στενά με το τότε κυρίαρχο Εργατικό Κόμμα και διαχειρίζονταν τις

εταιρείες, όπως και η Κυβέρνηση, περισσότερο για να προσφέρουν εργασία και να χρηματοδοτούν τις κοινωνικές υπηρεσίες παρά για να αποκομίζουν κέρδη.

Από το τέλος της δεκαετίας του '50, το Ισραήλ ξεκίνησε μία μακρόχρονη πορεία οικονομικής φιλελευθεροποίησης. Οι ποσοτικοί περιορισμοί στα εισαγόμενα είδη αντικαταστάθηκαν από δασμούς, οι οποίοι σταδιακά μειώθηκαν. Επίσης, το Ισραήλ σύνηψε «Συμφωνίες Ελεύθερου Εμπορίου» (Free Trade Agreements) με την ΕΟΚ το 1975 και τις ΗΠΑ το 1985. Σημαντικό ρόλο έπαιξε η πολιτική αλλαγή του 1977, αφού το κεντροδεξιό Κόμμα Λικούντ που κέρδισε τις εκλογές, ακολούθησε μία πολιτική περισσότερο φιλελεύθερη οικονομικά. Εν συνεχεία, την δεκαετία του '80 ελήφθησαν μέτρα για τη βελτίωση της νομισματικής πολιτικής και των εγχώριων κεφαλαιακών αγορών, ο κρατικός παρεμβατισμός περιορίστηκε σημαντικά και ξεκίνησε ένα πρόγραμμα ιδιωτικοποιήσεως κρατικών εταιρειών».

Επίσης, το Ισραήλ υιοθέτησε έναν «Νόμο περί Ανταγωνισμού» το 1959 και παρότι αποτελούσε ένα βήμα προς το να δημιουργηθεί οικονομία της αγοράς, εξακολουθούσε να έχει κάποια αξιοσημείωτα μειονεκτήματα και ατέλειες, καθώς η φιλοσοφία του εν λόγω νόμου είχε τη λογική ότι ο ανταγωνισμός οφείλει να ελέγχεται και όχι να προάγεται. Επιπλέον, έδινε έμφαση στην ρύθμιση των τιμών των μονοπωλιακών αγορών και όχι στο να απαλειφθούν οι μονοπωλιακές πρακτικές.

Σε χρονολογική συνέχεια, το 1988 υιοθετήθηκε ένας νέος «Νόμος περί Ανταγωνισμού» (Restrictive Trade Practices Law), με εντελώς διαφορετική προσέγγιση και φιλοσοφία. Κύριοι στόχοι του ήταν να διορθώσει τις ατέλειες του προηγούμενου Νόμου (του 1959) προκειμένου να υπάρχει δυνατότητα να εφαρμοστούν πολιτικές που προστατεύουν τον ελεύθερο ανταγωνισμό. Τέλος, αξίζει να σημειωθεί πως το 1994 ιδρύθηκε ένα ανεξάρτητο σώμα, το οποίο λειτουργούσε έξω από τον άμεσο κυβερνητικό έλεγχο και με ίδια χρηματοδότηση και προσωπικό, με σκοπό να εφαρμόζει τις πρόνοιες του νέου Νόμου (Israel Antitrust Authority) (OECD, 2011).

4.2. Μεταρρυθμίσεις στο πλαίσιο των επενδύσεων

Οι κυριότερες θετικές μεταρρυθμίσεις που πέτυχε το Ισραήλ την τελευταία δεκαετία προκειμένου να διευκολυνθούν οι επενδύσεις στην χώρα είναι οι εξής σε αντίστροφη χρονολογική σειρά (World Bank Group, 2018):

2017- Το Ισραήλ έκανε την έναρξη μιας επιχείρησης ευκολότερη με το να συγχωνεύσει τη φορολογική και κοινωνική ασφάλιση.

2014- Το Ισραήλ έκανε την έναρξη μιας επιχείρησης ευκολότερη με το να μειώσει το χρόνο που απαιτείται για την εγγραφή στο Τμήμα Φορολογίας Εισοδήματος και στο Εθνικό Ίδρυμα Ασφαλίσεων. Επιπλέον, διευκόλυνε την επίλυση της αφερεγγυότητας τροποποιώντας το εταιρικό της δίκαιο

2013- Όσον αφορά στην καταχώριση των περιουσιακών στοιχείων, αξίζει να αναφερθεί πως το Ισραήλ έκανε ευκολότερη τη μεταβίβαση περιουσίας, κάνοντας αυστηρότερες τις προθεσμίες για τις φορολογικές αρχές προκειμένου να επεξεργάζονται τις αξιολογήσεις κεφαλαίου για τις μεταβιβάσεις των ακινήτων.

2012- Το Ισραήλ διευκόλυνε την ύπαρξη του διασυνοριακού εμπορίου, μεταβάλλοντας τη μέθοδο που χρησιμοποιείται για να υπολογιστούν τα λιμενικά τέλη και επιπλέον τροποποίησε τον δικαστικό του νόμο για να συσταθούν ειδικά δικαστήρια για να αντιμετωπιστούν πιθανά οικονομικά ζητήματα

2011- Το Ισραήλ επεκτείνει το ηλεκτρονικό σύστημα ανταλλαγής δεδομένων και αναπτύσσει ένα ενιαίο πλαίσιο, επιτρέποντας κατ' αυτό τον τρόπο την ευκολότερη συγκέντρωση εγγράφων που απαιτούνται από διαφορετικές αρχές.

Σε αυτό το σημείο πρέπει όμως να σημειωθεί και μια αρνητική μεταρρύθμιση που έλαβε χώρα την εν λόγω περίοδο όσον αφορά στις επενδύσεις και πιθανώς δημιούργησε κάποια τροχοπέδη στις επενδύσεις:

2016 - Το Ισραήλ εκείνη την περίοδο εισήγαγε φόρους πιο δαπανηρούς για τις εταιρείες μέσω της αύξησης του συντελεστή φόρου εισοδήματος εταιρειών, της αύξησης του ποσοστού για τις εισφορές κοινωνικής ασφάλισης που καταβάλλουν οι εργοδότες για την ανώτερη μισθολογική κατηγορία και τέλος, τους δημοτικούς φόρους .

Το Ισραήλ βρίσκεται στην 54η θέση ανάμεσα στις 190 χώρες στο Δείκτη Ease of Doing Business της Παγκόσμιας Τράπεζας με DTB score 71,42 αυξημένο κατά 0,05% από το 2017 που ήταν 71,37 (World Bank Group, 2018). Ο μέσος όρος των χωρών υψηλού εισοδήματος του ΟΟΣΑ είναι 77,46. Ειδικότερα πρέπει να αναφερθεί πως το Ισραήλ έχει πολύ καλές επιδόσεις στους δείκτες ευκολίας έναρξης μιας επιχείρησης, στο δείκτη προστασίας των μικρομεσαίων επενδυτών και στο δείκτη επίλυσης της αφερεγγυότητας με σειρά κατάταξης 37, 16 και 29 αντίστοιχα. Οι αντίστοιχες επιδόσεις στην κλίμακα κατάταξης είναι 92,3 το 2018 από 92,28 το 2017 (βελτίωση κατά 0,02%), 73,33 και για τα δύο έτη και 72,74 το 2018 από 72,75 το 2017 (χειροτέρευση κατά 0,01%). Από την άλλη αξίζει να σημειωθεί πως τις χειρότερες επιδόσεις τις παρουσιάζει στους δείκτες καταχώρησης ιδιοκτησίας και πληρωμής φόρων, με κατάταξη 130 και 99 αντίστοιχα και σκορ 52,84 για τα δύο χρόνια και 70,35 το 2018 από 69,95 το 2017 (βελτίωση κατά 0,40%)

4.3. Επενδύσεις του Ισραήλ στην Ελλάδα

Έχει αυξηθεί σημαντικά το ενδιαφέρον των ισραηλινών επιχειρηματιών για επενδύσεις στην Ελλάδα, σύμφωνα με τα αιτήματα που έχουν κατατεθεί στο γραφείο Οικονομικών και Εμπορικών Υποθέσεων της πρεσβείας μας στο Ισραήλ. Αυτό αναφέρεται στην ετήσια έκθεση για τα οικονομικά του Ισραήλ και τις διμερείς οικονομικές σχέσεις 2017-2018, του γραφείου Οικονομικών και Εμπορικών Υποθέσεων της πρεσβείας μας στο Ισραήλ.

Το επενδυτικό ενδιαφέρον των ισραηλινών εταιρειών για τη χώρα μας, σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία, κυμαίνεται σε χαμηλά επίπεδα . (Ετήσια Έκθεση για την οικονομία του Ισραήλ και τις διμερείς οικονομικές σχέσεις από το γραφείο ΟΕΥ Τελ Αβίβ, 2017-8) Το ύψος των Άμεσων Ξένων Επενδύσεων από το Ισραήλ (stock - απόθεμα άμεσων επενδύσεων μη κατοίκων από το Ισραήλ στην Ελλάδα), το 2017 ανήλθε σε 32 εκ. ευρώ, έναντι 26,7 εκ. ευρώ, το 2016 (προσωρινά στοιχεία Τραπεζικής της Ελλάδος για απόθεμα ΑΞΕ προέλευσης Ισραήλ κατά την 31/12/2016).

Παρά τα επίσημα στατιστικά στοιχεία, το 2017 φαίνεται ότι το ενδιαφέρον των ισραηλινών για επενδύσεις στην Ελλάδα αυξήθηκε σημαντικά. Οι κυριότερες ισραηλινές επενδύσεις στην Ελλάδα καταγράφονται στους τομείς της ψυχαγωγίας

(καζίνο, ξενοδοχεία), των ασφαλιστικών υπηρεσιών και των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Το 2016, επισημαίνουμε την είσοδο της εταιρίας Energean στην αγορά ενέργειας του Ισραήλ, με την εξαγορά της άδειας εκμετάλλευσης των κοιτασμάτων Karish και Tanin (αξίας 148 εκ. \$) καθώς και την αναμενόμενη υλοποίηση επένδυσης, ύψους 1,3 δις \$ για την ανάπτυξη των δύο κοιτασμάτων. Ήδη, ανακοινώθηκε η συνεργασία της Energean με τον όμιλο διαχείρισης κεφαλαίων Kerosen Capital (private equity fund manager), ο οποίος δραστηριοποιείται στην διεθνή βιομηχανία πετρελαίου και του φυσικού αερίου για την εξαγορά του 50% της Energean Israel.

Εκτιμάται ότι υπάρχουν αξιόλογα περιθώρια για προσέλκυση Ισραηλινών επενδύσεων στην Ελλάδα όπως παρουσιάζεται στην Ετήσια Έκθεση για την οικονομία του Ισραήλ και τις διμερείς οικονομικές σχέσεις από το γραφείο ΟΕΥ Τελ Αβίβ (Ετήσια Έκθεση για την οικονομία του Ισραήλ και τις διμερείς οικονομικές σχέσεις από το γραφείο ΟΕΥ Τελ Αβίβ 2015-2016)

- «Στη διαδικασία αποκρατικοποιήσεων: συμφωνίες σύμπραξης ιδιωτικού-δημόσιου τομέα (ΣΔΙΤ) για ανάπτυξη υποδομών, αξιοποίηση ακινήτων του δημοσίου, συμμετοχή στην ιδιωτικοποίηση εταιρειών.
- Σε τομείς οι οποίοι άπτονται της "πράσινης" ανάπτυξης. Ειδικότερα στη δημιουργία μονάδων αφαλάτωσης (ιδίως στα νησιά) και τις τεχνολογίες "CleanTech" (επεξεργασία βιομηχανικών λυμάτων, καθαρισμός ύδατος, διαχείριση στερεών αποβλήτων, ανακύκλωση).
- Στη μεταφορά μεσαίας δυναμικότητας μεταποιητικών μονάδων του Ισραήλ σε υπάρχουσες βιομηχανικές περιοχές (ζώνες) στην Ελλάδα, λόγω μειωμένου κόστους εργασίας, υψηλού επιπέδου εργατικού δυναμικού και δυνατοτήτων διεύρυνσης αγορών, μέσω της εγκατάστασής τους σε χώρα της ΕΕ.
- Στον τομέα των τουριστικών υποδομών (μαρίνες, ξενοδοχεία, ιατρικός τουρισμός)»

Επιπλέον, το ενδιαφέρον των ελληνικών επιχειρήσεων για αναζήτηση εξαγωγικών ευκαιριών καθώς και ισραηλινών συνεργατών παραμένει σημαντικό, τόσο για προσέλκυση επενδυτικών κεφαλαίων στην Ελλάδα, όσο και για υλοποίηση συνεργειών (joint ventures). Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η αναζήτηση συνεργασίας στον τομέα έρευνας και καινοτομίας, του real estate, των τουριστικών υποδομών και παραγωγής αγροτικών και βιομηχανικών προϊόντων στην Ελλάδα.

4.4. Κομβικοί τομείς για ευκαιρίες επενδύσεων των Ισραηλινών εταιρειών στην Ελλάδα

Οι διατάξεις του Αναπτυξιακού Νόμου 4399/2016 παρέχουν επενδυτικές ευκαιρίες για ανάπτυξη δικτύων συνεργειών και συνεργατικών πρωτοβουλιών μεταξύ Ελληνικών και Ισραηλινών επιχειρήσεων στους παρακάτω κομβικούς τομείς (israelgreece, 2018):

- Αγροδιατροφή και τομέας εστίασης
- Τουρισμός
- Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνίας
- Ενέργεια

Ειδικότερα, ο αγροτικός τομέας υποστηρίζεται από διαφορετικά ευρωπαϊκά προγράμματα αλλά και εθνικά προγράμματα για μια σειρά μέτρων που αφορούν μικρές φάρμες, ενίσχυση των start-up, επενδύσεις σε δασικές περιοχές και πολλές άλλες πρωτοβουλίες.

Υπάρχει ένα σταθερά αυξανόμενο ενδιαφέρον στην τουριστική επένδυση στην Ελλάδα που υποστηρίζεται από έναν επενδυτικό προϋπολογισμό της τάξεως των 2 δις ευρώ από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων. Επιπροσθέτως, η νομοθεσία παρέχει εξαιρέσεις από φόρους, χρηματικές επιχορηγήσεις, και σταθερή φορολογία για ορισμένα χρονικά διαστήματα (Στουρνάρας, 2017^α).

Ο τομέας πληροφορικής και τηλεπικοινωνιών υποστηρίζεται από διάφορες θερμοκοιτίδες για επιχειρήσεις start-ups, υπάρχουσα χρηματοδότηση για δραστηριότητες έρευνας και ανάπτυξης, από το μισθολογικό κόστος και εστιάζει στην περιοχή του σχεδιασμού και της ανάπτυξης του software, στο να αναπτύσσει υπηρεσίες διαδικτυακής ασφάλειας, υπηρεσίες B2B cloud, μάρκετινγκ και διαφήμιση στο κινητό.

Όσον αφορά τον ενεργειακό τομέα, δίνονται επενδυτικές ευκαιρίες στις νέες υποδομές για το φυσικό αέριο, πρότζεκτ ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, την εκμετάλλευση των υδρογονανθράκων, αλλά και την επεξεργασία των λυμάτων σε ενέργεια.

4.5. Νομικό Πλαίσιο

Για να επενδύσει κάποιος από το Ισραήλ στη χώρα μας, οφείλει πέρα από το φορολογικό πλαίσιο (που είναι συνεχώς μεταβαλλόμενο και δυσχεραίνει τις προοπτικές επενδύσεων), να γνωρίζει και κάποια στοιχεία για το νομικό πλαίσιο.

4.5.1. Διαδικασίες Fast Track

Η διαδικασία Fast Track εφαρμόζεται σε μεγάλες επενδύσεις στην Ελλάδα που δημιουργούν μεγάλο αριθμό εργασιών. Οποιαδήποτε επένδυση εμπίπτει μέσα στη διαδικασία Fast Track, δικαιούται απόλυτη προτεραιότητα, one-stop-shop, 45 μέρες προθεσμία για τις περισσότερες άδειες και μια σειρά από φορολογικά κίνητρα. Για περισσότερες πληροφορίες για τις διαδικασίες Fast Track, μπορεί κάποιος να επισκεφτεί τον κάτωθι ιστότοπο: <http://www.enterprisegreece.gov.gr/en/strategic-investments>.

4.5.2. Σύμβαση αποφυγής διπλής φορολογίας

Η Σύμβαση για την αποφυγή της διπλής φορολογίας που έχει υπογραφεί ανάμεσα στην Ελλάδα και το Ισραήλ εφαρμόζεται στους φόρους εισοδήματος που επιβάλλονται για λογαριασμό ενός Συμβαλλόμενου Κράτους ανεξάρτητα από τον τρόπο επιβολής.

Φόροι εισοδήματος θεωρούνται όλοι οι φόροι που επιβάλλονται στο συνολικό εισόδημα ή σε στοιχεία του εισοδήματος, συμπεριλαμβανομένων των φόρων που επιβάλλονται στην ωφέλεια που προκύπτει από την εκποίηση κινητής ή ακίνητης περιουσίας, καθώς και των φόρων στην υπεραξία που προκύπτει από την ανατίμηση του κεφαλαίου.

Οι υφιστάμενοι φόροι, στους οποίους εφαρμόζεται η παρούσα Σύμβαση, είναι ειδικότερα:

(α) στην περίπτωση της Ελληνικής Δημοκρατίας:

(αα) ο φόρος εισοδήματος των φυσικών προσώπων,

(ββ) ο φόρος εισοδήματος των νομικών προσώπων,

(β) στην περίπτωση του Ισραήλ:

(αα) ο φόρος εισοδήματος,

(ββ) ο φόρος εταιρειών,

(γγ) φόρος από την ωφέλεια κεφαλαίου και

(δδ) φόρος υπεραξίας από την ανατίμηση γης,

Το πλήρες κείμενο της Σύμβασης βρίσκεται και στα αγγλικά και στα ελληνικά, στην ιστοσελίδα της ΑΑΔΕ, στην κάτωθι διεύθυνση:http://www.aade.gr/sites/default/files/2017-03/FEK_ISRAIL.pdf

4.6. Προβλήματα Ελληνικών εξαγωγών στο Ισραήλ

Ως σημαντικότερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι εξαγωγείς καταγράφονται τα παρακάτω (Οδηγός Επιχειρείν στο Ισραήλ 2019 από το γραφείο ΟΕΥ Τελ Αβίβ, 2018):

- «Ινστιτούτο Προδιαγραφών του Ισραήλ (Standards Institute of Israel). Οι διαδικασίες έγκρισης υποχρεωτικών προδιαγραφών των εισαγομένων προϊόντων είναι αργές και χρονοβόρες. Επιπλέον, δεν αναγνωρίζονται τα πιστοποιητικά που συνοδεύουν τα προϊόντα και ενδεχομένως έχουν εκδοθεί από αντίστοιχα ευρωπαϊκά ινστιτούτα.
- Οι ενώσεις παραγωγών μελιού και γαλακτοκομικών προϊόντων προκειμένου να προστατεύσουν την εγχώρια παραγωγή έχουν επιτύχει την επιβολή υψηλών φόρων και δασμών στα εισαγόμενα προϊόντα. Χαρακτηριστικό παράδειγμα που συχνά αναφέρεται από στελέχη της ΕΕ στο Ισραήλ είναι της τιμής/κιλό του ολλανδικού τυριού γκούντα που στη χώρα παραγωγής στοιχίζει 5,14 δολ./κιλό και στο Ισραήλ 17,13 δολ./κιλό. Επιπλέον, το εμπόριο και η παραγωγή των εν λόγω προϊόντων ελέγχεται από 3 μεγάλες εταιρείες οι οποίες λειτουργούν με μονοπωλιακά χαρακτηριστικά (Tuva, Strauss και Tara)

- Η ύπαρξη μικρού αριθμού αδειών και ποσοτώσεων στις εισαγωγές αγροτικών προϊόντων, φρέσκων φρούτων και λαχανικών και μεταποιημένων τροφίμων, προστατεύει τους εγχώριους παραγωγούς και περιορίζει τις εισαγωγές.
- Η έκδοση του πιστοποιητικού Kosher που απαιτείται για την εισαγωγή νωπού κρέατος, πουλερικών, μεταποιημένων τροφίμων, κρασιών κ.ά, λειτουργεί επίσης αποτρεπτικά, τόσο, λόγω της διαδικασίας (δεν είναι αποδεκτοί από τις ισρ/αρχές όλοι οι ραβίνοι), όσο και του περιορισμένου χρονικού διαστήματος για το οποίο ισχύει.
- Αναφορικά με την εισαγωγή non-kosher νωπού κρέατος το Ισραήλ απαγορεύει τις εισαγωγές (με εξαίρεση την εισαγωγή 1.200 τόνων non-kosher ετησίως), ενώ επιτρέπει εγχώρια παραγωγή και εμπορία non-kosher κρέατος και προϊόντων του. Όλα τα εισαγόμενα κρέατα υποχρεωτικά πρέπει να πιστοποιούνται από την Αρχираββινεία Ισραήλ. Η ΕΕ ζήτησε από την Αρχираββινεία την αναγνώριση των πιστοποιητικών Kosher που εκδίδονται από τους Ραβίνους των χωρών της ΕΕ, με σκοπό την μείωση του κόστους πιστοποίησης, αίτημα στο οποίο δεν φάνηκε διατεθειμένη η πολιτική ηγεσία να επιλύσει, λόγω ενδεχόμενης διατάραξης εσωτερικών ισορροπιών».

4.7. Ισραήλ και νεοφυείς επιχειρήσεις

Το Ισραήλ έχει δημιουργήσει ένα από τα πιο επιτυχημένα επιχειρηματικά οικοσυστήματα στον κόσμο (israelgreece, 2018). Σύμφωνα με την Παγκόσμια Έκθεση Οικοσυστήματος Νεοφυών Επιχειρήσεων, το Τελ Αβίβ βρίσκεται στην 6η θέση για το 2017, με περίπου 2.200-2.700 νεοφυείς επιχειρήσεις στον τομέα της τεχνολογίας. Αποτελεί ένα άριστο παράδειγμα για το πώς μία μικρού μεγέθους οικονομία μπορεί, ακολουθώντας μία συγκεκριμένη στρατηγική, να στηρίζει τις νεοφυείς επιχειρήσεις και να προσελκύσει επενδύσεις από τις μεγαλύτερες εταιρίες του κόσμου στον τομέα της έρευνας και της τεχνολογίας. Στις αρχές της δεκαετίας του 1990, η ισραηλινή κυβέρνηση ίδρυσε το πρόγραμμα «θερμοκοιτίδων τεχνολογίας» (Technological Incubators), ενώ από το 2011 μέχρι σήμερα, ο επιχειρηματικός τομέας του Ισραήλ έχει αναπτύξει μεγάλο αριθμό «επιταχυντών επιχειρήσεων» (business accelerators) για την ενίσχυση των νεοφυών επιχειρήσεων. Μπορεί το πρόγραμμα Yomza (yomza σημαίνει

πρωτοβουλία) να ήταν η πιο σημαντική κρατική πρωτοβουλία αλλά πλέον υπάρχει ένας πολύ μεγάλος αριθμός εταιριών επιχειρηματικών κεφαλαίων του ιδιωτικού τομέα, ενώ ένα μεγάλο μέρος της χρηματοδότησης προέρχεται από ξένες άμεσες επενδύσεις. Ο δυναμισμός της επιχειρηματικότητας του Ισραήλ αποτελεί παράδειγμα των πολλαπλών ωφελειών από τη δημιουργία καινοτομικών συστάδων (clusters) επιχειρήσεων. Το Silicon Wadi (wadi σημαίνει κοιλάδα στα αραβικά) είναι μια περιοχή γύρω από το Τελ Αβίβ, η οποία διαθέτει ένα σύμπλεγμα βιομηχανιών υψηλής τεχνολογίας. Εταιρίες όπως η IBM, η Google, το Facebook, η HP και η Oracle έχουν παρουσία στην περιοχή αυτή και χρησιμοποιούν τους δεσμούς τους με τις επιχειρήσεις του Silicon Wadi για να ενισχύσουν τη στρατηγική για την καινοτομία, την έρευνα και ανάπτυξη. Τα τελευταία 40 χρόνια, 250 ισραηλινές επιχειρήσεις εισήχθησαν στο Nasdaq (μόνο οι ΗΠΑ και η Κίνα έχουν περισσότερες εισηγμένες επιχειρήσεις). Από κάθε άποψη, πρόκειται για αξιοσημείωτες επιδόσεις. Οι λόγοι για τους οποίους το Ισραήλ κατάφερε να εξελιχθεί σε οικονομικό θαύμα, αποτελώντας πλέον ένα από τα μεγαλύτερα οικοσυστήματα νεοφυών επιχειρήσεων, σχετίζονται τόσο με γεωπολιτικές συνθήκες και τη γεωγραφική θέση της χώρας όσο με την κουλτούρα σε θέματα επιχειρηματικότητας. Η ευελιξία και η προσαρμοστικότητα θεωρούνται ευρέως πρωτογενείς παράγοντες, που επηρεάζουν τις επιχειρηματικές επιδόσεις. Στην πραγματικότητα, ο Δείκτης Παγκόσμιας Ανταγωνιστικότητας του International Institute of Management Development (IMD) τοποθετεί αυτή την ικανότητα μεταξύ των κορυφαίων δεικτών οικονομικής αποτελεσματικότητας. Η δημιουργικότητα και η ευελιξία είναι το καύσιμο της καινοτομίας και ο υψηλός βαθμός ανταπόκρισης στα μεταβαλλόμενα επιχειρηματικά περιβάλλοντα είναι καθοριστικής σημασίας για την ευημερία των επιχειρήσεων στη σημερινή δυναμική παγκόσμια αγορά. Η ικανότητα του Ισραήλ να μεταφράζει γρήγορα τις απαιτήσεις της αγοράς σε οργανωτικές ενέργειες αντανακλάται στη σταθερή απόδοσή του στο δείκτη ευελιξίας (3η για το 2017 ανάμεσα σε 63 χώρες) και την ευρεία αποδοχή του ως κέντρου καινοτομίας. Συμπεράσματα Οι συνεχιζόμενες προσπάθειες για μεταρρυθμίσεις και δημοσιονομική προσαρμογή αποφέρουν καρπούς. Όμως, χρειάζεται να γίνουν κι άλλα. Υπό τις υπάρχουσες συνθήκες για την ελληνική οικονομία η λύση είναι αναμφισβήτητη η εξωστρέφεια. Η χώρα θα πρέπει να δημιουργήσει ανταγωνιστικά και καινοτόμα προϊόντα. Αυτό απαιτεί υποδομές, καινοτόμες μεθόδους εργασίας καθώς και, πάνω από όλα, τις συνθήκες, ώστε να διατηρηθεί στην Ελλάδα το ποιοτικό επιστημονικό δυναμικό, που αποτελεί ένα από τα κύρια πλεονεκτήματα του εθνικού συστήματος

έρευνας και καινοτομίας. Η ανάπτυξη που βασίζεται στην καινοτομία, υποστηριζόμενη από επενδύσεις έντασης γνώσης (Knowledge Based Capital), είναι καταλυτικής σημασίας για τη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου. Τα ζητήματα συνεργασίας και μεταφοράς τεχνογνωσίας θα πρέπει επομένως να βρίσκονται στο επίκεντρο των διμερών σχέσεων Ελλάδας-Ισραήλ. Η οικονομία της γνώσης είναι αναμφισβήτητα ένας από τους πιο ελπιδοφόρους τομείς, στους οποίους οι δύο χώρες μπορούν να επωφεληθούν από την αμοιβαία συνεργασία. Η ενίσχυση της συνεργασίας και της δικτύωσης των οικοσυστημάτων καινοτομίας και των επιχειρήσεων στις δύο χώρες έχει ως στόχο την προώθηση της επιχειρηματικότητας, της έρευνας και ανάπτυξης καθώς και της καινοτομίας. Θα πρέπει να προωθηθούν κοινές πρωτοβουλίες για την ανάπτυξη τεχνολογικών πάρκων, την προώθηση προγραμμάτων κινητικότητας των ερευνητών και προγραμμάτων υποτροφιών, την ενίσχυση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων και της νέας επιχειρηματικότητας κ.ά. Παράλληλα, και οι δύο χώρες έχουν πολύ σημαντική δυναμική παρουσία εκτός συνόρων με αποτέλεσμα να είναι σημαντική η ενίσχυση συνεργασίας για θέματα διασποράς. Η Ελλάδα και το Ισραήλ έχουν τώρα την ευκαιρία να προσανατολιστούν σε συνεργασίες με μεγάλο αντίκτυπο. Κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου τοπικών, περιφερειακών και παγκόσμιων προκλήσεων, νέες στρατηγικές εταιρικές σχέσεις, που αξιοποιούν τα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα, ενισχύουν τα συμπληρωματικά πλεονεκτήματα και παρέχουν ευκαιρίες για ανάπτυξη, θα πρέπει να παραμείνουν βασικές προτεραιότητες.

Συμπεράσματα:

Παρόλη τη σταδιακή υποβάθμιση των σχέσεων μεταξύ Τουρκίας και Ισραήλ, δεν ήταν μέχρι το περιστατικό του Μαβί-Μαρμαρά τον Ιούνιο του 2010, στο οποίο πέθαναν Τούρκοι πολίτες που επιχειρήσαν να σπάσουν το ισραηλινό μπλοκ στη Γάζα, που διερχόταν οριστικά η συμμαχία μεταξύ Τουρκίας και Ισραήλ. Το αποτέλεσμα ήταν η άμεση κατάρρευση των διμερών διπλωματικών σχέσεων, η αμοιβαία ανάκληση των διπλωματών της κάθε χώρας και η επιβολή εμπάργκο από το Ισραήλ για την εξαγωγή αμυντικού εξοπλισμού προς την Τουρκία.

Η κατάρρευση της Τουρκο-ισραηλινής συμμαχίας παρείχε και την ορμή αλλά και την ευκαιρία στο Γιώργο Παπανδρέου, πρωθυπουργό εκείνης της περιόδου, να ξεκινήσει μια φιλόδοξη πολιτική επαναπροσέγγισης του Τελ Αβίβ. Η υπογραφή μιας συμφωνίας μεταξύ της Κύπρου και το Ισραήλ το Δεκέμβριο του 2010 για τον καθορισμό των ΑΟΖ, ενθάρρυνε την Αθήνα να ενδυναμώσει τις σχέσεις της με το Τελ Αβίβ. Μέσα στο 2011 έλαβαν χώρα κοινές στρατιωτικές ασκήσεις και το Σεπτέμβριο υπογράφηκε μια καινούρια διμερής στρατιωτική συμφωνία. Η συμφωνία αυτή αποτέλεσε σημαντικό βήμα, που επιτεύχθηκε παρόλες τις αμφιβολίες που διατυπώθηκαν ακόμη και από τον Υπουργό Άμυνας Ehud Barak.

Έχει εγκαθιδρυθεί ότι μια κοινή αντίληψη της Τουρκίας σαν απειλή και ο ρόλος των φυσικών πόρων που ήταν οι κύριοι στόχοι πίσω από τη συνεργασία των τριών χωρών. Παρατηρήθηκε επίσης εκτός από αυτά τα ατομικά κίνητρα, δύο παράγοντες πυροδότησαν την τρόπο τινά συμμαχία μεταξύ Ισραήλ-Ελλάδας-Κύπρου: (ι) χειροτέρευση των τουρκοισραηλινών σχέσεων και (ιι) η ανακάλυψη των υδρογονανθράκων. Αν δεν είχαν χειροτερεύσει οι σχέσεις με την Τουρκία, το Ισραήλ δε θα είχε αναπτύξει τέτοιους δεσμούς με την Κύπρο και την Ελλάδα, ιδιαίτερα στον ενεργειακό τομέα. Φαίνεται ότι τα κοινά συμφέροντα που σχετίζονται με την ενέργεια επηρεάζονται από τους υπολογισμούς του Ισραήλ. Ειδική προσοχή έχει δοθεί στο γεγονός ότι το Ισραήλ θεωρείται ως ο ακρογωνιαίος λίθος και το ισχυρότερο μέλος αυτής της συμμαχίας. Η Ελλάδα και η Κύπρος υπήρξαν ανέκαθεν κοντά σε ζητήματα συντονισμού και συνεργασίας αλλά δεν ήταν μέχρι τη συμμετοχή του Ισραήλ που άλλαξε το παιχνίδι. Ως εκ τούτου, οι φυσικοί πόροι αποτελούν μια συνεχή μεταβλητή της κατάστασης, και η συμμετοχή του Ισραήλ φαίνεται πως είναι ένας μεταβαλλόμενος παράγοντας, καθώς εξαρχής βασίστηκε στις κακές σχέσεις με την Τουρκία. Γι' αυτό

το λόγο οι προκλήσεις και οι προοπτικές της συμμαχίας αυτής πρέπει να εξεταστούν συνήθως υπό το φως των τουρκοισραηλινών σχέσεων

Όσον αφορά στις οικονομικές και εμπορικές σχέσεις ανάμεσα σε Ελλάδα και Ισραήλ, πρέπει αρχικά να αναφέρουμε πως από το 1990 έως το 2000 το επίπεδο τόσο των εξαγωγών από την Ελλάδα στο Ισραήλ όσο και των εισαγωγών από το Ισραήλ στην Ελλάδα είναι αρκετά χαμηλό και το χάσμα μεταξύ τους είναι σχετικά μικρό. Παρ' όλα αυτά, μπορούμε να παρατηρήσουμε ότι υπάρχει μια ελαφρά ανοδική τάση καθ' όλη αυτή την περίοδο. Το 2000 παρατηρείται μικρή κορύφωση στις εξαγωγές, ακολουθούμενη σύντομα από ελαφρές διακυμάνσεις. Το 2012 σημειώνεται τεράστια αύξηση στις εξαγωγές, ακολουθούμενη από βραχυπρόθεσμη αλλά απότομη πτώση, παρόλο που αρχίζει και πάλι να αυξάνεται μετά το 2014. Όσον αφορά τις εισαγωγές, το 2012 παρατηρείται μικρή πτώση ακολουθούμενη από μια αρκετά σταθερή ανοδική τάση. Κατά τη διάρκεια ολόκληρης της περιόδου 1990-2017, η διμερής συνολική αξία του εμπορίου ακολουθεί μια ανοδική πορεία με ακόμη μεγαλύτερη ένταση από το 2005 και μετά.

Τα υψηλά επίπεδα συγκέντρωσης της ισραηλινής οικονομίας έχουν τις ρίζες τους στην ισραηλινή ιστορία, ιδίως κατά τα πρώτα χρόνια ίδρυσης του κράτους, δηλαδή μετά το 1948. Εκείνα τα πρώτα χρόνια, υπό το φως της εξωτερικής στρατιωτικής απειλής και της έλλειψης αγαθών και εισροής ξένων κεφαλαίων, το κράτος αναγκάστηκε να επιβάλλει μέτρα όπως διανομή τροφίμων με δελτίο, ρύθμιση τιμών και άμεσο έλεγχο επί της παραγωγής κάποιων συγκεκριμένων προϊόντων. Επίσης, τα ισχυρά μέτρα προστατευτισμού προωθούσαν πολιτικές υποκατάστασης εισαγωγών και οι επιδοτήσεις βοήθησαν νέες βιομηχανίες να ανθίσουν, όπως η υφαντουργία και η αυτοκινητοβιομηχανία.

Παράγοντες όπως το μικρό μέγεθος και τα διάφορα εμπόδια εισόδου εξηγούν το γιατί κάποιοι τομείς της ισραηλινής οικονομίας μοιάζουν, παραδόξως, αρκετά «συγκεντρωμένοι». Είναι γεγονός ότι μέχρι σχετικά πρόσφατα υπήρχαν περίπου 80 επιμέρους αγορές, στις οποίες μία και μόνο εταιρεία καταλάμβανε μερίδιο αγοράς που ξεπερνούσε το 50%, συμπεριλαμβανομένων των τομέων των τηλεπικοινωνιών, της ενέργειας και των μεταφορών. Αυτή η τόσο καινούρια αγορά δημιουργεί ενδιαφέρον εκ μέρους της Ελλάδας. Οι ελληνικές εξαγωγές στο Ισραήλ χαρακτηρίζονται κατά κύριο λόγο από προϊόντα που προορίζονται για βιομηχανική χρήση (ενδιάμεσα αγαθά,

πρώτες ύλες, μεταφορικό εξοπλισμό) και δευτερευόντως από καταναλωτικά προϊόντα και τρόφιμα(νωπά και τυποποιημένα τρόφιμα, προϊόντα περιποίησης, φάρμακα, προϊόντα καθαρισμού). Σε αυτό το σημείο πρέπει να αναφερθεί πως για να αυξηθεί το εμπορικό ισοζύγιο, το «χαρτοφυλάκιο» των ελληνικών εξαγωγών θα πρέπει να διευρυνθεί με προϊόντα υψηλότερης προστιθέμενης αξίας αλλά και υπηρεσίες στον τομέα της υψηλής τεχνολογίας.

Επιπλέον, το ενδιαφέρον των ελληνικών επιχειρήσεων για αναζήτηση εξαγωγικών ευκαιριών όπως και Ισραηλινών συνεργατών παραμένει σημαντικό, τόσο για προσέλκυση επενδυτικών κεφαλαίων στην Ελλάδα, όσο και για υλοποίηση συνεργειών (joint ventures). Ιδιαίτερο ενδιαφέρον εμφανίζει τέλος η αναζήτηση συνεργασίας στον τομέα έρευνας και καινοτομίας και της ενέργειας.

Βιβλιογραφία:

Abadi, Jacob (2000): 'Constraints and Adjustments in Greece's Policy Toward Israel', *Mediterranean Quarterly*, 11/4, pp.41–70.

Athanasopoulos, A.A. (2012) Προς συμφωνία Κύπρου - Ισραήλ για συνεκμετάλλευση του φυσικού αερίου (Towards a Cyprus-Israel agreement for the co-exploitation of natural gas), *To Vima*, 17 February. Available at <http://www.tovima.gr/politics/article/?aid=444083> (προσπελάστηκε 10 Νοέμβρη 2018).

Athanassopoulou, E. (2011) Turkey and Greece, in: N. Kitchen (ed.), *Turkey's global strategy* (London: LSE Ideas). Available at <http://www.lse.ac.uk/IDEAS/publications/reports/pdf/SR007/greece.pdf> (προσπελάστηκε 20 Νοέμβρη 2018).

Adamides, C. & O. Christou (2015a) Beyond hegemony: Cyprus, energy securitization and the emergence of new regional security complexes, in: S.N. Litsas & S. Tziampiris (Eds) *The Eastern Mediterranean in Transition: Multipolarity, Politics and Power* pp. 179–190 (Surrey: Ashgate).

Adamides, C. & O. Christou (2015b) Energy security and the transformation of regional securitization relations in the Eastern Mediterranean, in: S. Katsikides & P.I. Koktsidis (Eds) *Societies in Transition: Economic, Political and Security Transformations in Contemporary Europe* pp. 189–205 (Cham, Heidelberg, New York, Dordrecht, London: Springer).

Athanassopoulou, Ekavi (2003) 'Responding to a Challenge: Greece's New Policy Towards Israel', *Southeast European and Black Sea Studies*, 3:1, 108 – 125

Bengio, O. and G. Özcan (2001): 'Arab Perceptions of Turkey and its Alignment with Israel', *Middle Eastern Studies*, 37/2, pp.50–92.

CIA. 2018. *The World Factbook-Middle East: Israel*. [ONLINE] Available at: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/is.html>. [Accessed 4 December 2018]

Couloumbis, Theodore A. (1993): 'PASOK's Foreign Policies, 1981–89: Continuity or Change?', in Richard Clogg (ed.), *Greece 1981–89: The Populist Decade*, Houndmills, St Martin's Press, pp.113–30.

Diamantouros, Nikiforos (1993): 'Politics and Culture in Greece, 1974–91: An Interpretation', in Richard Clogg (ed.), *Greece 1981–89: The Populist Decade*, London: Macmillan, pp.1–26.

Ετήσια έκθεση Γραφείου για την οικονομία του Ισραήλ και τις διμερείς οικονομικές σχέσεις 2017-18 (2018), Γραφείο Ο.Ε.Υ. Τελ Αβίβ, 03.07.18.

Ετήσια έκθεση Γραφείου για την οικονομία του Ισραήλ και τις διμερείς οικονομικές σχέσεις 2016-17 (2017), Γραφείο Ο.Ε.Υ. Τελ Αβίβ, 30.06.17.

Evripidou, S. (2013) Experts agree that an LNG plant is best option for Cyprus, *Cyprus Mail*, 23 November. Available at <http://cyprus-mail.com/2013/11/23/experts-agree-that-anlng-plant-is-best-option-for-cyprus/> (προσπελάστηκε 1.11.18).

Howard, M. and Evriviades L. Marios (1998): 'Friends in Need: The Turkish Israeli Romance', *Odyssey*, November/December, pp.37–41.

Heraclides, A. (2010) *The Greek-Turkish Conflict in the Aegean: Imagined Enemies* (Basingstoke and New York: Palgrave Macmillan).

Κωστούλας Βασίλης. 2017. Ισραήλ: Δύο προϋποθέσεις για την κατασκευή του EastMed. [ONLINE] Available at: <https://www.naftemporiki.gr/finance/story/1290635/israil-duo-proupotheseis-gia-tin-kataskeui-tou-eastmed>. [Accessed 10 December 2018].

Mazis, I. (2012). Ο Γεωστρατηγικός Άξονας Ισραήλ-Κύπρου-Ελλάδος (The geostrategic axis Israel-Cyprus-Greece), *Foreign Affairs The Hellenic Edition*, 6 April. Available at <http://foreignaffairs.gr/articles/68736/ioannis-th-mazis/o-geostratigikos-aksonas-israilkyproy-ellados?page=3> (προσπελάστηκε 1.11.18).

Minagias, C. (2012). Οι Επίσημοι Τουρκικοί Χάρτες Αμφισβήτησης της Ελληνικής Α.Ο.Ζ. (The official Turkish maps which dispute the Greek EEZ), *GeoStrategy*, 28 April. Available at <http://www.geostrategy.gr/pdf/20120428%20Official%20Turkish%20Maps.pdf>

(προσπελάστηκε 3.11.18).

Nachmani, A. (1987): *Israel, Turkey and Greece: Uneasy Relations in the East Mediterranean*, London: Frank Cass.

Nachmani, A. (1998): 'Bridge Across the Middle East: Turkey and Israel in the 1990's.

Οδηγός Επιχειρείν στο Ισραήλ 2019 από το γραφείο ΟΕΥ Τελ Αβίβ (2018), Γραφείο Ο.Ε.Υ. Τελ Αβίβ, 23.11.2018.

OECD (2016α), *OECD Science, Technology and Innovation Outlook 2016*, OECD Publishing, Paris.

OECD (2016β), *Israel in Education at a Glance 2016: OECD Indicators*, OECD Publishing, Paris.

OECD (2017), *Highlights from the OECD Science, Technology and Industry Scoreboard 2017 – The Digital Transformation: Israel*, OECD Publishing, Paris.

Πανελλήνιος Σύνδεσμος Εισαγωγέων (2009), *Σύντομα σημειώματα για θέματα εξαγωγικού ενδιαφέροντος-Οι εμπορικές συναλλαγές της Ελλάδος με τις χώρες της Μεσογείου στη νέα δεκαετία (2000-2008)*, ΠΑΝΚέντρο Εξαγωγικών Ερευνών & Μελετών

Στουρνάρας, Γ. (2017α), «Η παγκόσμια οικονομία και η Ελλάδα: προοπτικές και κυριότερες προκλήσεις με έμφαση στο ρόλο της ναυτιλίας», ομιλία στην Ένωση Εφοπλιστών, 4 Δεκεμβρίου 2017.

Στουρνάρας, Γ. (2017β), «Η ελληνική οικονομία: προοπτικές και κυριότερες προκλήσεις», ομιλία στο 2nd EU-Arab World Summit, 10 Νοεμβρίου 2017.

Tziarras Z. (2016): *Israel-Cyprus-Greece: a 'Comfortable' Quasi-Alliance, Mediterranean Politics*, DOI: 10.1080/13629395.2015.1131450

Tziarras, Z. (2015) *The new geopolitical landscape in the Eastern Mediterranean: the Israeli perception*, *Eastern Mediterranean Geopolitical Review*, 1(1), pp. 32–43.

Τσακίρη Τόνια. 2015. Το Ισραήλ καλεί έλληνες επιχειρηματίες σε διαγωνισμό καινοτομίας. [ONLINE] Available at: <https://www.tovima.gr/2015/05/19/finance/to-israil-kalei-ellines-epixeirimaties-se-diagwnismo-kainotomias/>. [Accessed 10 December 2018].

Τσαμόπουλος Μηνάς. 2017. Στρατηγική συνεργασία Ελλάδας – Ισραήλ στις ναυτιλιακές μεταφορές. [ONLINE] Available at: <https://www.newmoney.gr/palmo-oikonomias/nautilia/318051-stratigiki-sinergasia-elladas-%E2%80%93-israil-stis-nautiliak-es-metafores>. [Accessed 10 December 2018]

World Bank Group. 2018. A World Bank Flagship Report-Business Report. [ONLINE] Available at: <http://www.doingbusiness.org/content/dam/doingBusiness/country/i/israel/ISR.pdf>. [Accessed 4 December 2018].

Ιστοσελίδες :

http://www.aade.gr/sites/default/files/2017-03/FEK_ISRAIL.pdf

<https://www.cnn.gr/oikonomia/story/156002/h-symfonia-gia-ton-agogo-eastmed-isxyropei-geopolitika-tin-ellada>

<http://www.enterprisegreece.gov.gr/en/strategic-investments>

<https://www.israelgreece.com/el/%CE%B7-%CE%B9%CF%83%CF%81%CE%B1%CE%B7%CE%BB%CE%B9%CE%BD%CE%AE-%CE%BF%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%BD%CE%BF%CE%BC%CE%AF%CE%B1-%CF%83%CF%85%CE%BD%CE%B5%CF%87%CE%AF%CE%B6%CE%B5%CE%B9-%CE%BD%CE%B1-%CE%B5%CF%80/>

Παράρτημα

Επεξεργασία στοιχείων από Eurostat και ΕΛ.ΣΤΑΤ

Πίνακας 1: Διμερές εμπόριο Ελλάδα Ισραήλ 1990-2017. Πηγή: Eurostat, Επεξεργασία στοιχείων

Έτος	Εισαγωγές	Εξαγωγές	Συνολικό Εμπόριο	Εμπορικό Ισοζύγιο	Συνολικές Εισαγωγές	Συνολικές Εξαγωγές	Μερίδιο Εισαγωγών από Ισραήλ	Μερίδιο Εξαγωγών από Ισραήλ	Ετήσια Μεταβολή Εισαγωγών	Ετήσια Μεταβολή Εξαγωγών	Ετήσια Μεταβολή Συν. Εμπορίου
1990	68,760,222	35,181,656	103,941,878	-33,578,566	9,207,700,660	3,719,756,420	0.75%	0.95%			
1991	99,708,345	43,006,851	142,715,196	-56,701,494	11,508,501,834	4,636,733,676	0.87%	0.93%	45.01%	22.24%	37.30%
1992	77,044,013	59,074,908	136,118,921	-17,969,105	13,159,380,778	5,519,480,558	0.59%	1.07%	-22.73%	37.36%	-4.62%
1993	69,901,775	76,452,246	146,354,021	6,550,471	14,821,807,777	5,674,019,076	0.47%	1.35%	-9.27%	29.42%	7.52%
1994	73,047,245	91,886,459	164,933,704	18,839,214	15,280,402,054	6,715,448,276	0.48%	1.37%	4.50%	20.19%	12.70%
1995	89,775,050	96,394,351	186,169,401	6,619,301	17,339,304,475	7,456,760,088	0.52%	1.29%	22.90%	4.91%	12.88%
1996	88,884,278	101,756,704	190,640,982	12,872,426	20,264,179,017	8,381,033,015	0.44%	1.21%	-0.99%	5.56%	2.40%
1997	103,028,963	114,935,876	217,964,839	11,906,913	21,814,321,350	8,935,113,720	0.47%	1.29%	15.91%	12.95%	14.33%
1998	108,934,452	110,874,651	219,809,103	1,940,199	26,217,203,228	9,399,835,657	0.42%	1.18%	5.73%	-3.53%	0.85%
1999	124,114,429	112,317,407	236,431,836	-11,797,022	28,644,223,725	10,386,111,993	0.43%	1.08%	13.93%	1.30%	7.56%
2000	164,210,092	201,191,150	365,401,242	36,981,058	36,235,929,350	12,678,417,429	0.45%	1.59%	32.31%	79.13%	54.55%
2001	166,818,061	140,953,537	307,771,598	-25,864,524	35,742,063,338	12,675,163,564	0.47%	1.11%	1.59%	-29.94%	-15.77%
2002	167,401,326	130,644,615	298,045,941	-36,756,711	38,304,447,172	12,055,948,423	0.44%	1.08%	0.35%	-7.31%	-3.16%
2003	185,740,899	103,979,822	289,720,721	-81,761,077	41,385,134,660	12,425,909,342	0.45%	0.84%	10.96%	-20.41%	-2.79%
2004	175,608,530	97,322,408	272,930,938	-78,286,122	45,137,120,712	13,187,365,809	0.39%	0.74%	-5.46%	-6.40%	-5.80%
2005	168,605,618	107,896,795	276,502,413	-60,708,823	46,443,183,213	14,890,435,490	0.36%	0.72%	-3.99%	10.87%	1.31%
2006	177,040,054	159,581,531	336,621,585	-17,458,523	52,847,128,081	17,273,451,442	0.34%	0.92%	5.00%	47.90%	21.74%
2007	211,263,803	181,316,934	392,580,737	-29,946,869	60,129,894,453	19,392,263,715	0.35%	0.93%	19.33%	13.62%	16.62%
2008	214,299,046	153,575,773	367,874,819	-60,723,273	64,856,813,555	21,319,255,215	0.33%	0.72%	1.44%	-15.30%	-6.29%
2009	212,043,032	147,092,040	359,135,072	-64,950,992	53,138,160,460	18,015,143,341	0.40%	0.82%	-1.05%	-4.22%	-2.38%
2010	188,628,773	234,215,264	422,844,037	45,586,491	52,147,802,658	21,300,389,085	0.36%	1.10%	-11.04%	59.23%	17.74%
2011	204,193,713	233,726,789	437,920,502	29,533,076	48,892,263,038	24,377,311,511	0.42%	0.96%	8.25%	-0.21%	3.57%
2012	150,606,770	596,274,793	746,881,563	445,668,023	49,537,575,435	27,578,990,187	0.30%	2.16%	-26.24%	155.12%	70.55%
2013	207,781,599	395,070,672	602,852,271	187,289,073	46,997,102,479	27,295,530,581	0.44%	1.45%	37.96%	-33.74%	-19.28%
2014	380,670,862	203,001,329	583,672,191	-177,669,533	48,326,898,861	27,120,525,945	0.79%	0.75%	83.21%	-48.62%	-3.18%
2015	444,923,202	236,042,783	680,965,985	-208,880,419	43,580,310,674	25,895,212,327	1.02%	0.91%	16.88%	16.28%	16.67%
2016	317,441,319	270,438,284	587,879,603	-47,003,035	44,187,353,603	25,463,524,268	0.72%	1.06%	-28.65%	14.57%	-13.67%
2017	536,093,380	442,482,333	978,575,713	-93,611,047	50,321,676,668	28,854,914,320	1.07%	1.53%	68.88%	63.62%	66.46%

Πίνακας 2: Κυριότερες Εισαγωγές και Εξαγωγές με Ισραήλ 2015-2017 κατά HS

Εισαγωγές από Ισραήλ	2015	2016	2017
Συνολικές Εισαγωγές (Αξία σε Ευρώ)	444885193	317441319	535556316
27 - ΟΡΥΚΤΑ ΚΑΥΣΙΜΑ, ΟΡΥΚΤΑ ΛΑΔΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΑΞΗΣ ΑΥΤΩΝ. ΑΣΦΑΛΤΩΔΕΙΣ ΥΛΕΣ. ΚΕΡΙΑ ΟΡΥΚΤΑ	315.592.518	173.450.287	363.839.655
2710 - Λάδια από πετρέλαιο ή από ασφαλτούχα ορυκτά (εκτός από ακατέργαστα λάδια). Παρασκευάσματα περιεκτικότητας κατά βάρος >= 70% σε λάδια από πετρέλαιο ή σε ασφαλτούχα ορυκτά και στα οποία τα λάδια αυτά αποτελούν το βασικό συστατικό, π.δ.κ.α.	314.358.893	172.536.156	362.393.994
2707 - Λάδια και άλλα προϊόντα που προέρχονται από την απόσταξη σε υψηλή θερμοκρασία των πισσών από λιθάνθρακα. Ανάλογα προϊόντα στα οποία τα αρωματικά συστατικά υπερισχύουν κατά βάρος από τα μη αρωματικά συστατικά	465.397	476.050	1.031.943
2712 - Βαζελίνη. Παραφίνη, κεριά πετρελαίου μικροκρυστάλλινο, slack wax, οζοκηρίτης, κεριά από λιγνίτη, κεριά από τύρφη, άλλα ορυκτά κεριά και παρόμοια προϊόντα που παίρνονται με σύνθεση ή άλλες μεθόδους, έστω και χρωματισμένα	764.571	409.312	413.718
2715 - Μαστίχες ασφαλτούχες, cut-backs και άλλα μείγματα ασφαλτικά με βάση τη φυσική άσφαλτο εν γένει, την πίσσα του πετρελαίου, την ορυκτή πίσσα ή το υπόλειμμα αυτής	3.657	28.769	0
72 - ΧΥΤΟΣΙΔΗΡΟΣ, ΣΙΔΗΡΟΣ ΚΑΙ ΧΑΛΥΒΑΣ	3.051.513	11.089.794	30.669.072
7204 - Απορρίμματα και θραύσματα σιδήρου ή χάλυβα και απορρίμματα πλινθωμένα σιδήρου ή χάλυβα (εκτός από σκουριές, ίσκα και άλλα απορρίμματα που προέρχονται από την κατασκευή σιδήρου και χάλυβα, απορρίμματα και θραύσματα, ραδιενεργά και θραύσματα από όγκο	3.051.513	11.089.794	30.669.072
84 - ΠΥΡΗΝΙΚΟΙ ΑΝΤΙΔΡΑΣΤΗΡΕΣ, ΛΕΒΗΤΕΣ, ΜΗΧΑΝΕΣ, ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΚΑΙ ΜΗΧΑΝΙΚΕΣ ΕΠΙΝΟΗΣΕΙΣ. ΜΕΡΗ ΑΥΤΩΝ ΤΩΝ ΜΗΧΑΝΩΝ Ή ΣΥΣΚΕΥΩΝ	21.429.513	34.109.470	22.216.533
8443 - Μηχανές και συσκευές εκτύπωσης, στις οποίες περιλαμβάνονται και οι εκτυπωτικές συσκευές με εκτόξευση μελάνης (εκτός από πολυγράφους εκτογραφικού τύπου ή μεμβρανών, μηχανές εκτύπωσης διευθύνσεων και άλλες εκτυπωτικές μηχανές γραφείου των κλάσεων 846	16.509.522	28.335.559	15.188.375
8433 - Μηχανές και συσκευές για τη συγκομιδή ή τον αλωνισμό γεωργικών προϊόντων, ό. συμπ. οι μηχανές για το μπαλάρισμα αχύρου ή σανού. Κουρευτικές μηχανές χόρτου και άλλες θεριστικές μηχανές. Μηχανές για τον καθαρισμό ή τη διαλογή αυγών, φρούτων και άλλων	465.546	644.553	1.233.575
8421 - Μηχανές και συσκευές φυγόκεντρες, ό. συμπ. οι μηχανές στιψίματος (εκτός εκείνων για το διαχωρισμό ιστόπων). Συσκευές για τη διήθηση ή το καθαρίσμα υγρών ή αερίων (εκτός των τεχνητών νεφρών)	185.708	281.236	1.136.037
8424 - Μηχανικές συσκευές, έστω και χειροκίνητες, για τη διασπορά, εκτόξευση ή ψεκασμό υγρών ή σκόνης, π.δ.κ.α. Πυροσβεστήρες, έστω και γεμάτοι (εκτός			

από πυροσβεστικές βόμβες και φιάλες). Πιστόλια εξακοντίσεως και παρόμοιες συσκευές (εκτός από τις ηλεκτρ	478.190	895.207	816.670
8471 - Μηχανές επεξεργασίας δεδομένων, αυτόματες, και μονάδες αυτών. Μαγνητικές ή οπτικές διατάξεις ανάγνωσης, μηχανές εγγραφής των δεδομένων σε υπόθεμα με κωδικοποιημένη μορφή και μηχανές επεξεργασίας των δεδομένων αυτών, π.δ.κ.α.	770.670	540.071	706.783
8441 - Μηχανές και συσκευές για την επεξεργασία ή την κατεργασία χαρτόμαζας, χαρτιού ή χαρτονιού, ό. συμπ. οι μηχανές κοπής παντός τύπου, π.δ.κ.α.	68.500	180	586.661
8434 - Μηχανές αρμέγματος και άλλες μηχανές και συσκευές γαλακτοκομίας (εκτός από ψυκτικές συσκευές ή εγκαταστάσεις θερμικής επεξεργασίας, συσκευές για τον αποχωρισμό της κρέμας του γάλακτος, φυγόκεντρες μηχανές καθαρισμού, ηθμοπιεστήρια και άλλες διηθητι	264.532	172.542	481.279
8481 - Ρυθμιστικοί κρουνοί και παρόμοιες συσκευές για άκαμπτους ή εύκαμπτους σωλήνες, ατμολέβητες, δεξαμενές, κάδους ή παρόμοια δοχεία, ό. συμπ. οι υποβιβαστές πίεσης και οι θερμοστατικά χειριζόμενες βαλβίδες	362.535	450.718	359.214
8477 - Μηχανές και συσκευές για την κατεργασία ή την επεξεργασία του καουτσούκ ή των πλαστικών υλών ή για την κατασκευή προϊόντων από τις ύλες αυτές, που δεν κατονομάζονται ούτε περιλαμβάνονται αλλού στο κεφάλαιο 84	589.020	697.773	244.698

8419 - Συσκευές και διατάξεις, έστω και ηλεκτρικά θερμαινόμενες, για την επεξεργασία υλών με μεθόδους που απαιτούν αλλαγή της θερμοκρασίας, όπως η θέρμανση, το ψήσιμο, το καβούρδισμα, η απόσταξη, η διύλιση, η αποστείρωση, η παστερίωση, ο κλιβανισμός, το σ	218.536	342.766	242.163
8413 - Αντλίες για υγρά, έστω και με μετρική διάταξη (εκτός εκείνων που είναι από κεραμεικές ύλες, καθώς και εκτός από ιατρικές αντλίες απορρόφησης εκκρίσεων ή ιατρικές αντλίες που φέρονται επί του σώματος ή είναι εμφυτευμένες σε αυτό). Ανυψωτές υγρών (235.641	210.928	148.245
8483 - Άξονες μετάδοσης της κίνησης (συμπεριλαμβανομένων και των εκκεντροφόρων και των στροφαλοφόρων αξόνων) και στρόφαλοι. Περικαλύμματα εδράνων με ενσωματωμένα κυλινδρικά έδρανα κύλισης, περικαλύμματα εδράνων και χιτώνια τριβέα, για μηχανές. Μηχανισμοί μ	100.827	102.910	130.644
8473 - Μέρη και εξαρτήματα (εκτός από κιβώτια, προστατευτικά καλύμματα και παρόμοια είδη) που αναγνωρίζονται ότι προορίζονται αποκλειστικά ή κύρια για τις μηχανές ή συσκευές των κλάσεων 8469 έως 8472, π.δ.κ.α.	6.950	90.149	115.802
8417 - Κλίβανοι βιομηχανικοί ή εργαστηρίων, μη ηλεκτρικοί, ό. συμπ. οι αποτεφρωτήρες (εκτός από ξηραντήρια και κλιβάνους πυρόλυσης)	13.088	104.986	107.084
8479 - Μηχανές, συσκευές και μηχανήματα με ιδιαίτερη λειτουργία, που δεν κατονομάζονται ούτε περιλαμβάνονται αλλού στο κεφάλαιο 84	56.078	269.419	104.054
8436 - Μηχανές και συσκευές, π.δ.κ.α., για τη γεωργία, τη δασοκομία ή την κηπουρική, την πτηνοτροφία ή τη μελισσοκομία, ό. συμπ. οι συσκευές για τη βλάστηση των σπόρων με μηχανικές ή θερμοτεχνικές διατάξεις, καθώς και οι εκκολαπτικές μηχανές και οι αναθρε	8.628	127.720	84.876
8438 - Μηχανές και συσκευές που δεν κατονομάζονται ούτε περιλαμβάνονται στο κεφάλαιο 84, για τη βιομηχανική προπαρασκευή, παρασκευή ή παραγωγή τροφίμων, ζωοτροφών ή ποτών (εκτός από μηχανές και συσκευές για την εξαγωγή ή την προπαρασκευή ελαίων ή λιπών)	101.372	77.950	77.342
8418 - Ψυγεία και καταψύκτες τύπου ντουλαπιού, καταψύκτες και ψυκτικές συσκευές βαθείας ψύξεως τύπου κιβωτίου και άλλο υλικό, μηχανές και συσκευές για την παραγωγή ψύχους, με ηλεκτρικό ή άλλο εξοπλισμό. Αντλίες θερμότητας (εκτός από τις συσκευές τεχνητού	150.244	120.266	76.644
8409 - Μέρη που αναγνωρίζονται ότι προορίζονται αποκλειστικά ή κύρια για εμβολοφόρους κινητήρες εσωτερικής καύσης, π.δ.κ.α.	7.975	7.450	75.116
8428 - Μηχανές και συσκευές για την ανύψωση, τη φόρτωση, την εκφόρτωση ή τη μετακίνηση, π.χ. ανελκυστήρες, κυλιόμενες σκάλες, μάντες συνεχούς μεταφοράς και εναέριοι σιδηρόδρομοι (εκτός από πολύσπαστα, βαρούλκα και εργάτες, γρύλους, γεραμούς κάθε είδους,	0	67.181	65.702
8464 - Εργαλειομηχανές για την κατεργασία της πέτρας, των κεραμεικών			

προϊόντων, του σκυροδέματος, του αμιαντοτσιμέντου ή παρόμοιων ορυκτών υλών ή για την κατεργασία σε ψυχρή κατάσταση του γυαλιού (εκτός από μηχανές του χεριού)	0	0	57.570
8422 - Πλυντήρια πιάτων. Μηχανές και συσκευές για τον καθαρισμό ή το στέγνωμα φιαλών ή άλλων δοχείων. Μηχανές και συσκευές για την πλήρωση, την πωμάτιση και τη σφράγιση φιαλών, κουτιών, σάκων ή άλλων δοχείων ή για την επικόλληση ετικετών σ' αυτά. Μηχανές κ	558.875	468.031	39.865
8414 - Αεραντλίες ή αντλίες κενού (εκτός των ανυψωτών μειγμάτων αερίων αντλίες γαλακτώματος, καθώς και εκτός από τους ανελκυστήρες και τους επιμήκεις ανυψωτικούς τάπητες που λειτουργούν με συμπιεσμένο αέρα), συμπίεστες αέρος ή άλλων αερίων και ανεμιστήρες	102.755	14.701	29.918
8459 - Εργαλειομηχανές, περιλαμβανομένων και των μονάδων επεξεργασίας μετάλλου με ολισθητήρες, που λειτουργούν με αφαίρεση υλικού, για τη διάτρηση, εκτόρνευση, εκγλύφανση και την κατασκευή εξωτερικών ή εσωτερικών σπειρωμάτων σε μέταλλα (εκτός από τους τόν	0	0	24.978

8415 - Συσκευές τεχνητού κλίματος, που αποτελούνται από ανεμιστήρα με κινητήρα και διατάξεις για τη μεταβολή της θερμοκρασίας και της περιεκτικότητας του αέρα σε υγρασία, ό. συμπ. εκείνες στις οποίες ο υγρομετρικός βαθμός δεν μπορεί να ρυθμιστεί ανεξάρτητ	10.613	1.734	23.652
8474 - Μηχανές και συσκευές για τη διαλογή, το κοσκίνισμα, το διαχωρισμό, το πλύσιμο, τη σύνθλιψη, την άλεση, την ανάμειξη ή τη μάλαξη χρώματος, μεταλλευμάτων, λίθων ή άλλων στερεών (έστω και υπό μορφή σκόνης ή πολτού) ορυκτών υλών. Μηχανές για τη συμπίεση	430	0	16.745
8482 - Ρουλεμάν (με σφαιρίδια, κυλίνδρους ή βελόνες), εκτός από τα σφαιρίδια από χάλυβα της κλάσης 7326	9.780	4.070	12.632
8404 - Βοηθητικές συσκευές για λέβητες της κλάσης 8402 ή 8403 (π.χ. προθερμαντήρες, υπερθερμαντήρες, συσκευές καθαρισμού αιθάλης ή επανάκτησης αερίων). Συμπυκνωτές ατμομηχανών	5.050	1.500	9.638
8475 - Μηχανές για τη συναρμολόγηση των ηλεκτρικών λαμπτήρων που αποτελούνται από γυάλινη φύσιγγα ή γυάλινο σωλήνα, των ηλεκτρονικών λυχνιών ή των λαμπτήρων για την παραγωγή αστραπιαίου φωτός (φλας). Μηχανές για την παραγωγή ή την κατεργασία σε θερμιά κατά	0	45.000	6.010
8425 - Πολύσπαστα. Βαρούλκα και εργάτες. Γρύλοι	756	0	4.616
8431 - Μέρη που αναγνωρίζονται ότι προορίζονται αποκλειστικά ή κυρίως για τις μηχανές και συσκευές των κλάσεων 8425 έως 8430, π.δ.κ.α.	11.901	2.446	2.956
8480 - Πλαίσια χυτηρίου. Πλάκες υποστήριξης για καλούπια. Μοντέλα χυτηρίου. Καλούπια για μέταλλα (άλλα από εκείνα για τη χύτευση χελωνών, πλινθωμάτων ή παρομοίων μορφών), μεταλλικά καρβίδια, γυαλί, ορυκτές ύλες, καουτσούκ ή πλαστικές ύλες (εκτός εκείνων π	11.500	12.733	2.619
8426 - Ναυτικά βαρούλκα φορτώσεως. Συρματοφόροι γερανοί, κυλιόμενες γερανογέφυρες, γερανοί εκφόρτωσης και άλλοι γερανοί (εκτός από αυτοκίνητους γεραμούς και γεραμούς-αυτοκίνητα για το σιδηροδρομικό δίκτυο). Κινητοί γερανοί εμπορευματοκιβωτίων, τροχοφόρα φ	0	0	2.441
8466 - Μηχανές και εξαρτήματα που αναγνωρίζονται ότι προορίζονται αποκλειστικά ή κύρια για τις εργαλειομηχανές των κλάσεων 8456 έως 8465, ό. συμπ. οι διατάξεις που συγκρατούν τα προς επεξεργασία τεμάχια και τα εργαλεία, οι κεφαλές ελικοτομής αυτόματης ελε	21.412	0	1.823
8476 - Αυτόματοι πωλητές προϊόντων (π.χ. αυτόματοι πωλητές γραμματοσήμων, τσιγάρων, τροφίμων ή ποτών), ό. συμπ. οι αυτόματες μηχανές μετατροπής συναλλάγματος	0	0	106
8450 - Μηχανές για το πλύσιμο των ρούχων, έστω και με διάταξη στεγνώματος ξη στεγνώματος. Μέρη των προαναφερθέντων	0	0	0
8467 - Εργαλεία χειρωνακτικού χειρισμού, λειτουργίας με πεπιεσμένο αέρα, υδραυλικής λειτουργίας ή με αυτοδύναμο μη ηλεκτρικό κινητήρα, καθώς και τα εξαρτήματά τους	0	7.315	0

8484 - Μεταλλοπλαστικά στεγανωτικά παρεμβύσματα. Συλλογές ή συνδυασμοί στεγανωτικών παρεμβυσμάτων ανόμοιων ως προς τη σύνθεση, σε σακουλάκια, θήκες ή παρόμοιες συσκευασίες. Μηχανικά στεγανωτικά παρεμβύσματα	0	217	0
8427 - Τροχοφόρα φορεία στοιβασίας. Άλλα τροχοφόρα φορεία για τη μετακίνηση, εφοδιασμένα με διάταξη χειρισμού (εκτός από τροχοφόρα φορεία-αρπάγες και γερανοφόρα οχήματα)	28	0	0
8442 - Μηχανές και συσκευές (εκτός από τις εργαλειομηχανές των κλάσεων 8456 έως 8465) για τη χύτευση ή τη στοιχειοθέτηση των τυπογραφικών στοιχείων ή για την παρασκευή ή κατασκευή των τυπογραφικών πλακών, τυποσανίδων, κυλίνδρων ή άλλων οργάνων εκτύπωσης.	4.155	9.239	0
8437 - Μηχανές και συσκευές για τον καθαρισμό, τη διαλογή ή το κοσκίνισμα σπόρων ή οσπρίων. Μηχανές και συσκευές για την αλευροποιία ή την επεξεργασία δημητριακών ή οσπρίων (εκτός εκείνων των τύπων που χρησιμοποιούνται στη γεωργία, καθώς και εκτός από εγκ)	20.213	0	0
8462 - Εργαλειομηχανές (ό. συμπ. οι πρέσες) για την απλή σφυρηλάτηση, τη σφυρηλάτηση με αποτύπωση σε μήτρα ή το σφυροκόπημα των μετάλλων. Εργαλειομηχανές (ό. συμπ. οι πρέσες) για την κάμψη, τη λοξοτόμηση, το ίσιωμα, το ψαλίδισμα, τη διάτρηση με πίεση ή το	0	1.490	0

8451 - Μηχανές και συσκευές (εκτός εκείνων της κλάσης 8450) για το πλύσιμο, το καθάρισμα, το στίψιμο, το στέγνωμα, το σιδέρωμα, το πάτημα (πρεσάρισμα) (ό. συμπ. οι πρέσες σταθεροποίησης), τη λεύκανση, τη βαφή, το κολλάρισμα και το φινίρισμα, την επίχριση	78.483	0	0
8412 - Κινητήρες και κινητήριες μηχανές (εκτός από ατμοστροβίλους, εμβολοφόρους κινητήρες εσωτερικής καύσης, υδραυλικούς στροβίλους, υδραυλικούς τροχούς, στροβίλους δ'αερίου και ηλεκτρικούς κινητήρες)	0	1.430	0
38 - ΔΙΑΦΟΡΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΤΩΝ ΧΗΜΙΚΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΩΝ	7.214.145	10.551.751	15.577.823
3808 - Εντομοκτόνα, ποντικοφάρμακα, μυκητοκτόνα, ζιζανιοκτόνα, ανασχετικά της βλάστησης και ρυθμιστικά της ανάπτυξης των φυτών, απολυμαντικά και παρόμοια προϊόντα που παρουσιάζονται σε μορφές ή συσκευασίες για τη λιανική πώληση ή ως παρασκευάσματα ή με μο	6.780.651	9.595.429	15.233.280
3824 - Συνδετικά παρασκευασμένα για καλούπια ή πυρήνες χυτηρίου. Χημικά προϊόντα και παρασκευάσματα των χημικών ή συναφών βιομηχανιών, στα οποία περιλαμβάνονται και εκείνα που αποτελούνται από μείγματα φυσικών προϊόντων, π.δ.κ.α. Προϊόντα που είναι υπολεί	237.923	700.442	232.575
3822 - Διαγνωστικά ή εργαστηριακά αντιδραστήρια σε υπόθεμα και παρασκευασμένα διαγνωστικά ή εργαστηριακά αντιδραστήρια είτε σε υπόθεμα ή όχι (εκτός από σύνθετα διαγνωστικά αντιδραστήρια που προορίζονται για χορήγηση σε ασθενείς, αντιδραστήρια που προορίζο	30.915	69.064	72.209
3813 - Συνθέσεις και γομώσεις για πυροσβεστικές συσκευές. Πυροσβεστικές φιάλες και βόμβες (εκτός από γεμισμένες ή μη πυροσβεστικές συσκευές, έστω και φορητές, καθώς και εκτός από μη αναμειγμένα προϊόντα καθορισμένης χημικής σύστασης με πυροσβεστικές ιδιότη	147.662	178.018	38.884
3809 - Προϊόντα για το κολλάρισμα ή το τελείωμα, επιταχυντές βαφής ή προσκόλλησης χρωστικών υλών και άλλα προϊόντα και παρασκευάσματα, π.χ. είδη για κολλάρισμα παρασκευασμένα και παρασκευάσματα σταθεροποιητικά της βαφής, των τύπων που χρησιμοποιούνται στη	0	0	550
3816 - Τσιμέντα, κονιάματα, σκυροδέματα και παρόμοιες πυρίμαχες συνθέσεις (εκτός από παρασκευάσματα με βάση το γραφίτη ή άλλο άνθρακα)	0	0	203
3814 - Διαλυτικά και αραιωτικά οργανικά μείγματα, π.δ.κ.α. Παρασκευάσματα για την αφαίρεση των χρωμάτων επίχρησης ή των βερνικιών (εκτός από ασετόν)	0	339	122
3820 - Αντιψυκτικά παρασκευάσματα και υγρά παρασκευασμένα για την αφαίρεση του πάγου (εκτός από παρασκευασμένα προσθετικά για ορυκτά λάδια ή άλλα υγρά που χρησιμοποιούνται για τους ίδιους σκοπούς με τα ορυκτά λάδια)	0	1.682	0
3811 - Αντικροτικά, ανασχετικά της οξειδωσης, προσθετικά εξουδετέρωσης καταλοίπων, βελτιωτικά του ιξώδους των λιπαντικών λαδιών, προσθετικά κατά της διάβρωσης και άλλα παρασκευασμένα προσθετικά για ορυκτά λάδια, στα οποία περιλαμβάνεται και η βενζίνη, ή γ	0	6.777	0

3812 - Παρασκευάσματα με την ονομασία επιταχυντές βουλκανισμού. Σύνθετα προϊόντα για την πλαστικοποίηση του καουτσούκ, ή των πλαστικών υλών, π.δ.κ.α. Παρασκευάσματα κατά της οξειδωσης και άλλα σύνθετα προϊόντα για τη στερεοποίηση του καουτσούκ ή των πλαστ	16.994	0	0
39 - ΠΛΑΣΤΙΚΕΣ ΥΛΕΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΑΥΤΕΣ ΤΙΣ ΥΛΕΣ	13.131.730	13.057.101	13.782.491
3920 - Πλάκες, φύλλα, μεμβράνες, ταινίες και λουρίδες, από πλαστικές ύλες μη κυψελώδεις, μη ενισχυμένα ούτε με απανωτές στρώσεις, ούτε όμοια συνδυασμένα με άλλες ύλες, χωρίς υπόθεμα, μη κατεργασμένα ή κατεργασμένα μόνο στην επιφάνεια ή κομμένα μόνο σε σχή	3.851.420	3.684.986	3.367.573
3902 - Πολυμερή του προπυλενίου ή άλλων ολεφινών, σε αρχικές μορφές	1.843.384	2.011.334	2.908.985
3924 - Πιατικά, άλλα είδη νοικοκυριού ή οικιακής οικονομίας, είδη υγιεινής και καλλωπισμού, από πλαστικές ύλες (εκτός από μπανιέρες, ντουσιέρες, νιπτήρες, μπιντέδες, λεκάνες αποχωρητηρίου και τα καθίσματα και τα καλύμματά τους, καζανάκια αποχωρητηρίου και	1.174.669	1.441.721	1.662.770
3917 - Σωλήνες κάθε είδους και τα εξαρτήματά τους συνδέσεις, γωνίες, αρμοί, από πλαστικές ύλες	1.336.827	1.416.723	1.556.039

3921 - Πλάκες, φύλλα, μεμβράνες, ταινίες και λουρίδες, από πλαστικές ύλες, ενισχυμένα, με απανωτές στρώσεις, με υπόθεμα ή όμοια συνδυασμένα με άλλες ύλες, ή από κυψελώδη προϊόντα, μη κατεργασμένα ή κατεργασμένα μόνο στην επιφάνεια ή κομμένα μόνο σε σχήμα	1.223.265	1.127.983	1.162.411
3923 - Είδη μεταφοράς ή συσκευασίας, από πλαστικές ύλες. Πώματα, καπάκια, καψούλια και άλλες διατάξεις κλεισίματος, από πλαστικές ύλες	1.121.644	1.081.612	889.733
3926 - Τεχνουργήματα από πλαστικές ύλες ή από άλλες ύλες των κλάσεων 3901 έως 3914, π.δ.κ.α.	676.098	870.299	763.919
3901 - Πολυμερή του αιθυλενίου σε αρχικές μορφές	1.353.073	768.423	687.360
3907 - Πολυακετάλες, άλλοι πολυαιθέρες και ρητίνες-εποξειδία, σε αρχικές μορφές. Πολυανθρακικά άλατα, ρητίνες-αλκύδια, πολυεστέρες αλλυλικοί και άλλοι πολυεστέρες, σε αρχικές μορφές	361.967	392.937	388.469
3910 - Σιλικόνες σε αρχικές μορφές	55.665	74.905	90.568
3919 - Πλάκες, φύλλα, μεμβράνες, ταινίες, λουρίδες και άλλες επίπεδες μορφές, αυτοκόλλητα, από πλαστικές ύλες, έστω και σε κυλίνδρους (εκτός από επενδύσεις δαπέδων, τοίχων και οροφών της κλάσης 3918)	55.461	50.592	89.420
3925 - Είδη εξοπλισμού για κατασκευές, από πλαστικές ύλες, π.δ.κ.α.	60.332	53.116	57.344
3908 - Πολυαμίδια σε αρχικές μορφές	13.425	51.760	43.708
3905 - Πολυμερή του οξικού βινυλίου ή άλλων εστέρων του βινυλίου, σε αρχικές μορφές. Άλλα πολυμερή του βινυλίου σε αρχικές μορφές	0	0	39.840
3918 - Επενδύσεις δαπέδων από πλαστικές ύλες, έστω και αυτοκόλλητες, σε κυλίνδρους ή με μορφές πλακιδίων ή πλακών. Επενδύσεις τοίχων ή οροφών από πλαστικές ύλες σε κυλίνδρους πλάτους ≥ 45 cm, που αποτελούνται από μία στρώση από πλαστική ύλη κολλημένη κατ	0	0	33.736
3916 - Μονόκλωστα νήματα στα οποία η μεγαλύτερη διάσταση της εγκάρσιας τομής είναι > 1 mm (μονόνια), χοντρά σχοινιά, ραβδιά και είδη καθορισμένης μορφής, έστω και κατεργασμένα στην επιφάνεια αλλά όχι αλλιώς κατεργασμένα, από πλαστικές ύλες	0	0	22.652
3903 - Πολυμερή του στυρολίου σε αρχικές μορφές	4.500	4.170	8.760
3915 - Απορρίμματα, ξέσματα και θραύσματα, από πλαστικές ύλες	0	23.404	5.540
3909 - Ρητίνες αμινικές, ρητίνες φαινολικές και πολυουρεθάνες, σε αρχικές μορφές	0	2.924	2.464
3904 - Πολυμερή του χλωριούχου βινυλίου ή άλλων αλογονωμένων ολεφινών, σε αρχικές μορφές	0	0	1.200
3911 - Ρητίνες πετρελαίου, ρητίνες κουμαροϊνδενίου, πολυτερπένια, πολυθειούχα, πολυσουλφόνες και άλλα πολυμερή που παίρνονται με χημική σύνθεση, π.δ.κ.α. σε αρχικές μορφές	0	212	0
49 - ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΤΩΝ ΕΚΔΟΤΙΚΩΝ ΟΙΚΩΝ, ΤΟΥ ΤΥΠΟΥ Ή ΑΛΛΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΩΝ ΠΟΥ ΑΣΧΟΛΟΥΝΤΑΙ ΜΕ ΤΙΣ ΓΡΑΦΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ. ΚΕΙΜΕΝΑ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΑ Ή ΔΑΚΤΥΛΟΓΡΑΦΗΜΕΝΑ ΚΑΙ ΣΧΕΔΙΑ	9.849.050	12.618.154	13.432.196

4901 - Βιβλία, φυλλάδια και παρόμοια έντυπα, έστω και σε ξεχωριστά φύλλα (εκτός από περιοδικές εκδόσεις και εκδόσεις που αποβλέπουν κυρίως στη διαφήμιση)	9.725.493	12.503.384	13.373.907
4911 - Έντυπα, στα οποία περιλαμβάνονται και οι εικόνες, εικόνες χαρακτηριστικής και οι φωτογραφίες, π.δ.κ.α.	113.269	81.260	33.215
4909 - Ταχυδρομικά δελτάρια τυπωμένα ή εικονογραφημένα. Δελτάρια τυπωμένα με ευχές ή προσωπικά μηνύματα, έστω και εικονογραφημένα, με ή χωρίς φακέλους, διακοσμήσεις ή επικολλήσεις	10.288	31.510	24.420
4910 - Ημερολόγια κάθε είδους, τυπωμένα, στα οποία περιλαμβάνονται και τα μπλοκ ημερολογίων των οποίων αφαιρούνται τα φύλλα	0	2.000	400
4905 - Χαρτογραφικά τεχνουργήματα κάθε είδους, στα οποία περιλαμβάνονται και οι χάρτες τοίχου, τα τοπογραφικά σχέδια και οι υδρόγειες σφαίρες, τυπωμένα (εκτός από ανάγλυφους χάρτες, σχέδια και υδρόγειες σφαίρες)	0	0	254
74 - ΧΑΛΚΟΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΧΑΛΚΟ	7.204.953	5.351.486	9.562.578
7404 - Απορρίμματα και θραύσματα από χαλκό (εκτός από ακατέργαστους όγκους [πλινθώματα] ή εκτός από παρόμοιες ακατέργαστες μορφές, από ρευστοποιημένα απορρίμματα και θραύσματα από χαλκό, εκτός από τέφρες και κατάλοιπα (σκωρίες) που περιέχουν χαλκό, καθώς	7.204.841	5.351.049	9.562.578

7415 - Περόνες, καρφιά, πινέζες, συνδετήρες παντός τύπου (εκτός τους συνδετήρες της κλάσης 8305) και παρόμοια είδη, από χαλκό ή με στέλεχος από σίδηρο ή χάλυβα και κεφάλι από χαλκό. Βίδες, μπουλόνια, περικόχλια (παξιμάδια), άγκιστρα με σπείρωμα, καζανόκαρ	42	52	0
7412 - Σύνδεσμοι, εξαρτήματα σύμπλεξης και ζεύκτες σωληνώσεων (π.χ. καμπύλες ή περιβλήματα), από χαλκό	53	71	0
7419 - Τεχνουργήματα από χαλκό, π.δ.κ.α.	17	36	0
7411 - Σωλήνες από χαλκό	0	278	0
76 - ΑΡΓΙΛΙΟ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΑΡΓΙΛΙΟ	6.174.497	6.213.963	8.788.380
7602 - Απορρίμματα και θραύσματα, από αργίλιο (εκτός από σκουριές, ψήγματα κλπ. που προέρχονται από την κατεργασία σιδήρου και χάλυβα και τα οποία περιέχουν ανακτήσιμο αργίλιο σε μορφή πυριτικών αλάτων, πλινθώματα και παρόμοιες ακατέργαστες μορφές, από λι	5.875.699	6.014.027	8.700.021
7610 - Κατασκευές και μέρη κατασκευών (π.χ. γέφυρες και τμήματα γεφυρών, πύργοι, πυλώνες, στύλοι, κολόνες, ικριώματα, στέγες, ζευκτά στέγης, πύλες, πόρτες, παράθυρα, καθώς και τα πλαίσια και οι περικαλύψεις αυτών, κατώφλια, κιγκλιδώματα), από αργίλιο (εκτ	194.504	132.112	51.233
7608 - Σωλήνες από αργίλιο (εκτός από κοίλα είδη με καθορισμένη μορφή)	0	0	12.557
7615 - Είδη οικιακής χρήσης ή οικιακής οικονομίας, είδη υγιεινής ή ευπρεπισμού, και μέρη αυτών, από αργίλιο (εκτός από μπιτόνια, κουτιά και παρόμοια δοχεία της κλάσης 7612, είδη που έχουν χαρακτήρα εργαλείων, κουτάλια, κουτάλες, πηρούνια και άλλα είδη των	40.528	28.483	12.554
7612 - Δεξαμενές, βαρέλια, τύμπανα, μπιτόνια, κουτιά και παρόμοια δοχεία (ό. συμπ. οι σωληνωτές θήκες και τα σωληνάρια), από αργίλιο, για ύλες παντός είδους (εκτός από συμπιεσμένα ή υγροποιημένα αέρια), με χωρητικότητα <= 300 l, χωρίς μηχανικές ή θερμοτεχ	7.137	21.060	8.129
7616 - Τεχνουργήματα από αργίλιο, π.δ.κ.α.	32.549	18.053	3.886
7614 - Κορδόνια, καλώδια, σχοινιά και παρόμοια είδη, από αργίλιο (εκτός από μονωμένα είδη για την ηλεκτροτεχνία)	12.705	0	0
7606 - Ελάσματα και ταινίες, από αργίλιο, με πάχος > 0,2 mm (εκτός από ανεπτυγμένα ελάσματα και ταινίες)	11.351	0	0
7609 - Σύνδεσμοι, εξαρτήματα σύμπλεξης και ζεύκτες σωληνώσεων (π.χ. καμπύλες ή περιβλήματα), από αργίλιο	24	228	0
31 - ΛΙΠΑΣΜΑΤΑ	3.662.668	2.995.016	8.577.151
3105 - Λιπάσματα ορυκτά ή χημικά που περιέχουν δύο ή τρία λιπαντικά στοιχεία: άζωτο, φωσφόρο και κάλιο. Άλλα λιπάσματα (εκτός από λιπάσματα καθαρής ζωϊκής ή φυτικής προέλευσης, ή ορυκτά ή χημικά αζωτούχα, φωσφορικά ή καλιούχα λιπάσματα). Ζωϊκά, φυτικά, ορ	2.573.401	2.735.063	3.281.220
3102 - Λιπάσματα ορυκτά ή χημικά αζωτούχα (εκτός από αυτά που παρουσιάζονται είτε σε δισκία ή παρόμοια σχήματα, είτε σε συσκευασίες με			

μεικτό βάρος <= 10 kg)	658.889	215.595	1.988.881
3104 - Λιπάσματα ορυκτά ή χημικά καλιούχα (εκτός από αυτά που παρουσιάζονται είτε σε δισκία ή παρόμοια σχήματα, είτε σε συσκευασίες με μεικτό βάρος <= 10 kg)	50.261	44.358	1.874.552
3103 - Λιπάσματα ορυκτά ή χημικά φωσφορικά (εκτός από αυτά που παρουσιάζονται είτε σε δισκία ή παρόμοια σχήματα, είτε σε συσκευασίες με μεικτό βάρος <= 10 kg)	380.117	0	1.432.498
28 - ΑΝΟΡΓΑΝΑ ΧΗΜΙΚΑ ΠΡΟΙΟΝΤΑ. ΕΝΩΣΕΙΣ ΑΝΟΡΓΑΝΕΣ Ή ΟΡΓΑΝΙΚΕΣ ΤΩΝ ΠΟΛΥΤΙΜΩΝ ΜΕΤΑΛΛΩΝ, ΤΩΝ ΡΑΔΙΕΝΕΡΓΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ, ΤΩΝ ΜΕΤΑΛΛΩΝ ΤΩΝ ΣΠΑΝΙΩΝ ΓΑΙΩΝ Ή ΤΩΝ ΙΣΟΤΟΠΩΝ	10.542.282	10.892.451	8.016.403
2834 - Νιτρώδη. Νιτρικά	8.420.678	7.775.338	4.658.392
2835 - Φωσφινικά υποφωσφορώδη, φωσφονικά φωσφορώδη, φωσφορικά και πολυφωσφορικά	1.510.803	2.162.331	2.314.201
2809 - Διφωσφορικό πεντοξειδίο. Φωσφορικό οξύ και πολυφωσφορικά οξέα	605.994	936.763	1.030.665
2827 - Χλωριούχα, οξυχλωριούχα και υδροξυχλωριούχα. Βρωμιούχα και οξυβρωμιούχα. Ιωδιούχα και οξυϊωδιούχα	4.807	4.800	4.808
2833 - Θειικά. Στυπτηρίες. Υπεροξοθειικά υπερθειικά	0	9.648	4.500
2804 - Υδρογόνο, ευγενή αέρια και άλλα στοιχεία μη μεταλλικά	0	0	3.837
2853 - Άλλες ανόργανες ενώσεις	0	3.290	0

2818 - Κορούνδιο τεχνητό, χημικά καθορισμένο ή μη. Οξειδίο του αργιλίου. Υδροξείδιο του αργιλίου	0	281	0
56 - ΒΑΤΕΣ, ΠΙΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΥΦΑΣΜΑΤΑ ΜΗ ΥΦΑΣΜΕΝΑ. ΝΗΜΑΤΑ ΕΙΔΙΚΑ. ΣΠΑΓΚΟΙ, ΣΧΟΙΝΙΑ ΚΑΙ ΧΟΝΤΡΑ ΣΧΟΙΝΙΑ. ΕΙΔΗ ΣΧΟΙΝΟΠΟΙΙΑΣ	5.142.808	5.907.630	7.047.704
5603 - Υφάσματα μη υφασμένα, επιχρισμένα ή επικαλυμμένα, π.δ.κ.α.	5.069.905	5.907.208	7.002.204
5608 - Δίχτυα με δεμένους κόμπους, σε τόπια ή σε τεμάχια, που γίνονται από σπάγκους, σχοινιά ή χοντρά σχοινιά και δίχτυα έτοιμα για την αλιεία και άλλα δίχτυα έτοιμα, από υφαντικές ύλες (εκτός από δίχτυα και φιλέδες για τα μαλλιά του κεφαλιού, δίχτυα για	72.903	0	45.500
5607 - Σπάγκοι, σχοινιά και χοντρά σχοινιά, πλεκτά ή όχι, έστω και εμποτισμένα, επιχρισμένα, επικαλυμμένα ή επενδυμένα με καουτσούκ ή πλαστική ύλη	0	422	0
85 - ΜΗΧΑΝΕΣ, ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΚΑΙ ΥΛΙΚΑ ΗΛΕΚΤΡΙΚΑ ΚΑΙ ΤΑ ΜΕΡΗ ΤΟΥΣ. ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΕΓΓΡΑΦΗΣ Ή ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΤΟΥ ΗΧΟΥ, ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΕΓΓΡΑΦΗΣ Ή ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΤΩΝ ΕΙΚΟΝΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥ ΗΧΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ, ΚΑΙ ΜΕΡΗ ΚΑΙ ΕΞΑΡΤΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΣΥΣΚΕΥΩΝ ΑΥΤΩΝ	7.334.459	3.654.394	4.389.587
8543 - Μηχανές και συσκευές με δική τους λειτουργία, ηλεκτρικές, που δεν κατονομάζονται ούτε περιλαμβάνονται αλλού στο κεφάλαιο 85	28.507	629.676	1.248.058
8517 - Ηλεκτρικές συσκευές για την ενσύρματη τηλεφωνία ή την ενσύρματη τηλεγραφία, όπου συμπεριλαμβάνονται οι συσκευές ενσύρματης τηλεφωνίας με ασυρματικές χειροσυσκευές (ακουστικά) και οι συσκευές τηλεπικοινωνίας για συστήματα με φερόμενη ηλεκτρική ενέργ	4.149.401	943.804	1.191.791
8531 - Συσκευές ακουστικής ή οπτικής σηματοδότησης, ηλεκτρικές, π.χ. συστήματα κουδουνιών, σειρήνες, πίνακες ενδείξεων, συναγερμοί για διάρρηξη, κλοπή ή πυρκαγιά (εκτός από εκείνες των τύπων που χρησιμοποιούνται για αυτοκίνητα οχήματα και ποδήλατα ή σε δρ	1.445.506	545.356	506.178
8508 - Ηλεκτρικά εργαλεία, για χρήση με το χέρι, με ενσωματωμένο ηλεκτρικό κινητήρα	175.047	217.910	265.312
8503 - Μέρη που αναγνωρίζονται ότι προορίζονται αποκλειστικά ή κύρια για ηλεκτροκινητήρες, ηλεκτρικές γεννήτριες, συγκροτήματα παραγωγής ηλεκτρικού ρεύματος ή για ηλεκτρικούς περιστρεφόμενους μετατροπείς, π.δ.κ.α.	0	0	259.180
8501 - Ηλεκτροκινητήρες και ηλεκτρογεννήτριες (εκτός από τα συγκροτήματα παραγωγής ηλεκτρικού ρεύματος)	12.689	46.818	126.124
8525 - Συσκευές μετάδοσης (πομποί) για τη ραδιοτηλεφωνία, τη ραδιοτηλεγραφία, τη ραδιοφωνία ή την τηλεόραση, είτε έχουν ενσωματωμένη συσκευή λήψης (δέκτη) ή συσκευή εγγραφής ή αναπαραγωγής του ήχου ή όχι. Τηλεοπτικές συσκευές λήψης. Μαγνητοσκοπικές συσκευ	498.433	100.826	112.716
8534 - Κυκλώματα τυπωμένα	45.794	1.728	102.485

8526 - Συσκευές ραδιοανίχνευσης και ραδιοβόλησης (ραντάρ), συσκευές ραδιοναυσιπλοίας και συσκευές ραδιοτηλεχειρισμού συσκευές ραδιοναυσιπλοίας και συσκευές ραδιοτηλεχειρισμού	244.876	236.276	98.807
8515 - Ηλεκτρικές μηχανές και συσκευές για μαλακή συγκόλληση (κασσιτεροκόλληση), για σκληρή συγκόλληση (μπρουντζοκόλληση) ή για απλή αυτογενή συγκόλληση, συμπεριλαμβανομένων και εκείνων που λειτουργούν με ηλεκτρικά θερμαινόμενο αέριο, με λέιζερ ή με άλλες	113.376	99.868	92.312
8528 - Τηλεοπτικοί δέκτες, είτε έχουν ενσωματωμένους δέκτες ραδιοφωνικών εκπομπών ή συσκευές εγγραφής ήχου ή εικόνων ή συσκευές αναπαραγωγής εικόνων, είτε όχι. Οθόνες βίντεο και οι συσκευές προβολής εικόνας από βίντεο	60.883	100.040	49.937
8544 - Σύρματα και καλώδια (ό. συμπ. τα ομοαξονικά καλώδια) για ηλεκτροτεχνική χρήση, μονωμένα (έστω και μονωμένα με φωτοευαίσθητο βερνίκι ή οξειδωμένα ηλεκτρολυτικά) και άλλοι μονωμένοι ηλεκτρικοί αγωγοί, έστω και με εξαρτήματα σύνδεσης. Καλώδια από οπτι	12.662	150.025	45.116
8523 - Συχνοδιαμορφωμένες φέρουσες ήχου και παρόμοια μέσα εγγραφής προπαρασκευασμένα για εγγραφή, χωρίς εγγραφή (εκτός από τα είδη του κεφαλαίου 37)	103.965	116.858	43.209

8529 - Μέρη που αναγνωρίζονται αποκλειστικά ή κύρια για συσκευές εκπομπής και λήψης για τη ραδιοτηλεφωνία, τη ραδιοτηλεγραφία, τη ραδιοφωνία ή την τηλεόραση, για τηλεοπτικές συσκευές λήψης (τηλεοπτικές κάμερες), για μαγνητοσκοπικές συσκευές λήψης ακίνητης	19.049	116.598	40.511
8537 - Πίνακες, πλάκες, αναλόγια χειρισμού, έδρανα, ερμάρια και άλλες βάσεις, που είναι εξοπλισμένες με δύο ή περισσότερες συσκευές των κλάσεων 8535 ή 8536, όπου περιλαμβάνονται και οι βάσεις που έχουν ενσωματωμένες όργανα ή συσκευές του κεφαλαίου 90, για	27.930	26.009	39.619
8504 - Μετασηματιστές ηλεκτρικοί, ηλεκτρικοί μετατροπείς (π.χ. ανορθωτές) καθώς και πηνία επαγωγικής αντίδρασης και άλλα πηνία επαγωγής. Μέρη τους	35.035	48.537	37.950
8536 - Συσκευές ηλεκτρικές, για το κλείσιμο, τη διακοπή, την προστασία ή τη σύνδεση ηλεκτρικών κυκλωμάτων (π.χ. διακόπτες, ηλεκτρονόμοι, ασφάλειες, αντιστάσεις στα κύματα ηλεκτρισμού, φως και πρίζες, υποδοχές λαμπτήρων ντουί και κουτιά σύνδεσης), για τάση	9.785	11.740	28.728
8532 - Πυκνωτές σταθεροί, πυκνωτές μεταβλητοί και άλλοι ρυθμιζόμενοι πυκνωτές, ηλεκτρικοί	1.484	82	27.867
8542 - Ολοκληρωμένα κυκλώματα και ηλεκτρονικές μικροσυναρμοολογήσεις	16.101	4.271	17.233
8541 - Δίοδοι, τρανζίστορ και παρόμοιες διατάξεις με ημιαγωγό. Φωτοευαίσθητες διατάξεις με ημιαγωγό, ό. συμπ. τα φωτοστοιχεία έστω και συναρμολογημένα σε αυτοτελείς μονάδες ή με μορφή πίνακα (εκτός από φωτοβολταϊκές γεννήτριες). Δίοδοι εκπομπής φωτός. Δεμ	17.019	7.576	16.970
8516 - Θερμαντήρες νερού και θερμοσυσκευές που βυθίζονται στο νερό, ηλεκτρικοί. Ηλεκτρικές συσκευές για τη θέρμανση του χώρου ή για παρόμοιες χρήσεις. Ηλεκτροθερμικές συσκευές για την περιποίηση των μαλλιών (π.χ. συσκευές στεγνώματος, ηλεκτρικά μπιγκουτί	8.339	11.115	9.056
8507 - Ηλεκτρικοί συσσωρευτές, περιλαμβανομένων και των διαχωριστών τους, είτε έχουν τετράγωνη ή ορθογώνια μορφή είτε όχι. Μέρη τους (εκτός των μεταχειρισμένων, καθώς και εκτός εκείνων από μη σκληρυμένο ελαστικό (καουτσούκ) ή από υφαντικές ύλες)	16.580	21.561	8.226
8510 - Ηλεκτρικές ξυριστικές μηχανές, κουρευτικές μηχανές, μηχανές ψαλιδίσματος των μαλλιών και αποτριχωτικές συσκευές, με ενσωματωμένο ηλεκτρικό κινητήρα, καθώς και μέρη τους	140.604	140.887	7.155
8522 - Μέρη και εξαρτήματα, που σαφώς προορίζονται για αποκλειστική ή κύρια χρήση στις συσκευές αναπαραγωγής και εγγραφής του ήχου, καθώς και στα μαγνητοσκόπια εγγραφής εικόνας και ήχου ή αναπαραγωγής του ήχου π.δ.κ.α.	3.688	4.951	5.275
8533 - Αντιστάσεις ηλεκτρικές, ό. συμπ. οι ρεοστάτες και τα ποτενσιόμετρα (εκτός από θερμαντικές αντιστάσεις)	2.629	15.617	2.127
8548 - Απορρίμματα και υπολείμματα από ηλεκτρικά πρωτογενή στοιχεία, συστοιχίες και συσσωρευτές. Εξαντλημένα ηλεκτρικά πρωτογενή στοιχεία,			

συστοιχίες και συσσωρευτές. Ηλεκτρικά μέρη μηχανών και συσκευών που δεν κατονομάζονται ούτε περιλαμβάνονται αλλού στ	346	0	2.000
8514 - Κλίβανοι βιομηχανικοί ή εργαστηρίων, ηλεκτρικοί, ό. συμπ. οι κλίβανοι που λειτουργούν με επαγωγή ή με διηλεκτρική θέρμανση (εκτός των ξηραντήριων). Άλλες συσκευές βιομηχανικές ή εργαστηρίων για τη θερμική επεξεργασία υλών με επαγωγή ή διηλεκτρική θ	9.430	10.977	1.560
8513 - Φακοί τσέπης και άλλες φορητές ηλεκτρικές λυχνίες, που λειτουργούν με δική τους πηγή ηλεκτρικής ενέργειας, π.χ. συστοιχίες ηλεκτρικών στηλών, συσσωρευτές ή δυναμό (εκτός από τις συσκευές φωτισμού της κλάσης 8512)	0	9.220	1.152
8509 - Οικιακές συσκευές, ηλεκτρομηχανικές, με ενσωματωμένο ηλεκτρικό κινητήρα	0	0	1.091
8506 - Ηλεκτρικά πρωτογενή στοιχεία και συστοιχίες (μπαταρίες) (εκτός των μεταχειρισμένων). Μέρη τους	2.625	250	689
8538 - Μέρη που αναγνωρίζονται ότι προορίζονται αποκλειστικά ή κύρια για συσκευές της κλάσης 8535, 8536 ή 8537, π.δ.κ.α.	11.544	1.110	476
8545 - Ηλεκτρόδια από άνθρακα, ψήκτρες από άνθρακα, άνθρακες για λαμπτήρες, συστοιχίες ηλεκτρικών στηλών, ηλεκτρικές στήλες και άλλα είδη για ηλεκτροτεχνική χρήση, από γραφίτη ή άλλες ενώσεις του άνθρακα, έστω και σε ένωση με μέταλλο	896	3.082	344

8535 - Συσκευές ηλεκτρικές, για το κλείσιμο, τη διακοπή, την προστασία ή τη σύνδεση ηλεκτρικών κυκλωμάτων (π.χ. διακόπτες, ασφάλειες, απαγωγείς υπερτάσεων, αντιστάσεις στα κύματα ηλεκτρισμού, φινις και πρίζες και κουτιά σύνδεσης), για τάση > 1.000 V (εκτός	128	327	176
8539 - Λαμπτήρες πυράκτωσης και εκκένωσης, ό. συμπ. τα είδη με την ονομασία φάροι και προβολείς σφραγισμένοι, λαμπτήρες υπεριωδών ή υπέρυθρων ακτίνων και λαμπτήρες τόξου, ηλεκτρικοί	8.517	13.677	101
8518 - Μικρόφωνα και τα υποστηρίγματα αυτών (εκτός των ασυρμάτων με ενσωματωμένο πομπό). Μεγάφωνα, έστω και σε προστατευτικό περίβλημα. Ακουστικά, έστω και συνδυασμένα με μικρόφωνο (εκτός από τηλεφωνικές συσκευές, συσκευές διευκόλυνσης της ακοής των βαρुक	34.146	4.808	56
8547 - Μονωτικά τεμάχια, που αποτελούνται στο σύνολό τους από μονωτικές ύλες ή που περιλαμβάνουν απλά μεταλλικά τεμάχια στέρωσης, συναρμολογημένα στη μάζα (π.χ. υποδοχές με εσωτερικό σπείρωμα), για ηλεκτρικές μηχανές, συσκευές ή εγκαταστάσεις (εκτός των	0	110	0
8511 - Μηχανές πυροδότησης, διατάξεις ανάφλεξης και εκκινήτριες, ηλεκτρικοί, για κινητήρες εσωτερικής καύσης με εξωτερική ανάφλεξη ή αυτανάφλεξη (π.χ. μηχανές και διατάξεις μαγνητοηλεκτρικές ή δυναμομαγνητοηλεκτρικές, πηνία και αναφλεκτήρες αφής καθώς και	0	9.747	0
8505 - Ηλεκτρομαγνήτες (εκτός εκείνων που προορίζονται για ιατρική χρήση). Μόνιμοι μαγνήτες και είδη που προορίζονται να γίνουν μόνιμοι μαγνήτες μετά από μαγνητοποίηση. Πλάκες υποστήριξης, σφικτήρες και παρόμοιοι μόνιμοι μαγνητικές ή ηλεκτρομαγνητικές δια	3.394	45	0
8519 - Πικάπ, ηλεκτρόφωνα, συσκευές ανάγνωσης κασετών και άλλες συσκευές αναπαραγωγής του ήχου, χωρίς ενσωματωμένη διάταξη ηχοληψίας (εκτός εκείνων που είναι συνδυασμένες με συσκευές λήψης για τη ραδιοφωνία ή την τηλεόραση)	14.935	0	0
8546 - Μονωτήρες για ηλεκτροτεχνική χρήση, από ύλες παντός τύπου (εκτός από μονωτικά τεμάχια)	0	163	0
8521 - Μαγνητοσκόπια (βίντεο) εγγραφής εικόνας και ήχου ή αναπαραγωγής του ήχου, είτε έχουν ενσωματωμένο δέκτη βιντεοφωνικών σημάτων ή όχι (εκτός από τις μαγνητοσκοπικές συσκευές λήψης βιντεοκάμερες)	59.116	2.749	0
90 - ΟΡΓΑΝΑ ΚΑΙ ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΟΠΤΙΚΗΣ, ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ Ή ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΑΣ, ΜΕΤΡΗΣΗΣ, ΕΛΕΓΧΟΥ Ή ΑΚΡΙΒΕΙΑΣ. ΟΡΓΑΝΑ ΚΑΙ ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΙΑΤΡΟΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗΣ. ΜΕΡΗ ΚΑΙ ΕΞΑΡΤΗΜΑΤΑ ΑΥΤΩΝ ΤΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ Ή ΣΥΣΚΕΥΩΝ	5.554.632	4.045.653	3.759.425
9021 - Ορθοπεδικές συσκευές και άλλες ορθοπεδικές διατάξεις, ό. συμπ. τα δεκανίκια, οι ιατροχειρουργικές ζώνες και οι επίδεσμοι. Νάρθηκες και άλλες διατάξεις για τη θεραπεία καταγμάτων. Προθέσεις και άλλα είδη προθετικής. Συσκευές για τη διευκόλυνση της α	986.143	1.146.762	1.335.526

9018 - Όργανα και συσκευές για ιατρική, χειρουργική, οδοντιατρική ή κτηνιατρική χρήση, ό. συμπ. οι σπινθηρογράφοι και άλλες συσκευές ηλεκτροθεραπείας, καθώς και συσκευές για τον έλεγχο της οξύτητας της όρασης, π.δ.κ.α.	2.332.122	1.118.069	787.098
9032 - Όργανα και συσκευές ρύθμισης (εκτός από τις βαλβίδες της κλάσης 8481)	852.283	858.086	728.742
9005 - Διόπτρες με δύο οπτικά πεδία, διόπτρες με ένα οπτικό πεδίο, αστρονομικές διόπτρες, οπτικά τηλεσκόπια και οι βάσεις αυτών. Άλλα αστρονομικά όργανα και οι βάσεις αυτών (εκτός από όργανα ραδιοαστρονομίας και άλλα όργανα και συσκευές που δεν κατονομάζο	0	47.212	90.228
9027 - Όργανα και συσκευές για φυσικές ή χημικές αναλύσεις (π.χ. πολωσίμετρα, διαθλασίμετρα, φασματομέτρα και αναλυτές αερίων ή καπνού). Όργανα και συσκευές για τον προσδιορισμό του ιξώδους, του πορώδους, της διαστολής, της επιφανειακής τάσης ή παρομοίων	103.713	99.098	88.998
9003 - Σκελετοί για ματογυάλια ή για παρόμοια είδη και μέρη αυτών, π.δ.κ.α.	26.122	171.610	85.410
9023 - Όργανα, συσκευές και πρότυπα για επίδειξη (π.χ. κατά τη διδασκαλία ή σε εκθέσεις), ακατάλληλα για άλλες χρήσεις (εκτός από συσκευές εδάφους για την εκπαίδευση στην πτήση της κλάσης 8805, αντικείμενα συλλογών της κλάσης 9705 και αρχαιολογικά αντικεί	1.000	55.672	81.558

9026 - Όργανα και συσκευές για τη μέτρηση ή τον έλεγχο της παροχής, της στάθμης, της πίεσης ή των άλλων μεταβλητών μεγεθών των υγρών ή των αερίων, π.χ. μετρητές παροχής, δείκτες στάθμης υγρών ή αερίων, μανόμετρα, μετρητές θερμότητας (εκτός από όργανα και	72.980	17.901	73.688
9019 - Συσκευές μηχανοθεραπείας. Συσκευές μάλaxης (μασάζ). Συσκευές ψυχοτεχνικής. Συσκευές οζονοθεραπείας, οξυγονοθεραπείας ή ταυτόχρονης χορήγησης οξυγόνου και φαρμάκων, αναπνευστικές συσκευές για την τεχνητή αναπνοή και άλλες συσκευές για αναπνευστική θ	293.223	140.313	70.681
9033 - Μέρη και εξαρτήματα για μηχανήματα, συσκευές, όργανα ή άλλα είδη του κεφαλαίου 90, που δεν κατονομάζονται ούτε περιλαμβάνονται αλλού στο κεφάλαιο 90	173.630	184.743	61.203
9022 - Συσκευές ακτίνων X και συσκευές που χρησιμοποιούν τις ακτινοβολίες άλφα, βήτα και γάμα, έστω και για ιατρική, χειρουργική, οδοντιατρική ή κτηνιατρική χρήση, ό. συμπ. οι συσκευές ακτινογραφίας ή ακτινοθεραπείας, οι σωλήνες ακτίνων X και άλλες διατάξ	310.361	1.814	55.568
9015 - Όργανα και συσκευές γεοδαισίας, τοπογραφίας, εικονομετρίας, υδρογραφίας, ωκεανογραφίας, υδρολογίας, μετεωρολογίας ή γεοφυσικής (εκτός από πυξίδες). Τηλέμετρα	11.978	1.117	46.444
9001 - Ίνες οπτικές και δέσμες οπτικών ινών. Καλώδια από οπτικές ίνες (εκτός εκείνων της κλάσης 8544 που αποτελούνται από ίνες επενδυμένες η καθεμία χωριστά). Υλές πόλωσης σε φύλλα ή πλάκες. Φακοί (ό. συμπ. οι φακοί επαφής), πρίσματα, καθρέπτες και άλλα σ	28.538	77.174	41.913
9002 - Φακοί, πρίσματα, καθρέπτες και άλλα στοιχεία οπτικής, από ύλες παντός τύπου, για όργανα και συσκευές, συναρμολογημένα (εκτός εκείνων που είναι από γυαλί μη κατεργασμένο οπτικά)	19.814	36.556	41.136
9031 - Όργανα, συσκευές και μηχανήματα μέτρησης ή ελέγχου, που δεν κατονομάζονται ούτε περιλαμβάνονται αλλού στο κεφάλαιο 90. Προβολείς πλάγιας όψης	93.932	23.069	39.749
9028 - Μετρητές αερίων, υγρών ή ηλεκτρισμού, ό. συμπ. οι μετρητές για τη μέτρηση των μετρητών αυτών	46.979	12.005	33.584
9020 - Αναπνευστικές συσκευές και μάσκες αερίου (εκτός από προστατευτικές μάσκες χωρίς μηχανικά μέρη και χωρίς κινητό στοιχείο φίλτραρίσματος, καθώς και εκτός από αναπνευστικές συσκευές για την τεχνητή αναπνοή και άλλες συσκευές για αναπνευστική θεραπεία)	24.104	163	28.768
9004 - Ματογυάλια (διορθωτικά, προστατευτικά ή άλλα) και παρόμοια είδη (εκτός από ματογυάλια για τον έλεγχο της οπτικής ικανότητας, φακούς επαφής και φακούς ή σκελετούς για ματογυάλια)	4.882	0	28.729
9025 - Πυκνόμετρα (αραιόμετρα, μετρητές οξύτητας) και παρόμοια επιπλέοντα όργανα, θερμόμετρα, πυρόμετρα, βαρόμετρα, υγρόμετρα και ψυχρόμετρα, έστω και με διάταξη καταγραφής της ένδειξης, ακόμα και συνδυασμένα μεταξύ τους	67.896	6.742	27.368

9030 - Ταλαντοσκόπια, αναλυτές φάσματος και άλλα όργανα και συσκευές για τη μέτρηση ή τον έλεγχο των ηλεκτρικών μεγεθών. Όργανα και συσκευές για τη μέτρηση ή την ανίχνευση των ακτινοβολιών άλφα, βήτα, γάμα, Χ, των κοσμικών ακτινοβολιών ή άλλων ιονιζουσών	14.008	19.190	8.372
9011 - Μικροσκόπια οπτικά, ό. συμπ. τα μικροσκόπια για τη φωτομικρογραφία, τη μικροκινηματογραφία ή τη μικροπροβολή (εκτός από αμφοτερόφθαλαμα μικροσκόπια για την οφθαλμολογία, καθώς και όργανα και συσκευές της κλάσης 9031)	10.259	2.508	1.677
9014 - Πυξίδες, ό. συμπ. οι πυξίδες ναυσιπλοίας. Άλλα όργανα και συσκευές ναυσιπλοίας (εκτός από συσκευές ραδιοναυσιπλοίας)	0	100	1.367
9013 - Διατάξεις με υγρούς κρυστάλλους, που δεν αναφέρονται ειδικότερα αλλού ως είδη. Λείζερ (εκτός από διόδους λέιζερ). Άλλα όργανα και συσκευές οπτικής που δεν κατονομάζονται ούτε περιλαμβάνονται αλλού στο κεφάλαιο 90	79.484	0	1.081
9007 - Κινηματογραφικές μηχανές λήψης και μηχανές προβολής ταινιών, έστω και με ενσωματωμένες συσκευές εγγραφής ή αναπαραγωγής του ήχου (εκτός από συσκευές βιντεοτεχνικής)	0	0	483
9017 - Όργανα και συσκευές σχεδίασης, χάραξης ή υπολογισμού (π.χ. μηχανές σχεδίασης, παντογράφοι, μοιρογνωμόνια, μαθηματικά εργαλεία, λογαριθμικοί κανόνες και κύκλοι). Όργανα και συσκευές μέτρησης του μήκους, για χρήση με το χέρι (π.χ. χάρακες, μέτρα σε τ	1.181	479	54

9024 - Μηχανές και συσκευές για τον έλεγχο της σκληρότητας, της αντοχής σε εφελκυσμό ή συμπίεση, της ελαστικότητας ή άλλων μηχανικών ιδιοτήτων των υλικών (π.χ. μετάλλων, ξύλου, υφαντικών υλών, χαρτιού, πλαστικών υλών)	0	25.270	0
29 - ΟΡΓΑΝΙΚΑ ΧΗΜΙΚΑ ΠΡΟΙΟΝΤΑ	2.014.722	2.419.068	3.061.481
2902 - Υδρογονάνθρακες κυκλικοί	890.629	1.515.107	1.991.748
2933 - Ενώσεις ετεροκυκλικές μόνο με ετεροάτομο(ετεοάτομα) αζώτου	356.624	230.963	580.915
2917 - Οξέα πολυκαρβοξυλικά, οι ανυδρίτες, τα αλογονίδια, υπεροξειδία και υπεροξέα τους. Τα αλογονωμένα, σουλφονωμένα, νιτρωμένα ή νιτροδωμένα παράγωγά τους	671.522	459.568	257.120
2907 - Φαινόλες. Φαινόλες-αλκοόλες	0	0	52.139
2934 - Νουκλεϊνικά οξέα και τα άλατά τους· ενώσεις ετεροκυκλικές (εκτός από ενώσεις μόνο με ετεροάτομο(ετεοάτομα) οξυγόνου ή αζώτου)	2.523	0	47.107
2914 - Κετόνες και κινόνες, έστω και αν περιέχουν άλλες οξυγονούχες ομάδες, και τα αλογονωμένα, σουλφονωμένα, νιτρωμένα ή νιτροδωμένα παράγωγά τους	25.967	27.566	38.342
2932 - Ενώσεις ετεροκυκλικές μόνο με ετεροάτομοα οξυγόνου	50.903	45.025	36.305
2922 - Αμινοενώσεις με οξυγονούχες ομάδες	0	1.330	14.262
2924 - Ενώσεις με καρβοξυαμιδική ομάδα. Ενώσεις με αμιδική ομάδα του ανθρακικού οξέος	0	44.450	13.125
2918 - Οξέα καρβοξυλικά που περιέχουν συμπληρωματικές οξυγονούχες ομάδες και οι ανυδρίτες, τα αλογονίδια, υπεροξειδία, υπεροξέα τους. Τα αλογονωμένα, σουλφονωμένα, νιτρωμένα ή νιτροδωμένα παράγωγά τους	2.681	1.580	8.267
2905 - Αλκοόλες άκυκλες και τα αλογονωμένα, σουλφονωμένα, νιτρωμένα ή νιτροδωμένα παράγωγά τους	8.031	11.396	7.918
2935 - Σουλφοναμίδες	0	0	7.009
2909 - Αιθέρες, αιθέρες-αλκοόλες, αιθέρες-φαινόλες, αιθέρες-αλκοόλες-φαινόλες, υπεροξειδία αλκοολών, υπεροξειδία αιθέρων, υπεροξειδία κετονών, καθορισμένης ή μη χημικής σύστασης, και τα αλογονωμένα, σουλφονωμένα, νιτρωμένα ή νιτροδωμένα παράγωγά τους	4.032	2.189	6.009
2941 - Αντιβιοτικά	0	283	707
2915 - Οξέα μονοκαρβοξυλικά άκυκλα κορεσμένα και οι ανυδρίτες, τα αλογονίδια, υπεροξειδία και υπεροξέα τους. Τα αλογονωμένα, σουλφονωμένα, νιτρωμένα ή νιτροδωμένα παράγωγά τους	1.810	0	200
2906 - Αλκοόλες κυκλικές και τα αλογονωμένα, σουλφονωμένα, νιτρωμένα ή νιτροδωμένα παράγωγά τους	0	4.750	155
2937 - Ορμόνες φυσικές ή αναπαραγμένες με σύνθεση. Τα παράγωγά τους που χρησιμοποιούνται κυρίως ως ορμόνες. Άλλα στεροειδή που χρησιμοποιούνται κυρίως ως ορμόνες	0	0	81
2942 - Αμιγείς οργανικές ενώσεις καθορισμένης χημικής σύστασης, π.δ.κ.α.	0	0	72
2910 - Εποξειδία, εποξυαλκοόλες, εποξυφαινόλες και εποξυαιθέρες, με τριμελή			

δακτύλιο, και τα αλογονωμένα, σουλφονωμένα, νιτρωμένα ή νιτροδωμένα παράγωγά τους	0	24.725	0
2901 - Υδρογονάνθρακες άκυκλοι	0	50.136	0
48 - ΧΑΡΤΙ ΚΑΙ ΧΑΡΤΟΝΙΑ. ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΚΥΤΤΑΡΙΝΗ, ΧΑΡΤΙ Ή ΧΑΡΤΟΝΙ	4.080.075	3.891.009	2.777.314
4805 - Χαρτιά και χαρτόνια, για ανακύκλωση (απορρίμματα και αποκόμματα), χωρίς επίχρση ή επάλειψη, σε κυλίνδρους ή σε φύλλα σύμφωνα με τη σημείωση 7α) και 7β) του κεφαλαίου 48, που δεν έχουν υποστεί καμμιά άλλη κατεργασία εκτός από εκείνες που αναφέροντα	2.181.398	2.315.830	1.302.778
4819 - Κουτιά, κιβώτια, σάκοι, σακίδια, χωνιά και άλλες συσκευασίες από χαρτί, χαρτόνι, χαρτοβάμβακα ή επίπεδες επιφάνειες από ίνες κυτταρίνης, που δεν κατονομάζονται αλλού. Είδη από χαρτόνι με μορφή σκληρής θήκης ή δοχείου, των τύπων που χρησιμοποιούνται	1.365.142	1.041.137	990.709
4818 - Χαρτί καθαριότητας (υγείας) και παρόμοιο χαρτί, χαρτοβάμβακας και ιστοί κυτταρινικών ινών, των τύπων που χρησιμοποιούνται για οικιακή χρήση ή για χρήσεις υγεινής, σε κυλίνδρους πλάτους <= 36 cm, ή κομμένα σε συγκεκριμένα μεγέθη ή σχήματα. Χαρτομάν	0	121	125.991

4808 - Χαρτιά και χαρτόνια κυματοειδή, είτε έχουν συγκολλημένη επικάλυψη είτε όχι, ρυτιδωμένα, πτυχωτά, ανάγλυφα ή διάτρητα δια πίεσης ή δι' ανάγλυφης εκτύπωσης, σε κυλίνδρους ή σε φύλλα σύμφωνα με τη σημείωση 7α) ή 7β) του παρόντος κεφαλαίου (εκτός από τα	166.439	247.843	104.839
4804 - Χαρτί και χαρτόνια κραφτ, χωρίς επίχριση ή επάλειψη, σε κυλίνδρους ή σε φύλλα σύμφωνα με τη σημείωση 7α) ή 7β) του κεφαλαίου 48 (εκτός από είδη των κλάσεων 4802 ή 4803)	187.850	103.704	102.596
4823 - Χαρτιά, χαρτόνια, χαρτοβάμβακας και επίπεδες επιφάνειες από ίνες κυτταρίνης, σε ταινίες ή σε κυλίνδρους πλάτους ≤ 15 cm, σε φύλλα με σχήμα τετράγωνο ή ορθογώνιο των οποίων καμία πλευρά δεν είναι > 36 cm όταν είναι ξεδιπλωμένα, και τεχνουργήματα α	87.861	41.324	66.865
4811 - Χαρτιά, χαρτόνια, χαρτοβάμβακας και ιστοί κυτταρινικών ινών, επιστρωμένα, επιχρισμένα, εμποτισμένα, επιφανειακώς χρωματισμένα, διακοσμημένα ή τυπωμένα, σε κυλίνδρους ή σε φύλλα σύμφωνα με τη σημείωση 7α) ή 7β) του κεφαλαίου 48 (εκτός από τα είδη τω	17.343	4.743	35.814
4807 - Χαρτί και χαρτόνια συναρμολογημένα επίπεδα με συγκόλληση, χωρίς επίχριση ή επάλειψη στην επιφάνεια ούτε εμποτισμένα, έστω και ενισχυμένα εσωτερικά, σε κυλίνδρους ή σε φύλλα σύμφωνα με τη σημείωση 7α) ή 7β) του κεφαλαίου 48	0	48.213	19.215
4806 - Χαρτί και χαρτόνια που λαμβάνονται με τη χρήση θειικού οξέος, χαρτί αδιάβροχο σε λίπη (greaseproof), χαρτί διάφανο αντιγραφής και χαρτί με την ονομασία κρυσταλλοειδές και άλλα χαρτιά που έχουν υποστεί κατεργασία με καλάνδρα, διαφανή ή ημιδιαφανή, σ	485	373	15.580
4803 - Χαρτί καθαριότητας (υγείας), χαρτί που χρησιμοποιείται για πετσέτες χεριών, για πετσέτες και παρόμοια χαρτιά οικιακής χρήσης, υγιεινής ή καθαριότητας, χαρτοβάμβακας και επίπεδες επιφάνειες από ίνες κυτταρίνης, έστω και ρυτιδωμένα, πτυχωτά, ανάγλυφα	11.275	11.296	8.456
4821 - Ετικέτες κάθε είδους, από χαρτί ή χαρτόνι, τυπωμένες ή μη	1.202	7.869	2.749
4820 - Κατάστιχα, λογιστικά βιβλία, σημειωματάρια (σημειώσεων, παραγγελιών, αποδείξεων), σημειωματάρια-ημερολόγια (ατζέντες), συσσωματωμένα φύλλα χαρτιού για υπενθυμίσεις, συσσωματωμένα φύλλα χαρτιού για επιστολές και παρόμοια τεχνουργήματα, τετράδια, επι	2.199	29.191	1.277
4810 - Χαρτί και χαρτόνια επιχρισμένα με καολίνη ή με άλλες ανόργανες ουσίες στη μία ή και στις δύο επιφάνειες, με ή χωρίς συνδετικά, έστω και χρωματισμένα στην επιφάνεια, διακοσμημένα στην επιφάνεια ή τυπωμένα, σε κυλίνδρους ή σε φύλλα σύμφωνα με τη σημ	3.469	5.116	445
4817 - Φάκελοι, επιστολικά δελτάρια, ταχυδρομικά δελτάρια μη εικονογραφημένα και δελτάρια αλληλογραφίας, από χαρτί ή χαρτόνι, καθώς και κουτιά, θήκες και παρόμοιες μορφές από χαρτί ή χαρτόνι, που περιέχουν συλλογή ειδών αλληλογραφίας (εκτός από επιστολικά	0	1.408	0

4814 - Χαρτί τοιχοστρωσίας και παρόμοιες επενδύσεις τοίχων που αποτελούνται από χαρτί. Χαρτί για στόλισμα υαλοστασίων	9.004	0	0
4802 - Χαρτί και χαρτόνια, χωρίς επίχριση ή επάλειψη, των τύπων που χρησιμοποιούνται για το γράψιμο, την εκτύπωση ή για άλλους γραφικούς σκοπούς, και χαρτί και χαρτόνια για καρτέλες ή ταινίες για διάτρηση, σε κυλίνδρους ή σε φύλλα σύμφωνα με τη σημείωση 7	46.408	32.841	0
08 - ΚΑΡΠΟΙ ΚΑΙ ΦΡΟΥΤΑ ΒΡΩΣΙΜΑ, ΦΛΟΥΔΕΣ ΕΣΠΕΡΙΔΟΕΙΔΩΝ Ή ΠΕΠΟΝΙΩΝ	1.736.903	1.225.052	2.294.986
0804 - Χουρμάδες, σύκα, ανανάδες, αχλάδια των ποικιλιών avocats και goyaves, μάγκες και μαγγούστες, νωπά ή ξερά	648.013	675.124	1.435.762
0805 - Εσπεριδοειδή, νωπά ή ξερά	671.467	297.263	661.884
0808 - Μήλα, αχλάδια και κυδώνια, νωπά	10.985	15.148	63.900
0806 - Σταφύλια, νωπά ή ξερά	14.085	7.674	52.717
0811 - Καρποί και φρούτα, άψητα ή ψημένα στον ατμό ή βρασμένα στο νερό, κατεψυγμένα, έστω και με προσθήκη ζάχαρης ή άλλων γλυκαντικών	0	52.586	49.123
0810 - Φράουλες, σμέουρα, βατόμουρα, φραγκοστάφυλα κάθε είδους, λαγοκέρασα και άλλοι καρποί και φρούτα βρώσιμα, νωπά (εκτός από καρπούς με κέλυφος, μπανάνες, χουρμάδες, σύκα, ανανάδες, καρποί αβοκάντο, γκουάβες, καρποί μάγγο, μαγγούστες, καρποί παπάγιας,	322.550	175.167	30.151

0807 - Πεπόνια, στα οποία περιλαμβάνονται και τα καρπούζια, και καρποί παπάγιας, νωπά	4.777	2.090	1.449
0809 - Βερίκοκα, κέρασια, ροδάκινα, στα οποία περιλαμβάνονται και τα brugnons και nectarines, δαμάσκηνα και αγριοδαμάσκηνα, νωπά	65.026	0	0
52 – ΒΑΜΒΑΚΙ	994.752	559.746	1.971.198
5201 - Βαμβάκι, μη λαναρισμένο ούτε χτενισμένο	0	253	1.450.643
5208 - Υφάσματα από βαμβάκι, περιεκτικότητας κατά βάρος σε βαμβάκι >= 85%, με βάρος κατά τ.μ. <= 200 g	981.927	552.641	495.275
5209 - Υφάσματα από βαμβάκι, περιεκτικότητας κατά βάρος σε βαμβάκι >= 85%, με βάρος κατά τ.μ. > 200 g	6.960	0	21.674
5203 - Βαμβάκι, λαναρισμένο ή χτενισμένο	0	0	3.606
5211 - Υφάσματα που αποτελούνται ως επί το πλείστον, αλλά σε ποσοστό < 85% κατά βάρος, από βαμβάκι, σύμμεικτα κυρίως ή μόνο με συνθετικές ή τεχνητές ίνες, με βάρος κατά τ.μ. > 200 g	0	5.626	0
5210 - Υφάσματα που αποτελούνται ως επί το πλείστον, αλλά σε ποσοστό < 85% κατά βάρος, από βαμβάκι, σύμμεικτα κυρίως ή μόνο με συνθετικές ή τεχνητές ίνες, με βάρος κατά τ.μ. <= 200 g	5.865	0	0
5207 - Νήματα από βαμβάκι, συσκευασμένα για τη λιανική πώληση (εκτός από τα νήματα ραφής)	0	1.226	0
78 - ΜΟΛΥΒΔΟΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΜΟΛΥΒΔΟ	3.560.751	1.269.131	1.915.687
7801 - Μόλυβδος σε ακατέργαστη μορφή	3.560.751	1.269.131	1.915.687
7806 - Τεχνουργήματα από μόλυβδο, π.δ.κ.α.	0	0	0
94 - ΕΠΙΠΛΑ, ΕΠΙΠΛΑ ΙΑΤΡΟΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΑ. ΕΙΔΗ ΚΛΙΝΟΣΤΡΩΜΝΗΣ ΚΑΙ ΠΑΡΟΜΟΙΑ. ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΦΩΤΙΣΜΟΥ ΠΟΥ ΔΕΝ ΚΑΤΟΝΟΜΑΖΟΝΤΑ Ή ΔΕΝ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΙ ΑΛΛΟΥ. ΛΑΜΠΕΣ-ΡΕΚΛΑΜΕΣ, ΦΩΤΕΙΝΑ ΣΗΜΑΤΑ, ΦΩΤΕΙΝΕΣ ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΠΙΝΑΚΙΔΕΣ ΚΑΙ ΠΑΡΟΜΟΙΑ ΕΙΔΗ. ΠΡΟΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ	918.710	1.376.569	1.579.321
9403 - Έπιπλα (εκτός από καθίσματα και έπιπλα για την ιατρική, την οδοντιατρική, την κτηνιατρική ή τη χειρουργική). Μέρη αυτών, π.δ.κ.α.	769.446	980.119	840.958
9406 - Κτίρια προκατασκευασμένα, έστω και ατελή ή μη συναρμολογημένα ακόμα	118.907	176.239	462.349
9401 - Καθίσματα (εκτός εκείνων που προορίζονται για την ιατρική, την οδοντιατρική, την κτηνιατρική ή τη χειρουργική της κλάσης 9402), έστω και αν μπορούν να μετατρέπονται σε κρεβάτια και τα μέρη αυτών, π.δ.κ.α.	24.709	209.230	272.920
9405 - Συσκευές φωτισμού (ό. συμπ. οι προβολείς) και τα μέρη αυτών, που δεν κατονομάζονται ούτε περιλαμβάνονται αλλού. Λάμπες-ρεκλάμες, φωτεινοί πίνακες, φωτεινές επιγραφές και παρόμοια είδη, με μόνιμη πηγή φωτισμού, καθώς και τα μέρη αυτών, που δεν κατον	5.648	6.139	2.974
9404 - Σομέδες (εκτός από σπειρώματα για καθίσματα). Είδη κλινοστρωμνής και παρόμοια προϊόντα (π.χ. στρώματα, παπλώματα, μαξιλάρια, παραγεμισμένα			

χαμηλά καθίσματα πουφ και προσκεφάλια), που φέρουν ελατήρια ή που είναι παραγεμισμένα ή επενδυμένα εσωτερικά	0	4.842	120
33 - ΑΙΘΕΡΙΑ ΕΛΑΙΑ ΚΑΙ ΡΗΤΙΝΟΕΙΔΗ. ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΑΡΩΜΑΤΟΠΟΙΑΣ Ή ΚΑΛΛΩΠΙΣΜΟΥ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΕΝΑ ΚΑΙ ΚΑΛΛΥΝΤΙΚΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ	1.278.070	1.520.074	1.481.539
3304 - Προϊόντα ομορφιάς ή φτιασιδώματος (μακιγιάζ) παρασκευασμένα και παρασκευάσματα για τη συντήρηση ή τη φροντίδα του δέρματος (εκτός από τα φάρμακα), στα οποία περιλαμβάνονται και τα αντιηλιακά παρασκευάσματα και τα παρασκευάσματα για το μαύρισμα. Παρ	581.771	892.708	1.043.187
3305 - Παρασκευάσματα για τα μαλλιά	500.900	489.302	388.279
3307 - Παρασκευάσματα για πριν το ξύρισμα, για το ξύρισμα και για μετά το ξύρισμα, αποσμητικά σώματος, παρασκευάσματα για λουτρά, αποτριχωτικά, άλλα προϊόντα αρωματοποιίας ή καλλωπισμού παρασκευασμένα και άλλα καλλυντικά παρασκευάσματα, που δεν κατονομάζο	188.109	128.957	41.672
3301 - Αιθέρια έλαια, αποτερπενωμένα ή μη, στα οποία περιλαμβάνονται και εκείνα με την ονομασία πηγμένα ή απόλυτα. Ρητινοειδή. Εκχυλισμένες ελαιορητίνες. Συμπυκνώματα αιθερίων ελαίων σε λίπη, μη πτητικά έλαια, κεριά ή ανάλογες ύλες, που λαμβάνονται με εμφ	4.514	3.267	6.281

3302 - Μείγματα ευωδών ουσιών και μείγματα, στα οποία περιλαμβάνονται και τα αλκοολούχα διαλύματα, με βάση μία ή περισσότερες από αυτές τις ουσίες, των τύπων που χρησιμοποιούνται ως πρώτες ύλες στη βιομηχανία. Άλλα παρασκευάσματα που βασίζονται σε ευώδεις	2.776	3.160	2.120
3306 - Παρασκευάσματα για την υγιεινή του στόματος και των δοντιών, στα οποία περιλαμβάνονται και οι σκόνες και κρέμες για τη διευκόλυνση της στερέωσης των οδοντοστοιχιών. Νήματα που χρησιμοποιούνται για τον καθαρισμό των μεσοδοντίων διαστημάτων (οδοντικά	0	2.680	0
89 - ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΚΑΙ ΠΟΤΑΜΙΑ ΝΑΥΣΙΠΛΟΙΑ	0	0	1.249.042
8904 - Πλοία ρυμουλκά και πλοία προωθητικά	0	0	1.249.042
07 - ΛΑΧΑΝΙΚΑ, ΦΥΤΑ, ΡΙΖΕΣ ΚΑΙ ΚΟΝΔΥΛΟΙ, ΒΡΩΣΙΜΑ	1.566.529	1.387.983	1.151.812
0709 - Λαχανικά, νωπά ή διατηρημένα με απλή ψύξη (εκτός από πατάτες, ντομάτες, λαχανικά του γένους Allium, προϊόντα του γένους Brassica, μαρούλια του είδους Lactuca sativa και του γένους Cichorium, καρότα, γογγύλια, κοκκινογούλια για σαλάτα, λαγόχορτο (σκ	1.284.530	1.063.694	1.013.889
0714 - Ρίζες μανιόκας, αραρούτης και σαλεπιού, κόνδυλοι ηλίανθου (ψευδοκλοκάσια), γλυκοπατάτες και παρόμοιες ρίζες και κόνδυλοι με υψηλή περιεκτικότητα σε άμυλο ή ινουλίνη, νωπά, διατηρημένα με απλή ψύξη, κατεψυγμένα ή αποξηραμένα έστω και κομμένα σε τεμ	253.059	298.977	128.089
0706 - Καρότα, γογγύλια, κοκκινογούλια για σαλάτα, λαγόχορτο (σκουλί), ραπανοσέλινα, ραπάνια και παρόμοιες βρώσιμες ρίζες, νωπά ή διατηρημένα με απλή ψύξη	4.564	4.364	8.104
0702 - Ντομάτες, νωπές ή διατηρημένες με απλή ψύξη	22.627	0	1.730
0704 - Κράμβες, κουνουπίδια, κράμβες σγουρές, γογγυλοκράμβες και παρόμοια βρώσιμα προϊόντα του γένους Brassica, νωπά ή διατηρημένα με απλή ψύξη	1.749	0	0
0713 - Όσπρια ξερά, χωρίς λοβό, έστω και ξεφλουδισμένα ή σπασμένα	0	20.948	0
70 - ΓΥΑΛΙ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΓΥΑΛΙ	1.782.114	1.659.180	978.728
7005 - Υαλοπίνακες από πυρολειασμένο γυαλί επίπλευσης και υαλοπίνακες από γυαλί που είναι λειασμένο ή αποστιλνωμένο στη μία ή και στις δύο πλευρές, είτε έχει απορροφητική, αντανάκλαστική ή μη αντανάκλαστική στρώση ή όχι, το οποίο όμως δεν έχει υποστεί άλ	1.190.626	1.310.694	814.938
7007 - Μονό γυαλί ασφαλείας, σκληρυμένο και γυαλί ασφαλείας με πολλαπλές επιφάνειες επικολλητό γυαλί (εκτός από μονωτικές πλάκες από γυαλί με πολλαπλές επιφάνειες, γυαλιά για ματογυαλία και γυαλιά ωρολογοποιίας)	587.063	341.620	146.763
7009 - Καθρέφτες από γυαλί, έστω και με πλαίσιο, ό. συμπ. οι οπισθοσκοπικοί καθρέφτες (εκτός από οπτικούς καθρέφτες οπτικώς κατεργασμένους, καθώς και καθρέφτες ηλικίας > 100 ετών)	4.425	0	11.603
7019 - Ίνες από γυαλί (ό. συμπ. ο υαλοβάμβακας) και τεχνουργήματα από αυτές (εκτός από ορυκτά μαλλιά και τεχνουργήματα από αυτά, οπτικές ίνες, δέσμες			

ινών ή καλώδια, ηλεκτρικοί μονωτήρες ή μονωτικά τεμάχια, βούρτσες και πινέλα από ίνες από γυαλί και περού	0	0	3.262
7013 - Γυάλινα αντικείμενα που προορίζονται για το τραπέζι, την κουζίνα, τον καλλωπισμό, το γραφείο, την εσωτερική διακόσμηση ή παρόμοιες χρήσεις (εκτός από τα είδη της κλάσης 7018, καθώς και βάζα για τη συντήρηση τροφίμων, καθρέφτες, βιτρό, συσκευές φωτι	0	0	1.400
7010 - Φιάλες, νταμιτζάνες, φιαλίδια, κανάτες, βάζα, σωληνοειδείς φιάλες, φύσιγγες και άλλα δοχεία από γυαλί, για μεταφορές ή συσκευασίες εμπορικής φύσης, βάζα συντήρησης τροφίμων, πώματα, επικαλύμματα και άλλα είδη πωματισμού από γυαλί (εκτός από φιάλες	0	6.866	520
7020 - Τεχνουργήματα από γυαλί, π.δ.κ.α.	0	0	242
7003 - Υαλοπίνακες ή είδη καθορισμένης μορφής από χυτευτό ή ελατό γυαλί, είτε έχει απορροφητική, αντανακλαστική ή μη αντανακλαστική στρώση ή όχι, αλλά που δεν έχει υποστεί άλλη κατεργασία	0	0	0
7008 - Μονωτικές πλάκες από γυαλί με πολλαπλές επιφάνειες	0	0	0

7017 - Γυάλινα είδη εργαστηρίου, υγιεινής ή φαρμακείου, έστω και με αριθμητικές ή ογκομετρικές ενδείξεις (εκτός από δοχεία για τη μεταφορά ή τη συσκευασία, καθώς και όργανα, μηχανήματα και συσκευές για μετρήσεις, πειράματα και ιατρικές χρήσεις του κεφαλαί	0	0	0
12 - ΣΠΕΡΜΑΤΑ ΚΑΙ ΚΑΡΠΟΙ ΕΛΑΙΩΔΕΙΣ. ΣΠΕΡΜΑΤΑ, ΣΠΟΡΟΙ ΚΑΙ ΔΙΑΦΟΡΟΙ ΚΑΡΠΟΙ. ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΚΑΙ ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΑ ΦΥΤΑ. ΑΧΥΡΑ ΚΑΙ ΧΟΡΤΟΝΟΜΕΣ	2.064.358	1.929.797	872.535
1209 - Σπέρματα, καρποί και σπόροι για σπορά (εκτός από όσπρια και γλυκό καλαμπόκι, καφέ, τσάι, ματέ και μπαχαρικά, δημητριακά, σπέρματα και ελαιώδεις καρπούς, καθώς και εκτός από σπόρους και καρπούς των ειδών που χρησιμοποιούνται κυρίως στην αρωματοποι α	1.594.803	1.528.685	588.348
1207 - Σπέρματα και ελαιώδεις καρποί, έστω και σπασμένα (εκτός από βρώσιμους καρπούς με κέλυφος, ελιές, κουκιά σόγιας, αράπικα φυστίκια, κοπρά, σπέρματα λιναριού, σπέρματα αγριογγύλης ή αγριοκράμβης και σπέρματα ηλιοτρόπιου)	452.579	371.034	274.314
1211 - Φυτά, μέρη φυτών, σπόροι και καρποί των ειδών που χρησιμοποιούνται κυρίως στην αρωματοποιία, την ιατρική ή για χρήσεις εντομοκτόνες, παρασιτοκτόνες ή παρόμοιες, νωπά ή ξερά, έστω και κομμένα, σπασμένα ή σε σκόνη	4.826	5.103	9.837
1208 - Αλεύρια από σπέρματα και ελαιώδεις καρπούς (εκτός από το αλεύρι σιναπιού μουστάρδα)	0	0	36
1202 - Αράπικα φυστίκια, όχι ψημένα ούτε αλλιώς παρασκευασμένα, έστω και χωρίς κέλυφος ή σπασμένα	12.150	24.975	0

Εξαγωγές στο Ισραήλ	2015	2016	2017
Συνολικές Εξαγωγές (Αξία σε Ευρώ)	236.042.783	270.438.284	442.423.360
27 - ΟΡΥΚΤΑ ΚΑΥΣΙΜΑ, ΟΡΥΚΤΑ ΛΑΔΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΑΣΗΣ ΑΥΤΩΝ. ΑΣΦΑΛΤΩΔΕΙΣ ΥΛΕΣ. ΚΕΡΙΑ ΟΡΥΚΤΑ	73.437.081	85.060.172	172.581.671
2710 - Λάδια από πετρέλαιο ή από ασφαλτούχα ορυκτά (εκτός από ακατέργαστα λάδια). Παρασκευάσματα περιεκτικότητας κατά βάρος >= 70% σε λάδια από πετρέλαιο ή σε ασφαλτούχα ορυκτά και στα οποία τα λάδια αυτά αποτελούν το βασικό συστατικό, π.δ.κ.α.	72.969.241	84.777.706	170.204.039
2712 - Βαζελίνη. Παραφίνη, κεριά πετρελαίου μικροκρυστάλλινο, slack wax, οζοκηρίτης, κεριά από λινίτη, κεριά από τύρφη, άλλα ορυκτά κεριά και παρόμοια προϊόντα που παίρνονται με σύνθεση ή άλλες μεθόδους, έστω και χρωματισμένα	0	0	1.759.912
2715 - Μαστίχες ασφαλτούχες, cut-backs και άλλα μείγματα ασφαλτικά με βάση τη φυσική άσφαλτο εν γένει, την πίσσα του πετρελαίου, την ορυκτή πίσσα ή το υπόλειμμα αυτής	355.736	190.514	434.038

2703 - Τύρφη, στην οποία περιλαμβάνεται και η τύρφη για επίστρωση στάβλων, έστω και συσσωματωμένη	24.781	25.559	19.464
2711 - Αέρια πετρελαίου και άλλοι αέριοι υδρογονάνθρακες	87.323	66.393	164.218
72 - ΧΥΤΟΣΙΔΗΡΟΣ, ΣΙΔΗΡΟΣ ΚΑΙ ΧΑΛΥΒΑΣ	6.229.021	6.958.621	43.811.163
7217 - Σύρματα από σίδηρο ή από όχι σε κράμα χάλυβα, περιελιγμένα ακανόνιστα ή σε πηνία	64.883	0	311.768
7214 - Ράβδοι από σίδηρο ή από όχι σε κράμα χάλυβα, που έχουν απλώς σφυρηλατηθεί, ελαθεί, εφελκυσθεί ή διελαθεί σε θερμή κατάσταση, καθώς και εκείνες που έχουν υποστεί στρίψιμο μετά την έλαση	3.660.859	6.170.379	13.366.822
7213 - Χοντρόσυρμα από σίδηρο ή από όχι σε κράμα χάλυβα, ακανόνιστα περιελιγμένο	1.464.618	0	29.308.949
7210 - Πλατέα προϊόντα έλασης από σίδηρο ή από όχι σε κράμα χάλυβα, με πλάτος >= 600 mm, που έχουν ελαθεί σε θερμή ή ψυχρή κατάσταση, επιστρωμένα με άλλο μέταλλο ή επενδυμένα	337.841	74.423	238.768
7216 - Είδη με καθορισμένη μορφή από σίδηρο ή από όχι σε κράμα χάλυβα, π.δ.κ.α.	9.030	0	0
7211 - Πλατέα προϊόντα έλασης από σίδηρο ή από όχι σε κράμα χάλυβα, με πλάτος < 600 mm, που έχουν ελαθεί σε θερμή ή σε ψυχρή κατάσταση, μη επιστρωμένα με άλλο μέταλλο, ούτε επενδυμένα	165.967	207.021	120.163
7209 - Πλατέα προϊόντα έλασης από σίδηρο ή από όχι σε κράμα χάλυβα, με πλάτος >= 600 mm, που έχουν απλώς ελαθεί σε ψυχρή κατάσταση, μη επιστρωμένα με άλλο μέταλλο, ούτε επενδυμένα	10.033	0	0
7222 - Ράβδοι και είδη με καθορισμένη μορφή, από ανοξείδωτο χάλυβα, π.δ.κ.α.	29.701	0	0
7212 - Πλατέα προϊόντα έλασης από σίδηρο ή από όχι σε κράμα χάλυβα, με πλάτος < 600 mm, που έχουν ελαθεί σε θερμή ή σε ψυχρή κατάσταση, επιστρωμένα με άλλο μέταλλο ή επενδυμένα	486.089	506.798	464.693

25 - ΑΛΑΤΙ. ΘΕΙΟ. ΓΑΙΕΣ ΚΑΙ ΠΕΤΡΕΣ. ΓΥΨΟΣ, ΑΣΒΕΣΤΗΣ ΚΑΙ ΤΣΙΜΕΝΤΑ	15.947.517	22.746.456	40.313.244
2523 - Τσιμέντα υδραυλικά, στα οποία περιλαμβάνονται και εκείνα που δεν είναι σε σκόνη, με την ονομασία clinkers, έστω και χρωματισμένα	206.816	11.485.483	28.819.268
2517 - Χαλίκια, αμμοχάλικα, πέτρες χοντροθρυμματισμένες, των τύπων που χρησιμοποιούνται συνήθως στην παρασκευή σκυροκονιάματος ή για το στρώσιμο των δρόμων, των σιδηροδρομικών γραμμών ή άλλες ανάλογες χρήσεις, κροκάλες και πυρίτης λίθος, έστω και θερμικά	461.061	606.371	607.480
2505 - Άμμος φυσική κάθε είδους, έστω και χρωματισμένη (εκτός από χρυσούχο και πλατινούχο άμμο, άμμο ζιρκονίου, ρουτιλίου και ιμηνίτη, άμμο μονασίτη, άμμο με πίσσα ή με άσφαλτο)	16.320	9.444	0
2508 - Αργίλοι, ανδαλουσίτης, κυανίτης, σιλλιμανίτης, έστω και πυρωμένοι. Μουλλίτης. Χώματα που παίρνονται ύστερα από άλεσμα των θραυσμάτων των ψημένων πυρίμαχων πλίνθων ή των ψημένων μειγμάτων αργίλου και άλλων πυρίμαχων υλών, καθώς και όσα αποτελούνται	6.532	0	8
2526 - Σταετίτης φυσικός, έστω και χονδρικά κατεργασμένος ή απλά κομμένος, με πριόνι ή άλλο τρόπο, σε όγκους ή πλάκες σχήματος τετραγώνου ή ορθογωνίου. Τάλκης	1.133.958	530.469	671.051
2515 - Μάρμαρα, τραβερτίνες, βελγικοί ασβεστόλιθοι και άλλοι ασβεστόλιθοι για πελέκημα ή χτίσιμο, φαινομενικής πυκνότητας $\geq 2,5$, και αλάβαστρο, έστω και χοντρικά κατεργασμένα ή απλά κομμένα, με πριόνι ή άλλο τρόπο, σε όγκους ή πλάκες σχήματος τετραγώνου	38.914	11.191	80.120
2519 - Ανθρακικό μαγνήσιο φυσικό μαγνησίτης. Μαγνησία που αποκτήθηκε με τήξη με ηλεκτρισμό. Μαγνησία πυρωμένη αδρανής φρυγμένη, έστω και αν περιέχει ελάχιστες ποσότητες άλλων οξειδίων που προστέθηκαν πριν από τη φρύξη. Άλλο οξείδιο του μαγνησίου έστω και	36.516	44.732	43.619
2509 - Κιμωλία	283.354	114.771	120.431
2522 - Ασβέστης μη σβησμένος, ασβέστης σβησμένος και ασβέστης υδραυλικός (εκτός από καθαρό οξείδιο και υδροξείδιο του ασβεστίου)	0	5.575	12.692
2512 - Σκόνες από απολιθώματα, πυριτικές, π.χ. kieselgur, τριπολίτης γη και διατομίτης, και άλλες ανάλογες πυριτικές γαίες, φαινομενικής πυκνότητας ≤ 1 , έστω και πυρωμένες	0	8.981	0
2525 - Μαρμαρυγίας, στον οποίο περιλαμβάνεται και ο μαρμαρυγίας ο σχισμένος σε ακανόνιστα φύλλα ή φυλλίδια (splittings). Απορρίμματα μαρμαρυγία	0	0	1.140
2513 - Ελαφρόπετρα. Σύριδα. Κορούνδιο φυσικό, γρανίτης φυσικός και άλλες φυσικές λειαντικές ύλες, έστω και θερμικά επεξεργασμένες	2.637.020	1.714.491	1.550.690
2503 - Θείο κάθε είδους (εκτός από αυτό που παράγεται με εξάχνωση, με κατακρήμνιση και το κολλοειδές)	9.313.575	6.450.447	6.389.592
2530 - Βερμικουλίτης, περλίτης και άλλες ορυκτές ύλες π.δ.κ.α.	1.813.451	1.764.330	2.017.153
2514 - Σχιστόλιθος, έστω και χοντρικά κατεργασμένος ή απλά κομμένος, με πριόνι ή άλλο τρόπο, σε όγκους ή πλάκες σχήματος τετραγώνου ή ορθογωνίου. Σκόνες και απορρίμματα σχιστόλιθου	0	171	0
76 - ΑΡΓΙΛΙΟ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΑΡΓΙΛΙΟ	30.095.598	36.362.046	38.975.736
7610 - Κατασκευές και μέρη κατασκευών (π.χ. γέφυρες και τμήματα γεφυρών,			

πύργοι, πυλώνες, στύλοι, κολόνες, ικριώματα, στέγες, ζευκτά στέγης, πύλες, πόρτες, παράθυρα, καθώς και τα πλαίσια και οι περικαλύψεις αυτών, κατώφλια, κιγκλιδώματα), από αργίλιο (εκτ	1.101.083	3.261.897	2.182.330
7615 - Είδη οικιακής χρήσης ή οικιακής οικονομίας, είδη υγιεινής ή ευπρεπισμού, και μέρη αυτών, από αργίλιο (εκτός από μπιτόνια, κουτιά και παρόμοια δοχεία της κλάσης 7612, είδη που έχουν χαρακτήρα εργαλείων, κουτάλια, κουτάλες, πηρούνια και άλλα είδη των	93.230	56.430	17.767
7612 - Δεξαμενές, βαρέλια, τύμπανα, μπιτόνια, κουτιά και παρόμοια δοχεία (ό. συμ. οι σωληνωτές θήκες και τα σωληνώματα), από αργίλιο, για ύλες παντός είδους (εκτός από συμπιεσμένα ή υγροποιημένα αέρια), με χωρητικότητα <= 300 l, χωρίς μηχανικές ή θερμοτεχ	12.040.376	13.767.218	15.279.558
7616 - Τεχνουργήματα από αργίλιο, π.δ.κ.α.	215.543	345.628	300.439
7614 - Κορδόνια, καλώδια, σχοινιά και παρόμοια είδη, από αργίλιο (εκτός από μονωμένα είδη για την ηλεκτροτεχνία)	10.551	0	0
7601 - Αργίλιο σε ακατέργαστη μορφή	2.457.401	2.410.136	1.218.715
7607 - Φύλλα και λεπτές ταινίες, από αργίλιο, έστω και τυπωμένα ή επικολλημένα σε χαρτί, χαρτόνι, πλαστική ύλη ή παρόμοια υποθέματα), με πάχος (χωρίς το υπόθεμα) <= 0,2 mm (εκτός από τα φύλλα εκτύπωσης της κλάσης 3212 και τα στολίδια για χριστουγεννιάτικο	181.267	277.289	569.598
7606 - Ελάσματα και ταινίες, από αργίλιο, με πάχος > 0,2 mm (εκτός από ανεπτυγμένα ελάσματα και ταινίες)	4.112.928	4.889.226	4.975.848
7609 - Σύνδεσμοι, εξαρτήματα σύμπλεξης και ζεύκτες σωληνώσεων (π.χ. καμπύλες ή περιβλήματα), από αργίλιο	3.283	468	486
7604 - Ράβδοι και είδη με καθορισμένη μορφή, από αργίλιο, π.δ.κ.α.	9.879.936	11.353.754	14.430.995
39 - ΠΛΑΣΤΙΚΕΣ ΥΛΕΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΑΥΤΕΣ ΤΙΣ ΥΛΕΣ	17.705.776	18.053.758	21.192.278
3920 - Πλάκες, φύλλα, μεμβράνες, ταινίες και λουρίδες, από πλαστικές ύλες μη κυψελώδεις, μη ενισχυμένα ούτε με απανωτές στρώσεις, ούτε όμοια συνδυασμένα με άλλες ύλες, χωρίς υπόθεμα, μη κατεργασμένα ή κατεργασμένα μόνο στην επιφάνεια ή κομμένα μόνο σε σχή	1.976.020	2.757.013	2.397.981

3902 - Πολυμερή του προπυλενίου ή άλλων ολεφινών, σε αρχικές μορφές	0	53.287	295.243
3924 - Πιατικά, άλλα είδη νοικοκυριού ή οικιακής οικονομίας, είδη υγιεινής και καλλωπισμού, από πλαστικές ύλες (εκτός από μπανιέρες, ντουσιέρες, νιπτήρες, μπιντέδες, λεκάνες αποχωρητηρίου και τα καθίσματα και τα καλύμματά τους, καζανάκια αποχωρητηρίου και	3.693.800	3.843.206	4.814.112
3917 - Σωλήνες κάθε είδους και τα εξαρτήματά τους συνδέσεις, γωνίες, αρμοί, από πλαστικές ύλες	272.363	103.325	162.796
3921 - Πλάκες, φύλλα, μεμβράνες, ταινίες και λουρίδες, από πλαστικές ύλες, ενισχυμένα, με απανωτές στρώσεις, με υπόθεμα ή όμοια συνδυασμένα με άλλες ύλες, ή από κυψελώδη προϊόντα, μη κατεργασμένα ή κατεργασμένα μόνο στην επιφάνεια ή κομμένα μόνο σε σχήμα	1.191.732	1.376.304	2.219.452
3923 - Είδη μεταφοράς ή συσκευασίας, από πλαστικές ύλες. Πώματα, καπάκια, καψούλια και άλλες διατάξεις κλεισίματος, από πλαστικές ύλες	3.547.705	4.040.280	4.647.218
3926 - Τεχνουργήματα από πλαστικές ύλες ή από άλλες ύλες των κλάσεων 3901 έως 3914, π.δ.κ.α.	273.803	525.168	365.389
3901 - Πολυμερή του αιθυλενίου σε αρχικές μορφές	21.722	0	2.250
3907 - Πολυακετάλες, άλλοι πολυαιθέρες και ρητίνες-εποξειδία, σε αρχικές μορφές. Πολυανθρακικά άλατα, ρητίνες-αλκύδια, πολυεστέρες αλλυλικοί και άλλοι πολυεστέρες, σε αρχικές μορφές	2.009.383	1.821.543	1.810.595
3919 - Πλάκες, φύλλα, μεμβράνες, ταινίες, λουρίδες και άλλες επίπεδες μορφές, αυτοκόλλητα, από πλαστικές ύλες, έστω και σε κυλίνδρους (εκτός από επενδύσεις δαπέδων, τοίχων και οροφών της κλάσης 3918)	1.795.063	1.037.835	1.976.158
3925 - Είδη εξοπλισμού για κατασκευές, από πλαστικές ύλες, π.δ.κ.α.	169.885	178.404	169.104
3908 - Πολυαμίδια σε αρχικές μορφές	182.852	142.636	156.449
3903 - Πολυμερή του στυρολίου σε αρχικές μορφές	1.302.852	575.493	7.763
3915 - Απορρίμματα, ξέσματα και θραύσματα, από πλαστικές ύλες	0	20.887	0
3909 - Ρητίνες αμινικές, ρητίνες φαινολικές και πολυουρεθάνες, σε αρχικές μορφές	1.033.182	1.151.052	1.998.821
3922 - Μπανιέρες, ντουσιέρες, νιπτήρες, μπιντέδες, λεκάνες αποχωρητηρίου και τα καθίσματα και τα καλύμματά τους, καζανάκια αποχωρητηρίου και παρόμοια είδη υγιεινής και καθαριότητας, από πλαστικές ύλες	235.414	427.325	168.440
3906 - Πολυμερή ακρυλικά σε αρχικές μορφές	0	0	507
84 - ΠΥΡΗΝΙΚΟΙ ΑΝΤΙΔΡΑΣΤΗΡΕΣ, ΛΕΒΗΤΕΣ, ΜΗΧΑΝΕΣ, ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΚΑΙ ΜΗΧΑΝΙΚΕΣ ΕΠΙΝΟΗΣΕΙΣ. ΜΕΡΗ ΑΥΤΩΝ ΤΩΝ ΜΗΧΑΝΩΝ Ή ΣΥΣΚΕΥΩΝ	9.109.785	9.961.917	16.058.227
8443 - Μηχανές και συσκευές εκτύπωσης, στις οποίες περιλαμβάνονται και οι εκτυπωτικές συσκευές με εκτόξευση μελάνης (εκτός από πολυγράφους εκτογραφικού τύπου ή μεμβρανών, μηχανές εκτύπωσης διευθύνσεων και άλλες εκτυπωτικές μηχανές γραφείου των κλάσεων 846	312.912	21.244	89.854
8433 - Μηχανές και συσκευές για τη συγκομιδή ή τον αλωνισμό γεωργικών προϊόντων, ό. συμπ. οι μηχανές για το μπαλάρισμα αχύρου ή σανού. Κουρευτικές μηχανές χόρτου και άλλες θεριστικές μηχανές. Μηχανές για τον καθαρισμό ή τη διαλογή αυγών, φρούτων και άλλων	218.627	236.260	558.859
8421 - Μηχανές και συσκευές φυγόκεντρες, ό. συμπ. οι μηχανές στιψίματος			

(εκτός εκείνων για το διαχωρισμό ισotόπων). Συσκευές για τη διήθηση ή το καθαρίσμα υγρών ή αερίων (εκτός των τεχνητών νεφρών)	15.811	73.578	254.400
8424 - Μηχανικές συσκευές, έστω και χειροκίνητες, για τη διασπορά, εκτόξευση ή ψεκασμό υγρών ή σκόνης, π.δ.κ.α. Πυροσβεστήρες, έστω και γεμάτοι (εκτός από πυροσβεστικές βόμβες και φιάλες). Πιστόλια εξακοντίσεως και παρόμοιες συσκευές (εκτός από τις ηλεκτρ	195.621	173.144	483.611
8471 - Μηχανές επεξεργασίας δεδομένων, αυτόματες, και μονάδες αυτών. Μαγνητικές ή οπτικές διατάξεις ανάγνωσης, μηχανές εγγραφής των δεδομένων σε υπόθεμα με κωδικοποιημένη μορφή και μηχανές επεξεργασίας των δεδομένων αυτών, π.δ.κ.α.	18.941	63.095	31.036
8434 - Μηχανές αρμέγματος και άλλες μηχανές και συσκευές γαλακτοκομίας (εκτός από ψυκτικές συσκευές ή εγκαταστάσεις θερμικής επεξεργασίας, συσκευές για τον αποχωρισμό της κρέμας του γάλακτος, φυγόκεντρες μηχανές καθαρισμού, ηθμοπιεστήρια και άλλες διηθητι	91.816	5.497	29.817
8481 - Ρυθμιστικοί κρουνοί και παρόμοιες συσκευές για άκαμπτους ή εύκαμπτους σωλήνες, ατμολέβητες, δεξαμενές, κάδους ή παρόμοια δοχεία, ό. συμπ. οι υποβιβαστές πίεσης και οι θερμοστατικά χειριζόμενες βαλβίδες	750.230	689.186	121.189
8477 - Μηχανές και συσκευές για την κατεργασία ή την επεξεργασία του καουτσούκ ή των πλαστικών υλών ή για την κατασκευή προϊόντων από τις ύλες αυτές, που δεν κατονομάζονται ούτε περιλαμβάνονται αλλού στο κεφάλαιο 84	5.914	3.399	4.350
8419 - Συσκευές και διατάξεις, έστω και ηλεκτρικά θερμαινόμενες, για την επεξεργασία υλών με μεθόδους που απαιτούν αλλαγή της θερμοκρασίας, όπως η θέρμανση, το ψήσιμο, το καβούρδισμα, η απόσταξη, η διύλιση, η αποστείρωση, η παστερίωση, ο κλιβανισμός, το σ	1.754.420	2.560.670	2.877.977
8413 - Αντλίες για υγρά, έστω και με μετρική διάταξη (εκτός εκείνων που είναι από κεραμεικές ύλες, καθώς και εκτός από ιατρικές αντλίες απορρόφησης εκκρίσεων ή ιατρικές αντλίες που φέρονται επί του σώματος ή είναι εμφυτευμένες σε αυτό). Ανυψωτές υγρών (162.519	101.802	75.393
8483 - Αξόνες μετάδοσης της κίνησης (συμπεριλαμβανομένων και των εκκεντροφόρων και των στροφαλοφόρων αξόνων) και στρόφαλοι. Περικαλύμματα εδράνων με ενσωματωμένα κυλινδικά έδρανα κύλισης, περικαλύμματα εδράνων και χιτώνια τριβέα, για μηχανές. Μηχανισμοί μ	2.370	59.529	4.363

8473 - Μέρη και εξαρτήματα (εκτός από κιβώτια, προστατευτικά καλύμματα και παρόμοια είδη) που αναγνωρίζονται ότι προορίζονται αποκλειστικά ή κύρια για τις μηχανές ή συσκευές των κλάσεων 8469 έως 8472, π.δ.κ.α.	2.950	9.360	11.898
8479 - Μηχανές, συσκευές και μηχανήματα με ιδιαίτερη λειτουργία, που δεν κατονομάζονται ούτε περιλαμβάνονται αλλού στο κεφάλαιο 84	24.049	21.542	68.021
8436 - Μηχανές και συσκευές, π.δ.κ.α., για τη γεωργία, τη δασοκομία ή την κηπουρική, την πτηνοτροφία ή τη μελισσοκομία, ό. συμπ. οι συσκευές για τη βλάστηση των σπόρων με μηχανικές ή θερμοτεχνικές διατάξεις, καθώς και οι εκκολαπτικές μηχανές και οι αναθρε	0	0	2.552
8438 - Μηχανές και συσκευές που δεν κατονομάζονται ούτε περιλαμβάνονται στο κεφάλαιο 84, για τη βιομηχανική προπαρασκευή, παρασκευή ή παραγωγή τροφίμων, ζωοτροφών ή ποτών (εκτός από μηχανές και συσκευές για την εξαγωγή ή την προπαρασκευή ελαίων ή λιπών)	308.331	727.190	597.251
8418 - Ψυγεία και καταψύκτες τύπου ντουλαπιού, καταψύκτες και ψυκτικές συσκευές βαθείας ψύξεως τύπου κιβωτίου και άλλο υλικό, μηχανές και συσκευές για την παραγωγή ψύχους, με ηλεκτρικό ή άλλο εξοπλισμό. Αντλίες θερμότητας (εκτός από τις συσκευές τεχνητού	2.512.089	2.690.380	3.330.819
8409 - Μέρη που αναγνωρίζονται ότι προορίζονται αποκλειστικά ή κύρια για εμβολοφόρους κινητήρες εσωτερικής καύσης, π.δ.κ.α.	246.248	185.071	260.538
8428 - Μηχανές και συσκευές για την ανύψωση, τη φόρτωση, την εκφόρτωση ή τη μετακίνηση, π.χ. ανελκυστήρες, κυλιόμενες σκάλες, ιμάντες συνεχούς μεταφοράς και εναέριοι σιδηρόδρομοι (εκτός από πολύσπαστα, βαρούλκα και εργάτες, γρύλους, γεραμούς κάθε είδους,	440.778	542.330	957.643
8464 - Εργαλειομηχανές για την κατεργασία της πέτρας, των κεραμεικικών προϊόντων, του σκυροδέματος, του αμιαντοτσιμέντου ή παρόμοιων ορυκτών υλών ή για την κατεργασία σε ψυχρή κατάσταση του γυαλιού (εκτός από μηχανές του χεριού)	9.540	57.000	0
8422 - Πλυντήρια πιάτων. Μηχανές και συσκευές για τον καθαρισμό ή το στέγνωμα φιαλών ή άλλων δοχείων. Μηχανές και συσκευές για την πλήρωση, την πωμάτιση και τη σφράγιση φιαλών, κουτιών, σάκων ή άλλων δοχείων ή για την επικόλληση ετικετών σ' αυτά. Μηχανές κ	747.631	209.840	183.831
8414 - Αεραντλίες ή αντλίες κενού (εκτός των ανυψωτών μειγμάτων αερίων αντλίες γαλακτώματος, καθώς και εκτός από τους ανελκυστήρες και τους επιμήκεις ανυψωτικούς τάπητες που λειτουργούν με συμπιεσμένο αέρα), συμπιεστές αέρος ή άλλων αερίων και ανεμιστήρες	188.656	224.918	114.528
8415 - Συσκευές τεχνητού κλίματος, που αποτελούνται από ανεμιστήρα με κινητήρα και διατάξεις για τη μεταβολή της θερμοκρασίας και της περιεκτικότητας του αέρα σε υγρασία, ό. συμπ. εκείνες στις οποίες ο υγρομετρικός βαθμός δεν μπορεί να ρυθμιστεί ανεξάρτητ	84.683	121.770	489.954
8474 - Μηχανές και συσκευές για τη διαλογή, το κοσκίνισμα, το διαχωρισμό, το πλύσιμο, τη σύνθλιψη, την άλεση, την ανάμιξη ή τη μάλαξη χώματος, μεταλλευμάτων, λίθων ή άλλων στερεών (έστω και υπό μορφή σκόνης ή πολτού) ορυκτών υλών. Μηχανές για τη συμπίεση	8.083	10.200	2.197.151
8482 - Ρουλεμάν (με σφαιρίδια, κυλίνδρους ή βελόνες), εκτός από τα σφαιρίδια από χάλυβα της κλάσης 7326	0	80	0
8425 - Πολύσπαστα. Βαρούλκα και εργάτες. Γρύλοι	0	713	0

8431 - Μέρη που αναγνωρίζονται ότι προορίζονται αποκλειστικά ή κυρίως για τις μηχανές και συσκευές των κλάσεων 8425 έως 8430, π.δ.κ.α.	361.266	351.569	745.796
8480 - Πλάσια χυτηρίου. Πλάκες υποστήριξης για καλούπια. Μοντέλα χυτηρίου. Καλούπια για μέταλλα (άλλα από εκείνα για τη χύτευση χελωνών, πλινθωμάτων ή παρομοίων μορφών), μεταλλικά καρβίδια, γυαλί, ορυκτές ύλες, καουτσούκ ή πλαστικές ύλες (εκτός εκείνων π	71.700	4.800	92.300
8426 - Ναυτικά βαρούλκα φορτώσεως. Συρματοφόροι γερανοί, κυλιόμενες γερανογέφυρες, γερανοί εκφόρτωσης και άλλοι γερανοί (εκτός από αυτοκίνητους γεραμούς και γεραμούς-αυτοκίνητα για το σιδηροδρομικό δίκτυο). Κινητοί γερανοί εμπορευματοκιβωτίων, τροχοφόρα φ	0	21.254	52.711
8466 - Μηχανές και εξαρτήματα που αναγνωρίζονται ότι προορίζονται αποκλειστικά ή κύρια για τις εργαλειομηχανές των κλάσεων 8456 έως 8465, ό. συμπ. οι διατάξεις που συγκρατούν τα προς επεξεργασία τεμάχια και τα εργαλεία, οι κεφαλές ελικοτομής αυτόματης ελε	25.510	84.383	986.520
8476 - Αυτόματοι πωλητές προϊόντων (π.χ. αυτόματοι πωλητές γραμματοσήμων, τσιγάρων, τροφίμων ή ποτών), ό. συμπ. οι αυτόματες μηχανές μετατροπής συναλλάγματος	0	0	0
8450 - Μηχανές για το πλύσιμο των ρούχων, έστω και με διάταξη στεγνώματος ξη στεγνώματος. Μέρη των προαναφερθέντων	6.296	3.500	6.446
8467 - Εργαλεία χειρωνακτικού χειρισμού, λειτουργίας με πεπιεσμένο αέρα, υδραυλικής λειτουργίας ή με αυτοδύναμο μη ηλεκτρικό κινητήρα, καθώς και τα εξαρτήματά τους	19.126	43.056	48.884
8465 - Εργαλειομηχανές (ό. συμπ. οι μηχανές για το κάρφωμα, τη συρραφή, τη συγκόλληση ή το κόλλημα και άλλες μηχανές για συναρμολόγηση) για την κατεργασία του ξύλου, του φελλού, του κοκκάλου, του σκληρού καουτσούκ, των σκληρών πλαστικών υλών ή παρόμοιων σ	0	1.550	85.876
8484 - Μεταλλοπλαστικά στεγανωτικά παρεμβύσματα. Συλλογές ή συνδυασμοί στεγανωτικών παρεμβυσμάτων ανόμοιων ως προς τη σύνθεση, σε σακουλάκια, θήκες ή παρόμοιες συσκευασίες. Μηχανικά στεγανωτικά παρεμβύσματα	0	4.400	455
8407 - Κινητήρες εσωτερικής καύσης, με παλινδρομικό ή περιστρεφόμενο έμβολο, με εξωτερική ανάφλεξη	0	0	8.335
8430 - Μηχανές και συσκευές για τον χωματισμό, την ισοπέδωση, την συμπίεση, τη γεώτρηση ή την εξόρυξη μεταλλευμάτων ή άλλων ορυκτών, πασσαλοπήκτες, εξαγωγείς πασσάλων και εικχιονιστήρες (εκτός εκείνων που είναι συναρμολογημένοι σε σιδηροδρομικά βαγόνια ή σ	0	98.000	0
8427 - Τροχοφόρα φορεία στοιβασίας. Άλλα τροχοφόρα φορεία για τη μετακίνηση, εφοδιασμένα με διάταξη χειρισμού (εκτός από τροχοφόρα φορεία-αρπάγες και γερανοφόρα οχήματα)	0	13.000	5.100

8487 - Μέρη μηχανών ή συσκευών, που δεν κατονομάζονται ούτε περιλαμβάνονται αλλού στο κεφάλαιο αυτό και δεν έχουν ηλεκτρικές συνδέσεις, μέρη με ηλεκτρική μόνωση, διατάξεις πηνίων, επαφές, ούτε άλλα ηλεκτρικά χαρακτηριστικά	0	19.334	25.477
8442 - Μηχανές και συσκευές (εκτός από τις εργαλειομηχανές των κλάσεων 8456 έως 8465) για τη χύτευση ή τη στοιχειοθέτηση των τυπογραφικών στοιχείων ή για την παρασκευή ή κατασκευή των τυπογραφικών πλακών, τυποσανίδων, κυλίνδρων ή άλλων οργάνων εκτύπωσης.	56.107	160.341	122.916
8416 - Καυστήρες για εστίες που λειτουργούν με υγρά καύσιμα, με στερεά καύσιμα σε σκόνη ή με αέρια. Αυτόματες εστίες, ό. συμπ. οι μηχανισμοί τροφοδοσίας αυτών, οι μηχανικές σχάρες τους, οι μηχανικές διατάξεις τους για την απομάκρυνση της στάχτης	0	0	15.489
8468 - Μηχανές και συσκευές για συγκόλληση με ορείχαλκο ή κασίτερο ή για απλή συγκόλληση, έστω και εάν μπορούν να χρησιμοποιηθούν για οξυγονοκοπή, αλλά εκτός εκείνων της κλάσης 8515. Μηχανές και συσκευές για αυτογενή επιφανειακή σκλήρυνση	0	0	685.751
8437 - Μηχανές και συσκευές για τον καθαρισμό, τη διαλογή ή το κοσκίνισμα σπόρων ή οσπρίων. Μηχανές και συσκευές για την αλευροποιία ή την επεξεργασία δημητριακών ή οσπρίων (εκτός εκείνων των τύπων που χρησιμοποιούνται στη γεωργία, καθώς και εκτός από εγκ)	1.500	1.500	0
8429 - Ισοπεδωτήρες αυτοπροωθούμενοι (μπουλντόζες και πλάγιες μπουλντόζες), καθώς και ομαλυντήρες χώματος και δρόμων (graders), αποξέστες (scrapers), εκσκαφείς, αποξέστες-φορτωτές και άλλοι φτυαριστές-φορτωτές, οδοστρωτήρες και άλλοι συμπιεστές εδάφους	0	0	6.500
8462 - Εργαλειομηχανές (ό. συμπ. οι πρέσες) για την απλή σφυρηλάτηση, τη σφυρηλάτηση με αποτύπωση σε μήτρα ή το σφυροκόπημα των μετάλλων. Εργαλειομηχανές (ό. συμπ. οι πρέσες) για την κάμψη, τη λοξοτόμηση, το ίσιωμα, το ψαλίδισμα, τη διάτρηση με πίεση ή το	276.050	51.000	249.796
8478 - Μηχανές και συσκευές για την προπαρασκευή ή την επεξεργασία του καπνού, που δεν κατονομάζονται ούτε περιλαμβάνονται αλλού στο κεφάλαιο 84	0	1.500	0
8463 - Εργαλειομηχανές για την κατεργασία ή επεξεργασία, χωρίς αφαίρεση ύλης, των μετάλλων, των φρυγμένων μεταλλικών καρβιδίων ή των κεραμομεταλλουργικών συνθέσεων (εκτός από μηχανές για τη σφυρηλάτηση, την κάμψη, τη λοξοτόμηση, το ίσιωμα, το ψαλίδισμα, τα	38.650	305.000	130.000
8410 - Υδραυλικό στρόβιλο και υδραυλικό τροχό και οι ρυθμιστές αυτών (εκτός από τις υδραυλικές κινητήριες μηχανές και τους υδραυλικούς κινητήρες της κλάσης 8412)	0	0	150
8432 - Μηχανές και συσκευές για τη γεωργία, τη δασοκομία ή την κτηπουρική, για την προπαρασκευή ή την καλλιέργεια του εδάφους (εκτός από συσκευές ψεκασμού, συσκευές ραντισμού και ψεκαστήρες σκόνης). Κύλινδροι για τη διαμόρφωση των πρασιών ή των αθλητικών γ	960	873	7.149
8461 - Μηχανές πλανίσματος, οριζόντιες και κάθετες μηχανές εντομών, μηχανές ενστιξέως, μηχανές κοπής οδοντωτών τροχών, μηχανές τελειώματος οδοντωτών τροχών, μηχανές για πριόνισμα, κόψιμο σε τεμάχια και άλλες εργαλειομηχανές για την κατεργασία, με αφαίρεση	8.260	0	1.820
8451 - Μηχανές και συσκευές (εκτός εκείνων της κλάσης 8450) για το πλύσιμο, το καθάρισμα, το στίψιμο, το στέγνωμα, το σιδέρωμα, το πάτημα (πρεσάρισμα)			

(ό. συμπ. οι πρέσες σταθεροποίησης), τη λεύκανση, τη βαφή, το κολλάρισμα και το φινίρισμα, την επίχριση	18.000	700	3.111
8423 - Ζυγαριές (ό. συμπ. οι πλαστιγγες και οι ζυγαριές ελέγχου), εκτός από τις ζυγαριές με ευαισθησία 50 mg ή μεγαλύτερη. Σταθμά για ζυγαριές παντός τύπου	750	0	0
8453 - Μηχανές και συσκευές για την προπαρασκευή, δέψη ή κατεργασία των δερμάτων γενικά ή για την κατασκευή ή επιδιόρθωση υποδημάτων ή άλλων τεχνουργημάτων από δέρμα γενικά (εκτός από στεγνωτήρια, πιστόλια ψεκασμού, μηχανές αποτρίχωσης χοίρων, ραπτομηχανέ	0	0	3.600
8412 - Κινητήρες και κινητήριες μηχανές (εκτός από ατμοστροβίλους, εμβολοφόρους κινητήρες εσωτερικής καύσης, υδραυλικούς στροβίλους, υδραυλικούς τροχούς, στροβίλους δ'αερίου και ηλεκτρικούς κινητήρες)	2.268	7.494	27.250
8454 - Αναγωγείς, κουτάλες χυτηρίου, μήτρες για τη χύτευση πλινθωμάτων, χελωνών ή παρομοίων μορφών, καθώς και μηχανές χύτευσης για χυτήρια, χαλυβουργεία ή άλλες μεταλλουργικές επιχειρήσεις (εκτός από πιεστήρια για σκόνες μετάλλων)	0	0	1.560
8456 - Εργαλειομηχανές για την αφαίρεση υλών παντός τύπου, που λειτουργούν με ακτίνες λέιζερ, δέσμες φωτός ή άλλων φωτονίων, υπερήχους, ηλεκτροδιάβρωση, ηλεκτροχημικές μεθόδους, δέσμες ηλεκτρονίων ή ιόντων ή εκτόξευση πλάσματος (εκτός από συσκευές καθαρισ	17.415	0	200
8403 - Λέβητες για την κεντρική θέρμανση, μη ηλεκτρικοί (εκτός από ατμολέβητες και λέβητες υπερθερμαινόμενου νερού κλάση 8402)	3.708	865	0
8439 - Μηχανές και συσκευές για την παρασκευή πολτού από ινώδεις ύλες που περιέχουν κυτταρίνη ή για την παρασκευή ή την τελική επεξεργασία χαρτιού ή χαρτονιού (εκτός από αυτόκλειστα, λέβητες, ξηραντήρια και άλλες θερμαντικές συσκευές, καθώς και καλάνδρες)	100.000	0	0
74 - ΧΑΛΚΟΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΧΑΛΚΟ	12.223.303	12.458.453	15.663.845
7404 - Απορρίμματα και θραύσματα από χαλκό (εκτός από ακατέργαστους όγκους [πλινθώματα] ή εκτός από παρόμοιες ακατέργαστες μορφές, από ρευστοποιημένα απορρίμματα και θραύσματα από χαλκό, εκτός από τέφρες και κατάλοιπα (σκωρίες) που περιέχουν χαλκό, καθώς	0	0	59.608
7415 - Περόνες, καρφιά, πινέζες, συνδετήρες παντός τύπου (εκτός τους συνδετήρες της κλάσης 8305) και παρόμοια είδη, από χαλκό ή με στέλεχος από σίδηρο ή χάλυβα και κεφάλι από χαλκό. Βίδες, μπουλόνια, περικόχλια (παξιμάδια), άγκιστρα με σπείρωμα, καζανόκαρ	1.276	0	0
7412 - Σύνδεσμοι, εξαρτήματα σύμπλεξης και ζεύκτες σωληνώσεων (π.χ. καμπύλες ή περιβλήματα), από χαλκό	6.759	0	498
7419 - Τεχνουργήματα από χαλκό, π.δ.κ.α.	13.402	3.812	11.134

7402 - Χαλκός μη καθαρισμένος. Ανοδοί από χαλκό για τον ηλεκτρολυτικό καθαρισμό	90	0	4.185
7411 - Σωλήνες από χαλκό	12.201.776	12.454.641	15.588.420
85 - ΜΗΧΑΝΕΣ, ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΚΑΙ ΥΛΙΚΑ ΗΛΕΚΤΡΙΚΑ ΚΑΙ ΤΑ ΜΕΡΗ ΤΟΥΣ. ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΕΓΓΡΑΦΗΣ Ή ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΤΟΥ ΗΧΟΥ, ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΕΓΓΡΑΦΗΣ Ή ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΤΩΝ ΕΙΚΟΝΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥ ΗΧΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ, ΚΑΙ ΜΕΡΗ ΚΑΙ ΕΞΑΡΤΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΣΥΣΚΕΥΩΝ ΑΥΤΩΝ	7.593.948	9.412.215	12.542.263
8543 - Μηχανές και συσκευές με δική τους λειτουργία, ηλεκτρικές, που δεν κατονομάζονται ούτε περιλαμβάνονται αλλού στο κεφάλαιο 85	30.697	52.627	21.402
8517 - Ηλεκτρικές συσκευές για την ενσύρματη τηλεφωνία ή την ενσύρματη τηλεγραφία, όπου συμπεριλαμβάνονται οι συσκευές ενσύρματης τηλεφωνίας με ασυρματικές χειροσυσκευές (ακουστικά) και οι συσκευές τηλεπικοινωνίας για συστήματα με φερόμενη ηλεκτρική ενέργεια	697.574	1.047.536	1.150.971
8531 - Συσκευές ακουστικής ή οπτικής σηματοδότησης, ηλεκτρικές, π.χ. συστήματα κουδουνιών, σειρήνες, πίνακες ενδείξεων, συναγερμοί για διάρρηξη, κλοπή ή πυρκαγιά (εκτός από εκείνες των τύπων που χρησιμοποιούνται για αυτοκίνητα οχήματα και ποδήλατα ή σε δρόμο)	73.045	53.656	48.787
8508 - Ηλεκτρικά εργαλεία, για χρήση με το χέρι, με ενσωματωμένο ηλεκτρικό κινητήρα	2.141	0	0
8501 - Ηλεκτροκινητήρες και ηλεκτρογεννήτριες (εκτός από τα συγκροτήματα παραγωγής ηλεκτρικού ρεύματος)	10.459	62.267	61.478
8525 - Συσκευές μετάδοσης (πομποί) για τη ραδιοτηλεφωνία, τη ραδιοτηλεγραφία, τη ραδιοφωνία ή την τηλεόραση, είτε έχουν ενσωματωμένη συσκευή λήψης (δέκτη) ή συσκευή εγγραφής ή αναπαραγωγής του ήχου ή όχι. Τηλεοπτικές συσκευές λήψης. Μαγνητοσκοπικές συσκευές	18.072	172	191.727
8534 - Κυκλώματα τυπωμένα	2.020	0	0
8526 - Συσκευές ραδιοανίχνευσης και ραδιοβόλησης (ραντάρ), συσκευές ραδιοαντισπλοίας και συσκευές ραδιοτηλεχειρισμού	2.528	3.931	13.170
8515 - Ηλεκτρικές μηχανές και συσκευές για μαλακή συγκόλληση (κασσιτεροκόλληση), για σκληρή συγκόλληση (μπруντζοκόλληση) ή για απλή αυτογενή συγκόλληση, συμπεριλαμβανομένων και εκείνων που λειτουργούν με ηλεκτρικά θερμαινόμενο αέριο, με λείζερ ή με άλλες	26.568	1.422	0
8528 - Τηλεοπτικοί δέκτες, είτε έχουν ενσωματωμένους δέκτες ραδιοφωνικών εκπομπών ή συσκευές εγγραφής ήχου ή εικόνων ή συσκευές αναπαραγωγής εικόνων, είτε όχι. Οθόνες βίντεο και οι συσκευές προβολής εικόνας από βίντεο	2.410	11.748	427
8544 - Σύρματα και καλώδια (ό. συμπ. τα ομοαξονικά καλώδια) για ηλεκτροτεχνική χρήση, μονωμένα (έστω και μονωμένα με φωτοευαίσθητο βερνίκι ή οξειδωμένα ηλεκτρολυτικά) και άλλοι μονωμένοι ηλεκτρικοί αγωγοί, έστω και με εξαρτήματα σύνδεσης. Καλώδια από οπτική	670.925	353.671	3.130.294
8523 - Συχνοδιαμορφωμένες φέρουσες ήχου και παρόμοια μέσα εγγραφής προπαρασκευασμένα για εγγραφή, χωρίς εγγραφή (εκτός από τα είδη του κεφαλαίου 37)	408.335	443.745	286.784
8529 - Μέρη που αναγνωρίζονται αποκλειστικά ή κύρια για συσκευές εκπομπής και λήψης για τη ραδιοτηλεφωνία, τη ραδιοτηλεγραφία, τη ραδιοφωνία ή την			

τηλεόραση, για τηλεοπτικές συσκευές λήψης (τηλεοπτικές κάμερες), για μαγνητοσκοπικές συσκευές λήψης ακίνητης	13.956	7.070	7.250
8537 - Πίνακες, πλάκες, αναλόγια χειρισμού, έδρανα, ερμάρια και άλλες βάσεις, που είναι εξοπλισμένες με δύο ή περισσότερες συσκευές των κλάσεων 8535 ή 8536, όπου περιλαμβάνονται και οι βάσεις που έχουν ενσωματωμένες όργανα ή συσκευές του κεφαλαίου 90, για	16.689	20.260	27.222
8504 - Μετασχηματιστές ηλεκτρικοί, ηλεκτρικοί μετατροπείς (π.χ. ανορθωτές) καθώς και πηνία επαγωγικής αντίδρασης και άλλα πηνία επαγωγής. Μέρη τους	211.321	456.955	262.745
8536 - Συσκευές ηλεκτρικές, για το κλείσιμο, τη διακοπή, την προστασία ή τη σύνδεση ηλεκτρικών κυκλωμάτων (π.χ. διακόπτες, ηλεκτρονόμοι, ασφάλειες, αντιστάσεις στα κύματα ηλεκτρισμού, φως και πρίζες, υποδοχές λαμπτήρων ντουί και κουτιά σύνδεσης), για τάση	35.279	13.852	254
8532 - Πυκνωτές σταθεροί, πυκνωτές μεταβλητοί και άλλοι ρυθμιζόμενοι πυκνωτές, ηλεκτρικοί	0	0	0
8542 - Ολοκληρωμένα κυκλώματα και ηλεκτρονικές μικροσυναρμοολογήσεις	0	22.830	0
8541 - Δίοδοι, τρανζίστορ και παρόμοιες διατάξεις με ημιαγωγό. Φωτοευαίσθητες διατάξεις με ημιαγωγό, ό. συμπ. τα φωτοστοιχεία έστω και συναρμολογημένα σε αυτοτελείς μονάδες ή με μορφή πίνακα (εκτός από φωτοβολταϊκές γεννήτριες). Δίοδοι εκπομπής φωτός. Δεμ	28.378	6.449	25.771
8516 - Θερμαντήρες νερού και θερμοσυσκευές που βυθίζονται στο νερό, ηλεκτρικοί. Ηλεκτρικές συσκευές για τη θέρμανση του χώρου ή για παρόμοιες χρήσεις. Ηλεκτροθερμικές συσκευές για την περιποίηση των μαλλιών (π.χ. συσκευές στεγνώματος, ηλεκτρικά μπιγκουτί	104.324	235.110	108.502
8507 - Ηλεκτρικοί συσσωρευτές, περιλαμβανομένων και των διαχωριστών τους, είτε έχουν τετράγωνη ή ορθογώνια μορφή είτε όχι. Μέρη τους (εκτός των μεταχειρισμένων, καθώς και εκτός εκείνων από μη σκληρυμένο ελαστικό (καουτσούκ) ή από υφαντικές ύλες)	4.661.402	6.270.069	6.908.608
8533 - Αντιστάσεις ηλεκτρικές, ό. συμπ. οι ρεοστάτες και τα ποτενσιόμετρα (εκτός από θερμαντικές αντιστάσεις)	0	0	706
8548 - Απορρίμματα και υπολείμματα από ηλεκτρικά πρωτογενή στοιχεία, συστοιχίες και συσσωρευτές. Εξαντλημένα ηλεκτρικά πρωτογενή στοιχεία, συστοιχίες και συσσωρευτές. Ηλεκτρικά μέρη μηχανών και συσκευών που δεν κατονομάζονται ούτε περιλαμβάνονται αλλού στ	100	0	0
8513 - Φακοί τσέπης και άλλες φορητές ηλεκτρικές λυχνίες, που λειτουργούν με δική τους πηγή ηλεκτρικής ενέργειας, π.χ. συστοιχίες ηλεκτρικών στηλών, συσσωρευτές ή δυναμό (εκτός από τις συσκευές φωτισμού της κλάσης 8512)	988	318	4.572

8509 - Οικιακές συσκευές, ηλεκτρομηχανικές, με ενσωματωμένο ηλεκτρικό κινητήρα	1.291	26.354	15.277
8506 - Ηλεκτρικά πρωτογενή στοιχεία και συστοιχίες (μπαταρίες) (εκτός των μεταχειρισμένων). Μέρη τους	0	13.392	0
8538 - Μέρη που αναγνωρίζονται ότι προορίζονται αποκλειστικά ή κύρια για συσκευές της κλάσης 8535, 8536 ή 8537, π.δ.κ.α.	373.574	149.194	98.786
8535 - Συσκευές ηλεκτρικές, για το κλείσιμο, τη διακοπή, την προστασία ή τη σύνδεση ηλεκτρικών κυκλωμάτων (π.χ. διακόπτες, ασφάλειες, απαγωγείς υπερτάσεων, αντιστάσεις στα κύματα ηλεκτρισμού, φινιρίσματα και κουτιά σύνδεσης), για τάση > 1.000 V (εκτός	0	6.151	0
8539 - Λαμπτήρες πυράκτωσης και εκκένωσης, ό. συμπ. τα είδη με την ονομασία φάροι και προβολείς σφραγισμένοι, λαμπτήρες υπεριωδών ή υπέρυθρων ακτίνων και λαμπτήρες τόξου, ηλεκτρικοί	5.011	4.148	6.798
8518 - Μικρόφωνα και τα υποστηρίγματα αυτών (εκτός των ασυρμάτων με ενσωματωμένο πομπό). Μεγάφωνα, έστω και σε προστατευτικό περιβλήμα. Ακουστικά, έστω και συνδυασμένα με μικρόφωνο (εκτός από τηλεφωνικές συσκευές, συσκευές διευκόλυνσης της ακοής των βαρुक	2.991	0	27.440
8547 - Μονωτικά τεμάχια, που αποτελούνται στο σύνολό τους από μονωτικές ύλες ή που περιλαμβάνουν απλά μεταλλικά τεμάχια στερέωσης, συναρμολογημένα στη μάζα (π.χ. υποδοχές με εσωτερικό σπείρωμα), για ηλεκτρικές μηχανές, συσκευές ή εγκαταστάσεις (εκτός των	0	0	0
8511 - Μηχανές πυροδότησης, διατάξεις ανάφλεξης και εκκινήτριες, ηλεκτρικοί, για κινητήρες εσωτερικής καύσης με εξωτερική ανάφλεξη ή αυτανάφλεξη (π.χ. μηχανές και διατάξεις μαγνητοηλεκτρικές ή δυναμομαγνητοηλεκτρικές, πηνία και αναφλεκτήρες αφής καθώς και	0	0	0
8505 - Ηλεκτρομαγνήτες (εκτός εκείνων που προορίζονται για ιατρική χρήση). Μόνιμοι μαγνήτες και είδη που προορίζονται να γίνουν μόνιμοι μαγνήτες μετά από μαγνητοποίηση. Πλάκες υποστήριξης, σφιγκτήρες και παρόμοιες μόνιμα μαγνητικές ή ηλεκτρομαγνητικές δια	0	0	1.480
8512 - Συσκευές φωτισμού και σηματοδότησης, ηλεκτρικές (εκτός από τους λαμπτήρες της κλάσης 8539), ηλεκτρικοί υαλοκαθαριστήρες, διατάξεις αφαίρεσης του πάγου από τα τζάμια και διατάξεις κατά του θαμπώματος των τζαμιών, των τύπων που χρησιμοποιούνται για α	161.390	148.413	119.702
8540 - Ηλεκτρονικοί σωλήνες θερμής καθόδου, ψυχρής καθόδου και φωτοκαθόδου (π.χ. σωλήνες κενού, σωλήνες με ατμό ή αέριο, σωλήνες ανόρθωσης με ατμό υδραργύρου, καθοδικοί σωλήνες και λυχνίες για τηλεοπτικές μηχανές λήψης) και φωτοκαθόδου π.χ. σωλήνες κενού	0	875	0
8527 - Συσκευές λήψης για τη ραδιοτηλεφωνία, τη ραδιοτηλεγραφία ή τη ραδιοφωνία, έστω και συνδυασμένες, στο ίδιο προστατευτικό περιβλήμα, με συσκευή εγγραφής ή αναπαραγωγής του ήχου ή με ωρολογιακή συσκευή	32.480	0	22.110
20 - ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ ΛΑΧΑΝΙΚΩΝ, ΚΑΡΠΩΝ ΚΑΙ ΦΡΟΥΤΩΝ Ή ΑΛΛΩΝ ΜΕΡΩΝ ΦΥΤΩΝ	8.926.150	9.606.664	10.712.348
2009 - Χυμοί φρούτων, στους οποίους περιλαμβάνεται και ο μούστος σταφυλιών, ή λαχανικών, που δεν έχουν υποστεί ζύμωση, χωρίς προσθήκη αλκοόλης, με ή χωρίς προσθήκη ζάχαρης ή άλλων γλυκαντικών	351.927	362.844	686.576
2005 - Λαχανικά παρασκευασμένα ή διατηρημένα χωρίς ξίδι, μη κατεψυγμένα			

(εκτός από τα διατηρημένα με ζάχαρη και εκτός από ντομάτες,μανιτάρια και τρούφες)	5.687.426	6.588.635	7.028.468
2006 - Λαχανικά, φρούτα, καρποί, φλούδες φρούτων και άλλα μέρη φυτών, ζαχαρόπηκτα στραγγισμένα, με στιλπνή ή κρυσταλλική εμφάνιση	240.203	245.487	151.339
2004 - Λαχανικά παρασκευασμένα ή διατηρημένα χωρίς ξίδι, κατεψυγμένα (εκτός από τα διατηρημένα με ζάχαρη και εκτός από ντομάτες,μανιτάρια και τρούφες)	0	20.924	34.136
2002 - Ντομάτες παρασκευασμένες ή διατηρημένες χωρίς ξίδι ή οξικό οξύ	35.694	53.784	145.445
2008 - Καρποί και φρούτα και άλλα βρώσιμα μέρη φυτών, παρασκευασμένα ή διατηρημένα, με ή χωρίς προσθήκη ζάχαρης ή άλλων γλυκαντικών ή αλκοόλης (εκτός από εκείνα που είναι παρασκευασμένα ή διατηρημένα με ξίδι, διατηρημένα με ζάχαρη, χωρίς όμως να έχουν εις	1.582.450	1.617.889	1.907.712
2001 - Λαχανικά, καρποί και φρούτα και άλλα βρώσιμα μέρη φυτών, παρασκευασμένα ή διατηρημένα με ξίδι ή οξικό οξύ	106.385	406.524	519.328
2007 - Γλυκά κουταλιού, ζελέδες, μαρμελάδες, πολτοί και πάστες καρπών και φρούτων, που παίρνονται από βράσιμο, με ή χωρίς προσθήκη ζάχαρης ή άλλων γλυκαντικών	922.065	310.577	239.344
73 - ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΧΥΤΟΣΙΔΗΡΟ, ΣΙΔΗΡΟ Ή ΧΑΛΥΒΑ	2.505.225	1.388.414	7.231.061
7326 - Τεχνουργήματα από σίδηρο ή χάλυβα, π.δ.κ.α (εκτός εκείνων που έχουν χυτευθεί)	77.118	94.772	119.246
7308 - Κατασκευές και μέρη κατασκευών (π.χ. γέφυρες και τμήματα γεφυρών, θυρίδες κλεισιάδων, πύργοι, πυλώνες, στύλοι, κολώνες, ικριώματα, στέγες, ζευκτά στέγης, πύλες, πόρτες, παράθυρα καθώς και τα πλαίσια και οι περικαλύψεις αυτών, κατώφλια, πατζούρια, κ	703.220	747.066	1.163.972
7307 - Σύνδεσμοι, συμπλέκτες και ζεύκτες σωληνώσεων (π.χ. καμπύλες ή περιβλήματα), από σίδηρο ή χάλυβα	23.912	49.829	65.823
7312 - Κορδόνια, καλώδια, σχοινιά, αρτάνες και παρόμοια είδη, από σίδηρο ή χάλυβα (εκτός από μονωμένα προϊόντα για την ηλεκτροτεχνία, στριφτό σύρμα περιφράξεων και αγκαθωτό σύρμα)	14.269	2.535	7.877
7318 - Βίδες, μπουλόνια, περικόχλια (παξιμάδια), καρφιά μακριά με σπείρωμα (στριφόνια), άγκιστρα με σπείρωμα, καζανόκαρφα (πριτσίνια), κοπίλιες, σφήνες, ροδέλες (ό. συμπ. τα γκρόβερ και οι ασφαλειοδακτύλιοι) και παρόμοια είδη, από σίδηρο ή χάλυβα (εκτός α	26.232	32.608	23.090
7310 - Δεξαμενές, βαρέλια, τύμπανα, μιπιτόνια, κουτιά και παρόμοια δοχεία, από σίδηρο ή χάλυβα, για ύλες παντός τύπου (εκτός των συμπιεσμένων ή υγροποιημένων αερίων), με χωρητικότητα <= 300 l, χωρίς μηχανικές ή θερμοτεχνικές διατάξεις, έστω και με εσωτερικ	8.930	13.807	2.178

7323 - Είδη οικιακής χρήσης ή οικιακής οικονομίας και μέρη αυτών, από σίδηρο ή χάλυβα: Μαλλί από σίδηρο ή χάλυβα. Σπόγγοι, πατσαβούρες, γάντια και παρόμοια είδη για τον καθαρισμό, τη στύλωση και παρόμοιες χρήσεις, από σίδηρο ή χάλυβα (εκτός από μπιτόνια,	0	88	183
7315 - Αλυσίδες και μέρη αυτών, από σίδηρο ή χάλυβα (εκτός από αλυσίδες για ρολόγια, αλυσίδες-κοσμήματα κλπ., αλυσίδες εκσκαφής και αλυσίδες για αλυσοπίριο, ερπύστριες, αλυσίδες με ξύστρες για εγκαταστάσεις εκμετάλλευσης, αλυσίδες με λαβίδες για κλωστο φ	9.472	4.065	58.845
7305 - Σωλήνες, κυκλικής διατομής και εξωτερικής διαμέτρου < 406,4 mm, που παράγονται από πλατέα προϊόντα έλασης από σίδηρο ή χάλυβα (π.χ. συγκολλημένοι ή καρφωμένοι) > 406,4 mm, που παράγονται από πλατέα προϊόντα	0	0	1.417.911
7320 - Ελατήρια και ελάσματα ελατηρίων, από σίδηρο ή χάλυβα (εκτός από ελατήρια ρολογιών, ελατήρια για στελέχη και λαβές ομπρελών, ροδέλες που προορίζονται να λειτουργούν ως ελατήρια, καθώς και αποσβεστήρες κραδασμών και ελατήρια στρέψης του Τμήματος XVII	0	0	0
7325 - Τεχνουργήματα από σίδηρο ή χάλυβα, που έχουν χυτευθεί, π.δ.κ.α.	100	2.061	50
7306 - Σωλήνες και κοίλα είδη με καθορισμένη μορφή (π.χ. συγκολλημένα, καρφωτά, θηλυκωμένα ή με απλώς συνενωμένα άκρα), από σίδηρο ή χάλυβα (εκτός από σωλήνες χωρίς συγκόλληση, καθώς και σωλήνες με κυκλική εσωτερική και εξωτερική εγκάρσια τομή και με εξωτ	1.339.760	42.951	3.657.853
7309 - Δεξαμενές, βαρέλια, κάδοι και παρόμοια δοχεία, από σίδηρο ή χάλυβα, για ύλες παντός τύπου (εκτός των συμπιεσμένων ή υγροποιημένων αερίων), με χωρητικότητα > 300 l, χωρίς μηχανικές ή θερμοτεχνικές διατάξεις, έστω και με εσωτερική επένδυση ή θερμομόν	0	0	96.160
7302 - Υλικό για την κατασκευή σιδηροδρομικών γραμμών, από σίδηρο ή χάλυβα: σιδηροτροχιές, αντιτροχιές και οδοντωτές τροχιές, κλειδιά, καρδιές διασταυρώσεων, ράβδοι χειρισμού των κλειδιών και άλλο υλικό διασταύρωσης ή αλλαγής τροχιών, στρωτήρες, συνδετήρε	0	0	1.797
7321 - Θερμάστρες, λέβητες με εστία, μαγειρεία (έστω και εκείνα που μπορούν να χρησιμοποιηθούν βοηθητικά για την κεντρική θέρμανση), σχάρες ψησίματος, μαγκάλια, καμινάτα υγραερίου, θερμαντήρες φαγητών και παρόμοιες μη ηλεκτρικές συσκευές για οικιακή χρής	267.271	369.679	220.467
7304 - Σωλήνες και κοίλα είδη με καθορισμένη μορφή, χωρίς συγκόλληση, από σίδηρο (εκτός από χυτοσίδηρο) ή χάλυβα	0	0	103.555
7324 - Είδη υγιεινής ή ευπρεπισμού και τα μέρη αυτών, από σίδηρο ή χάλυβα (εκτός από μπιτόνια, κουτιά και παρόμοια δοχεία της κλάσης 7310, ντουλαπάκια-φαρμακεία, ντουλάπες με κρεμάστρες και άλλα έπιπλα του κεφαλαίου 94, καθώς και είδη κρουνοποιίας)	16.887	938	30.069
7316 - Αγκυρες, κερκέτια και μέρη αυτών, από σίδηρο ή χάλυβα	0	0	1.690
7311 - Δοχεία από σίδηρο ή χάλυβα, για συμπιεσμένα ή υγροποιημένα αέρια (εκτός των εμπορευματοκιβωτίων containers που είναι ειδικά κατασκευασμένα ή προπαρασκευασμένα για μία ή περισσότερες μορφές μεταφοράς)	0	328	15.885
7317 - Περόνες, καρφιά, πινέζες, συνδετήρες μυτεροί, συνδετήρες κυματοειδείς ή λοξότμητοι (εκτός των συνδετήρων της κλάσης 8305) και παρόμοια είδη, από σίδηρο ή χάλυβα, έστω και με κεφάλι από άλλες ύλες, εκτός εκείνων που έχουν κεφάλι από χαλκό	15.781	14.629	143.900

7314 - Υφάσματα (ό. συμπ. τα ατέρμονα υφάσματα), πλέγματα και διχτυωτά, από σύρματα από σίδηρο ή χάλυβα (εκτός των υφασμάτων από μεταλλικά νήματα των τύπων που χρησιμοποιούνται για ενδύματα, υφάσματα επιπλώσεων ή για παρόμοιες χρήσεις). Φύλλα και ταινίες	2.273	13.058	100.510
32 - ΔΕΨΙΚΑ ΚΑΙ ΒΑΦΙΚΑ ΕΚΧΥΛΙΣΜΑΤΑ. ΤΑΝΝΙΝΕΣ ΚΑΙ ΤΑ ΠΑΡΑΓΩΓΑ ΤΟΥΣ. ΧΡΩΣΤΙΚΑ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΧΡΩΣΤΙΚΕΣ ΥΛΕΣ, ΧΡΩΜΑΤΑ ΕΠΙΧΡΙΣΗΣ ΚΑΙ ΒΕΡΝΙΚΙΑ. ΜΑΣΤΙΧΕΣ (ΣΤΟΚΟΙ). ΜΕΛΑΝΙΑ	3.530.365	4.063.007	5.846.169
3208 - Χρώματα επίχρισης και βερνίκια με βάση συνθετικά πολυμερή ή τροποποιημένα φυσικά πολυμερή, διασκορπισμένα ή διαλυμένα σε μη υδατώδες μέσο. Διαλύματα μέσα σε οργανικούς πτητικούς διαλύτες, προϊόντων που αναφέρονται στις κλάσεις 3901 έως 3913, με ανα	2.325.152	2.240.848	3.078.099
3214 - Στόκος υαλουργών, κονίες ρητίνης και άλλες μαστίχες (στόκοι). Σταρώματα που χρησιμοποιούνται στο χρωμάτισμα. Επιχρίσματα μη πυρίμαχα των τύπων που χρησιμοποιούνται στη οικοδομική	99.199	158.098	678.884
3204 - Χρωστικές ύλες συνθετικές οργανικές, έστω και καθορισμένης χημικής σύστασης. Παρασκευάσματα των τύπων που χρησιμοποιούνται για το χρωματισμό κάθε ύλης ή που προορίζονται να μπου σαν συστατικά στην παρασκευή χρωστικών παρασκευασμάτων με βάση συνθετ	624.969	991.705	1.463.948
3215 - Μελάνια τυπογραφίας, μελάνια γραφής ή σχεδίασης και άλλα μελάνια, έστω και συμπυκνωμένα ή σε στερεές μορφές	497	1.072	6.248
3206 - Χρωστικές ύλες ανόργανες ή ορυκτές, που δεν κατονομάζονται αλλού. Παρασκευάσματα των τύπων που χρησιμοποιούνται για το χρωματισμό κάθε ύλης ή που προορίζονται να μπου σαν συστατικά στην παρασκευή χρωστικών παρασκευασμάτων με βάση ανόργανες ή ορυκτ	433.874	633.957	523.460
3212 - Χρωστικά (pigments), στα οποία περιλαμβάνονται και οι μεταλλικές σκόνες και νιφάδες, διασκορπισμένα σε μη υδατώδες μέσο, με μορφή υγρού ή πάστας των τύπων που χρησιμοποιούνται για την παρασκευή χρωμάτων επίχρισης. Φύλλα για την επισήμανση με σίδηρο	0	4.567	0
3209 - Χρώματα επίχρισης και βερνίκια με βάση συνθετικά πολυμερή ή τροποποιημένα φυσικά πολυμερή, διασκορπισμένα ή διαλυμένα σε υδατώδες μέσο	46.674	32.760	95.530
33 - ΑΙΘΕΡΙΑ ΕΛΑΙΑ ΚΑΙ ΡΗΤΙΝΟΕΙΔΗ. ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΑΡΩΜΑΤΟΠΟΙΑΣ Ή ΚΑΛΛΩΠΙΣΜΟΥ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΕΝΑ ΚΑΙ ΚΑΛΛΥΝΤΙΚΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ	5.026.022	5.115.771	5.786.712
3304 - Προϊόντα ομορφιάς ή φτιασιδώματος (μακιγιάζ) παρασκευασμένα και παρασκευάσματα για τη συντήρηση ή τη φροντίδα του δέρματος (εκτός από τα φάρμακα), στα οποία περιλαμβάνονται και τα αντιηλιακά παρασκευάσματα και τα παρασκευάσματα για το μαύρισμα. Παρ	3.712.646	3.471.269	3.427.705
3305 - Παρασκευάσματα για τα μαλλιά	265.491	360.852	361.682

3307 - Παρασκευάσματα για πριν το ξύρισμα, για το ξύρισμα και για μετά το ξύρισμα, αποσμητικά σώματος, παρασκευάσματα για λουτρά, αποτριχωτικά, άλλα προϊόντα αρωματοποιίας ή καλλωπισμού παρασκευασμένα και άλλα καλλυντικά παρασκευάσματα, που δεν κατονομάζο	1.042.472	1.239.667	1.669.021
3301 - Αιθέρια έλαια, αποτερπενωμένα ή μη, στα οποία περιλαμβάνονται και εκείνα με την ονομασία πηγμένα ή απόλυτα. Ρητινοειδή. Εκχυλισμένες ελαιορητίνες. Συμπυκνώματα αιθερίων ελαίων σε λίπη, μη πτητικά έλαια, κεριά ή ανάλογες ύλες, που λαμβάνονται με εμφ	0	43.983	183.106
3302 - Μείγματα ευωδών ουσιών και μείγματα, στα οποία περιλαμβάνονται και τα αλκοολούχα διαλύματα, με βάση μία ή περισσότερες από αυτές τις ουσίες, των τύπων που χρησιμοποιούνται ως πρώτες ύλες στη βιομηχανία. Άλλα παρασκευάσματα που βασίζονται σε εσώδεις	5.413	0	134.794
3306 - Παρασκευάσματα για την υγιεινή του στόματος και των δοντιών, στα οποία περιλαμβάνονται και οι σκόνες και κρέμες για τη διευκόλυνση της στερέωσης των οδοντοστοιχιών. Νήματα που χρησιμοποιούνται για τον καθαρισμό των μεσοδοντίων διαστημάτων (οδοντικά	0	0	10.404
83 - ΔΙΑΦΟΡΑ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΚΟΙΝΑ ΜΕΤΑΛΛΑ	4.591.250	5.192.761	5.189.544
8301 - Λουκέτα, κλειδαριές και σύρτες ασφαλείας (που λειτουργούν με κλειδί, με συνδυασμό ή με ηλεκτρισμό), από κοινά μέταλλα. Κλείστρα και συναρμογές κλειστρών, με κλειδαριά, από κοινά μέταλλα. Κλειδιά για τα είδη αυτά, από κοινά μέταλλα	67.570	66.227	63.594
8306 - Καμπάνες, κουδούνια, γκονγκ και παρόμοια είδη, μη ηλεκτρικά, από κοινά μέταλλα (εκτός από μουσικά όργανα). Αλλαματίδια και άλλα είδη διακόσμησης, από κοινά μέταλλα (εκτός από έργα τέχνης, αντικείμενα συλλογών ή αρχαιότητες). Κορνίζες για φωτογραφίες	380.214	231.375	98.938
8302 - Σιδηρικά και παρόμοια είδη, από κοινά μέταλλα, για έπιπλα, πόρτες, σκάλες, παράθυρα, παντζούρια, αμαξώματα, ιπποσκευή, βαλίτσες, κιβώτια ταξιδίων ή άλλα παρόμοια είδη. Κρεμάστρες τοίχου για ενδύματα, κρεμάστρες για καπέλα, κονσόλες, υποστηρίγματα κ	124.340	207.982	162.397
8309 - Πώματα (ό. συμπ. τα πώματα-στεφάνια, τα ελικοτομημένα πώματα και τα πώματα για τη ρύθμιση της ροής), καψούλια επιπωματίσης φιαλών, βιδωτά πώματα, πλάκες πωμάτων, μολυβδοσφραγίδες και άλλα εξαρτήματα για τη συσκευασία, από κοινά μέταλλα	4.009.858	4.669.246	4.833.091
8303 - Χρηματοκιβώτια, πόρτες και χωρίσματα για θησαυροφυλάκια, κασετίνες ασφαλείας και παρόμοια είδη, από κοινά μέταλλα	0	9.240	26.761
8308 - Κλείστρα και συναρμογές κλειστρών, χωρίς κλειδαριά, πόρπες, πόρπες-κλείστρα, αγκράφες, άγκιστρα, κόπιτσες και παρόμοια είδη από κοινά μέταλλα, για ενδύματα, υποδήματα, καλύμματα, δερμάτινα είδη ή για την τελική επεξεργασία ή τον εξοπλισμό άλλων ειδ	9.268	8.691	4.763
68 - ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΠΕΤΡΕΣ, ΓΥΨΟ, ΤΣΙΜΕΝΤΟ, ΑΜΙΑΝΤΟ, ΜΑΡΜΑΡΥΓΙΑ Ή ΑΝΑΛΟΓΕΣ ΥΛΕΣ	2.369.507	2.310.667	3.857.003
6810 - Τεχνουργήματα από τσιμέντο, από σκυρόδεμα ή από τεχνητή πέτρα, έστω και οπλισμένα	559.263	682.180	642.754
6802 - Πέτρες κατάλληλες για λάξευση ή για την οικοδομική, φυσικές, άλλες από σχιστόλιθο, επεξεργασμένες και τεχνουργήματα από αυτές. Κύβοι, ψηφίδες και παρόμοια είδη για μωσαϊκά από φυσικές πέτρες (ό. συμπ. ο σχιστόλιθος), έστω			

και πάνω σε υπόθεμα. Κόκκο	1.701.844	1.498.213	2.719.674
6815 - Αντικείμενα από πέτρες ή από άλλες ορυκτές ύλες, όπου συμπεριλαμβάνονται οι ίνες άνθρακα, τα είδη από ίνες άνθρακα και αντικείμενα από τύρφη, π.δ.κ.α.	540	937	10.946
6813 - Παρεμβύσματα τριβής (π.χ. πλάκες, κύλινδροι, ταινίες, τεμάχια, δίσκοι, δακτύλιοι, πέδιλα), για φρένα, συμπλέκτες (αμπραγιάζ) και παρόμοια όργανα, με βάση τον αμίαντο, άλλες ορυκτές ύλες ή κυτταρίνη, έστω και συνδυασμένα με υφαντικές ή άλλες ύλες (ε	16.052	17.221	13.585
6803 - Σχιστόλιθος φυσικός, κατεργασμένος και τεχνουργήματα από φυσικό ή συσσωματωμένο σχιστόλιθο (εκτός από κόκκους, μικρά θραύσματα και σκόνες από σχιστόλιθο, πέτρες για μωσαϊκά και παρόμοια είδη, κοντύλια για πλάκες, έτοιμες πλάκες από σχιστόλιθο και π	0	0	450
6807 - Τεχνουργήματα από άσφαλτο ή από παρόμοιες ύλες (π.χ. πίσσα πετρελαίου, σκληρόπισσα)	0	0	469
6809 - Τεχνουργήματα από γύψο ή από μείγματα με βάση το γύψο (εκτός από επιγυψωμένες ταινίες για τη θεραπεία καταγμάτων, σε συσκευασία για τη λιανική πώληση, νάρθηκες από γύψο για την περιποίηση καταγμάτων, σανίδες για ελαφρές κατασκευές συνδεδεμένες με γ	0	0	0
6804 - Μυλόπετρες, λειαντικές πέτρες και παρόμοια είδη, χωρίς σκελετούς ή πλαίσια, για το άλεσμα, την αφαίρεση ινών, το κοπάνισμα, το ακόνισμα, το γυάλισμα, τη διόρθωση (ρεκτιφιέ), την κοπή ή τον τεμαχισμό, πέτρες για το ακόνισμα ή το γυάλισμα με το χέρι	2.687	1.800	0
6814 - Μαρμαρυγίας κατεργασμένος και τεχνουργήματα από μαρμαρυγία, ό. συμπ. ο συσσωματωμένος ή ανασηματισμένος μαρμαρυγίας, έστω και πάνω σε υπόθεμα από χαρτί, χαρτόνι ή άλλες ύλες (εκτός από ηλεκτρικούς μονωτήρες, μονωτικά τεμάχια, αντιστάσεις και συμπυ	0	0	4.799
6805 - Λειαντικές ύλες, φυσικές ή τεχνητές, σε σκόνη ή σε κόκκους, προσαρμοσμένες πάνω σε υπόθεμα από υφαντικές ύλες, χαρτί, χαρτόνι ή άλλες ύλες, έστω και κομμένες, ραμμένες ή αλλιώς συναρμολογημένες	1.883	0	19.290
6801 - Κυβόλιθοι για λιθόστρωτα δρόμων, κράσπεδα πεζοδρομίων και πλάκες για στρώσιμο, από φυσικές πέτρες (εκτός από αυτές του σχιστόλιθου)	0	0	18.825
6806 - Μαλλιά από σκουριές υψικαμίνων, μαλλιά από πετρώματα και παρόμοια ορυκτά μαλλιά. Εκτονωμένος βερμικουλίτης, εκτονωμένες άργιλοι, αφρός από σκουριές και παρόμοια εκτονωμένα ορυκτά προϊόντα. Μείγματα και τεχνουργήματα από ορυκτές ύλες για θερμομονωτι	87.238	110.316	426.211
34 - ΣΑΠΟΥΝΙΑ, ΟΡΓΑΝΙΚΕΣ ΟΥΣΙΕΣ ΕΠΙΦΑΝΕΙΑΚΗΣ ΔΡΑΣΗΣ, ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ ΓΙΑ ΠΛΥΣΙΜΟ (ΑΛΙΣΙΒΕΣ), ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ ΛΙΠΑΝΤΙΚΑ, ΚΕΡΙΑ ΤΕΧΝΗΤΑ, ΚΕΡΙΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΕΝΑ, ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ, ΚΕΡΙΑ ΚΑΙ ΠΑΡΟΜΟΙΑ ΕΙΔΗ, ΠΑΣΤΕΣ ΓΙΑ ΠΡΟΠΛΑΣΜΑΤΑ, ΚΕΡΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΔΟΝΤΟΤΕΧΝΙΚΗΚΑΙ	3.191.797	3.047.187	3.161.678

3402 - Οργανικές ουσίες επιφανειακής δράσης (εκτός από σαπούνια). Παρασκευάσματα που ενεργούν πάνω στην επιφανειακή τάση, παρασκευάσματα για πλύσιμο (αλισίβες), στα οποία περιλαμβάνονται και τα βοηθητικά παρασκευάσματα για το πλύσιμο, και παρασκευάσματα κ	2.911.783	2.848.661	2.892.712
3403 - Παρασκευάσματα λιπαντικά στα οποία περιλαμβάνονται και τα λάδια κοπής, τα παρασκευάσματα για την απελευθέρωση του παξιμαδιού της βίδας, παρασκευάσματα αντισκωριακά ή αντιδιαβρωτικά και τα παρασκευάσματα για το ξεκαλούπωμα, με βάση τα λιπαντικά και π	0	0	7.777
3401 - Σαπούνια. Προϊόντα και παρασκευάσματα οργανικά που ενεργούν πάνω στην επιφανειακή τάση, που χρησιμοποιούνται αντί σαπουνιού, σε ράβδους, σε σχήμα στρογγυλού ψωμιού σε τεμάχια ή είδη έκτυπα, έστω και αν περιέχουν σαπούνι. Χαρτί, βάτες, πιλήματα και	205.000	106.648	136.741
3407 - Πάστες για προπλάσματα, στις οποίες περιλαμβάνονται και εκείνες που παρουσιάζονται για τη διασκέδαση των παιδιών. Συνθέσεις με την ονομασία κεριά για την οδοντοτεχνική, που παρουσιάζονται σε συνδυασμούς, σε συσκευασίες για τη λιανική πώληση ή σε πλ	0	3.200	9.697
3406 - Κεριά, αλειμματοκέρια (ξυγκοκέρια), λαμπάδες και παρόμοια είδη	838	2.289	0
3405 - Στιλβώματα και κρέμες για παπούτσια, για πατώματα και έπιπλα, στιλβώματα για αμαξώματα, γυαλί ή μέταλλα, πάστες και σκόνες καθαρισμού και παρόμοια παρασκευάσματα έστω και με μορφή χαρτιού, βάτας, πιλημάτων μη υφασμένων υφασμάτων, αφρώδους πλαστικού	10.914	5.225	3.731
3404 - Κεριά τεχνητά και κεριά παρασκευασμένα	63.262	81.164	111.020
95 - ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ ΚΑΙ ΕΝΗΛΙΚΕΣ, ΕΙΔΗ ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΗΣ Ή ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ. ΤΑ ΜΕΡΗ ΚΑΙ ΕΞΑΡΤΗΜΑΤΑ ΤΟΥΣ	3.383.377	3.589.313	3.024.202
9503 - Παιχνίδια για παιδιά (εκτός από τροχοφόρα παιχνίδια, στα οποία μπορούν να επιβιβασθούν και με τα οποία μπορούν να μετακινηθούν παιδιά, αμαξάκια για κούκλες και κούκλες που απλώς αναπαριστούν ανθρώπους). Μικροκατασκευές για παιχνίδι ή διασκέδαση, έσ	1.684.736	2.193.656	1.786.940
9504 - Παιχνίδια συντροφιάς, ό. συμπ. τα παιχνίδια που λειτουργούν με μηχανισμό, τα σφαιριστήρια (μπιλιάρδα), τα τραπέζια για τυχερά παιχνίδια και τα αυτόματα παιχνίδια τύπου μπόουλινγκ	1.182.298	1.015.307	847.429
9506 - Συσκευές και εξοπλισμός για τη γενική φυσική αγωγή, τη γυμναστική, τον ελαφρύ ή βαρύτερο αθλητισμό και άλλα αθλήματα (ό. συμπ. η επιτραπέζια αντισφαίριση) ή υπαίθρια παιχνίδια, που δεν κατονομάζονται ούτε αναφέρονται αλλού στο κεφάλαιο αυτό. Πισίνε	123.621	97.660	149.254
9505 - Είδη για γιορτές, καρναβάλι ή άλλες διασκεδάσεις, ό. συμπ. τα είδη για ταχυδακτυλουργίες ή για αστεϊσμό, π.δ.κ.α.	384.924	273.962	231.851
9507 - Καλάμια ψαρέματος, αγκίστρια και άλλα είδη για το ψάρεμα με αρμίδι. Απόχες για ψάρια, δίκτυα για πεταλούδες και παρόμοια δίκτυα. Δολώματα (εκτός εκείνων της κλάσης 9208 ή 9705) και παρόμοια είδη κυνηγιού	7.798	8.728	8.728
24 - ΚΑΠΝΑ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΟΠΟΙΗΜΕΝΑ ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΑΤΑ ΚΑΠΝΟΥ	920.283	1.043.729	2.760.585
2401 - Καπνά ακατέργαστα ή που δεν έχουν βιομηχανοποιηθεί. Απορρίμματα καπνού	732.531	638.927	710.169
2403 - Καπνά και υποκατάστατα του καπνού, που έχουν βιομηχανοποιηθεί, καθώς και ομογενοποιημένα ή ανασηματισμένα καπνά, εκχυλίσματα και			

βάμματα καπνού (εκτός από πούρα, στα οποία περιλαμβάνονται και εκείνα με κομμένα τα άκρα, καθώς και εκτός από πουράκια	2.358	17.684	1.695.696
2402 - Πούρα, στα οποία περιλαμβάνονται και εκείνα με κομμένα τα άκρα, πουράκια και τσιγάρα, από καπνό ή υποκατάστατα του καπνού	185.394	387.118	354.720
48 - ΧΑΡΤΙ ΚΑΙ ΧΑΡΤΟΝΙΑ. ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΚΥΤΤΑΡΙΝΗ, ΧΑΡΤΙ Ή ΧΑΡΤΟΝΙ	2.360.683	1.968.369	2.691.333
4805 - Χαρτιά και χαρτόνια, για ανακύκλωση (απορρίμματα και αποκόμματα), χωρίς επίχριση ή επάλειψη, σε κυλίνδρους ή σε φύλλα σύμφωνα με τη σημείωση 7α) και 7β) του κεφαλαίου 48, που δεν έχουν υποστεί καμιά άλλη κατεργασία εκτός από εκείνες που αναφέρονται	89.457	78.216	77.341
4819 - Κουτιά, κιβώτια, σάκοι, σακίδια, χωνιά και άλλες συσκευασίες από χαρτί, χαρτόνι, χαρτοβάμβακα ή επίπεδες επιφάνειες από ίνες κυτταρίνης, που δεν κατονομάζονται αλλού. Είδη από χαρτόνι με μορφή σκληρής θήκης ή δοχείου, των τύπων που χρησιμοποιούνται	598.250	1.171.758	1.321.002
4818 - Χαρτί καθαριότητας (υγείας) και παρόμοιο χαρτί, χαρτοβάμβακας και ιστοί κυτταρινικών ινών, των τύπων που χρησιμοποιούνται για οικιακή χρήση ή για χρήσεις υγιεινής, σε κυλίνδρους πλάτους <= 36 cm, ή κομμένα σε συγκεκριμένα μεγέθη ή σχήματα. Χαρτομάν	352.287	210.471	550.979
4808 - Χαρτιά και χαρτόνια κυματοειδή, είτε έχουν συγκολλημένη επικάλυψη είτε όχι, ρυτιδωμένα, πτυχωτά, ανάγλυφα ή διάτρητα δια πίεσης ή δι' ανάγλυφης εκτύπωσης, σε κυλίνδρους ή σε φύλλα σύμφωνα με τη σημείωση 7α) ή 7β) του παρόντος κεφαλαίου (εκτός από τα	71.751	57.258	112.907
4804 - Χαρτί και χαρτόνια κραφτ, χωρίς επίχριση ή επάλειψη, σε κυλίνδρους ή σε φύλλα σύμφωνα με τη σημείωση 7α) ή 7β) του κεφαλαίου 48 (εκτός από είδη των κλάσεων 4802 ή 4803)	0	0	0
4823 - Χαρτιά, χαρτόνια, χαρτοβάμβακας και επίπεδες επιφάνειες από ίνες κυτταρίνης, σε ταινίες ή σε κυλίνδρους πλάτους <= 15 cm, σε φύλλα με σχήμα τετράγωνο ή ορθογώνιο των οποίων καμμία πλευρά δεν είναι > 36 cm όταν είναι ξεδιπλωμένα, και τεχνουργήματα α	466.898	115.464	179.228
4811 - Χαρτιά, χαρτόνια, χαρτοβάμβακας και ιστοί κυτταρινικών ινών, επιστρωμένα, επιχρισμένα, εμποτισμένα, επιφανειακά χρωματισμένα, διακοσμημένα ή τυπωμένα, σε κυλίνδρους ή σε φύλλα σύμφωνα με τη σημείωση 7α) ή 7β) του κεφαλαίου 48 (εκτός από τα είδη τω	195.370	188.384	304.433
4803 - Χαρτί καθαριότητας (υγείας), χαρτί που χρησιμοποιείται για πετσέτες χεριών, για πετσέτες και παρόμοια χαρτιά οικιακής χρήσης, υγιεινής ή καθαριότητας, χαρτοβάμβακας και επίπεδες επιφάνειες από ίνες κυτταρίνης, έστω και ρυτιδωμένα, πτυχωτά, ανάγλυφα	470.496	12.119	0

4821 - Ετικέτες κάθε είδους, από χαρτί ή χαρτόνι, τυπωμένες ή μη	0	4.821	38.918
4820 - Κατάστιχα, λογιστικά βιβλία, σημειωματάρια (σημειώσεων, παραγγελιών, αποδείξεων), σημειωματάρια-ημερολογία (ατζέντες), συσσωματωμένα φύλλα χαρτιού για υπενθυμίσεις, συσσωματωμένα φύλλα χαρτιού για επιστολές και παρόμοια τεχνουργήματα, τετράδια, επι	916	3.017	2.816
4810 - Χαρτί και χαρτόνια επιχρισμένα με καολίνη ή με άλλες ανόργανες ουσίες στη μία ή και στις δύο επιφάνειες, με ή χωρίς συνδετικά, έστω και χρωματισμένα στην επιφάνεια, διακοσμημένα στην επιφάνεια ή τυπωμένα, σε κυλίνδρους ή σε φύλλα σύμφωνα με τη σημει	0	11.204	42.806
4817 - Φάκελοι, επιστολικά δελτάρια, ταχυδρομικά δελτάρια μη εικονογραφημένα και δελτάρια αλληλογραφίας, από χαρτί ή χαρτόνι, καθώς και κουτιά, θήκες και παρόμοιες μορφές από χαρτί ή χαρτόνι, που περιέχουν συλλογή ειδών αλληλογραφίας (εκτός από επιστολικά	1.800	0	0
4809 - Χαρτί αποτυπωτικό (καρμπόν), χαρτί με την ονομασία αυτοαντιγραφής και άλλα χαρτιά για την αποτύπωση αντιγράφων ή μεταφορά κειμένων στα οποία περιλαμβάνονται και τα χαρτιά με επίχριση, επάλειψη ή που είναι εμποτισμένα για μηχανές πολυγράφων ή για πλ	108	0	0
4801 - Χαρτί εφημερίδων, σε κυλίνδρους ή σε φύλλα σύμφωνα με τη σημείωση 7α) ή 7β) του κεφαλαίου 48	425	0	7.951
4813 - Τσιγαρόχαρτο, έστω και κομμένο σε κατάλληλα μεγέθη ή σε φυλλάδια ή σε σωλήνες	4.896	56.186	21.432
4822 - Πηνία, καρούλια κάθε είδους και παρόμοια υποθέματα από χαρτόμαζα, χαρτί ή χαρτόνι, έστω και διάτρητα ή σκληρυμένα	41.677	13.933	18.640
4814 - Χαρτί τοιχοστρωσίας και παρόμοιες επενδύσεις τοίχων που αποτελούνται από χαρτί. Χαρτί για στόλισμα υαλοστασίων	0	0	1.216
4802 - Χαρτί και χαρτόνια, χωρίς επίχριση ή επάλειψη, των τύπων που χρησιμοποιούνται για το γράψιμο, την εκτύπωση ή για άλλους γραφικούς σκοπούς, και χαρτί και χαρτόνια για καρτέλες ή ταινίες για διάτρηση, σε κυλίνδρους ή σε φύλλα σύμφωνα με τη σημείωση 7	66.154	45.538	11.664
4816 - Χαρτί αποτυπωτικό (καρμπόν), χαρτί με την ονομασία αυτοαντιγραφής και άλλα χαρτιά για την αποτύπωση αντιγράφων ή τη μεταφορά κειμένων, σε κυλίνδρους πλάτους <= 36 cm ή σε φύλλα με σχήμα τετράγωνο ή ορθογώνιο, των οποίων καμία πλευρά δεν είναι > 36	198	0	0
30 - ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ	1.992.075	2.382.302	2.649.133
3006 - Φαρμακευτικά παρασκευάσματα και προϊόντα που αναφέρονται στις διακρίσεις 3006.10.10 έως 3006.60.90	45.317	105.426	71.893
3004 - Φάρμακα (εκτός από τα προϊόντα των κλάσεων 3002, 3005 ή 3006) που αποτελούνται από προϊόντα αναμειγμένα ή μη αναμειγμένα, παρασκευασμένα για θεραπευτικούς ή προφυλακτικούς σκοπούς, που παρουσιάζονται με μορφή δόσεων ή είναι συσκευασμένα για τη λιαν	1.777.371	2.113.796	2.381.416
3005 - Βαμβάκι, γάζες, ταινίες και ανάλογα είδη π.χ. επίδεσμοι, τσιρότα, σινατισμοί, εμποτισμένα ή καλυμμένα με ουσίες φαρμακευτικές ή συσκευασμένα για τη λιανική πώληση, για ιατρικούς, χειρουργικούς, οδοντιατρικούς ή κτηνιατρικούς σκοπούς	166.012	161.951	173.204
3003 - Φάρμακα (εκτός από τα προϊόντα των κλάσεων 3002, 2005 ή 3006) που			

αποτελούνται από προϊόντα αναμειγμένα μεταξύ τους, παρασκευασμένα για θεραπευτικούς ή προφυλακτικούς σκοπούς, αλλά που δεν παρουσιάζονται με μορφή δόσεων ούτε είναι συσκευασμένα για	0	1.129	22.620
3002 - Αίμα ανθρώπου. Αίμα ζώων παρασκευασμένο για θεραπευτικές, προφυλακτικές ή διαγνωστικές χρήσεις. Αντιοροί και άλλα κλάσματα του αίματος και τροποποιημένα ανοσολογικά προϊόντα, είτε λαμβάνονται μέσω βιολογικών/τεχνολογικών διαδικασιών είτε όχι. Εμβόλι	3.375	0	0
38 - ΔΙΑΦΟΡΑ ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΤΩΝ ΧΗΜΙΚΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΩΝ	1.568.943	1.114.058	2.232.335
3808 - Εντομοκτόνα, ποντικοφάρμακα, μυκητοκτόνα, ζιζανιοκτόνα, ανασχετικά της βλάστησης και ρυθμιστικά της ανάπτυξης των φυτών, απολυμαντικά και παρόμοια προϊόντα που παρουσιάζονται σε μορφές ή συσκευασίες για τη λιανική πώληση ή ως παρασκευάσματα ή με μο	201.257	25.126	1.055.372
3824 - Συνδετικά παρασκευασμένα για καλούπια ή πυρήνες χυτηρίου. Χημικά προϊόντα και παρασκευάσματα των χημικών ή συναφών βιομηχανιών, στα οποία περιλαμβάνονται και εκείνα που αποτελούνται από μείγματα φυσικών προϊόντων, π.δ.κ.α. Προϊόντα που είναι υπολεί	981.254	958.004	1.088.932
3822 - Διαγνωστικά ή εργαστηριακά αντιδραστήρια σε υπόθεμα και παρασκευασμένα διαγνωστικά ή εργαστηριακά αντιδραστήρια είτε σε υπόθεμα ή όχι (εκτός από σύνθετα διαγνωστικά αντιδραστήρια που προορίζονται για χορήγηση σε ασθενείς, αντιδραστήρια που προορίζο	0	0	3.034
3809 - Προϊόντα για το κολλάρισμα ή το τελείωμα, επιταχυντές βαφής ή προσκόλλησης χρωστικών υλών και άλλα προϊόντα και παρασκευάσματα, π.χ. είδη για κολλάρισμα παρασκευασμένα και παρασκευάσματα σταθεροποιητικά της βαφής, των τύπων που χρησιμοποιούνται στη	42	0	970
3816 - Τσιμέντα, κονιάματα, σκυροδέματα και παρόμοιες πυρίμαχες συνθέσεις (εκτός από παρασκευάσματα με βάση το γραφίτη ή άλλο άνθρακα)	3.129	28.714	40.050
3814 - Διαλυτικά και αραιωτικά οργανικά μείγματα, π.δ.κ.α. Παρασκευάσματα για την αφαίρεση των χρωμάτων επίχρισης ή των βερνικιών (εκτός από ασετόν)	0	0	840
3820 - Αντιψυκτικά παρασκευάσματα και υγρά παρασκευασμένα για την αφαίρεση του πάγου (εκτός από παρασκευασμένα προσθετικά για ορυκτά λάδια ή άλλα υγρά που χρησιμοποιούνται για τους ίδιους σκοπούς με τα ορυκτά λάδια)	0	0	32.256
3806 - Κολοφώνια και ρητινικά οξέα, καθώς και τα παράγωγά τους. Αιθέριο έλαιο κολοφωνίου και έλαια κολοφωνίου. Γόμες λιωμένες	20.221	32.528	6.149
3811 - Αντικροτικά, ανασχετικά της οξειδωσης, προσθετικά εξουδετέρωσης καταλοίπων, βελτιωτικά του ιξώδους των λιπαντικών λαδιών, προσθετικά κατά	362.886	66.692	4.712

της διάβρωσης και άλλα παρασκευασμένα προσθετικά για ορυκτά λάδια, στα οποία περιλαμβάνεται και η βενζίνη, ή γ

3802 - Άνθρακες ενεργοποιημένοι. Φυσικές ορυκτές ύλες ενεργοποιημένες.			
Άνθρακες ζωϊκής προέλευσης, στους οποίους περιλαμβάνεται και ο εξασθετισμένος ζωϊκός άνθρακας	154	2.994	20

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Επεξεργασία στοιχείων

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Ταμείο
για την Ανάπτυξη και την Απασχόληση

Ε.Π.
**ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ
ΔΗΜΟΣΙΟΥ
ΤΟΜΕΑ**

ΕΣΠΑ
2014-2020
ανάπτυξη - εργασία - αλληλεγγύη

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Εθνική Σχολή Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης (ΕΣΔΔΑ)

Πειραιώς 211, ΤΚ 177 78, Τάυρος

τηλ: 2131306349 , fax: 2131306479

www.ekdd.gr